

Stephanus I. Poloniarum Rex.

5111

Buccella Wislaci: Republika scripti Simonis
Simonis cui sibi fecit, "d. Stephani
Primi, Polonorum Regis eius, sanitas,
vita medica, aegritudo, mors."

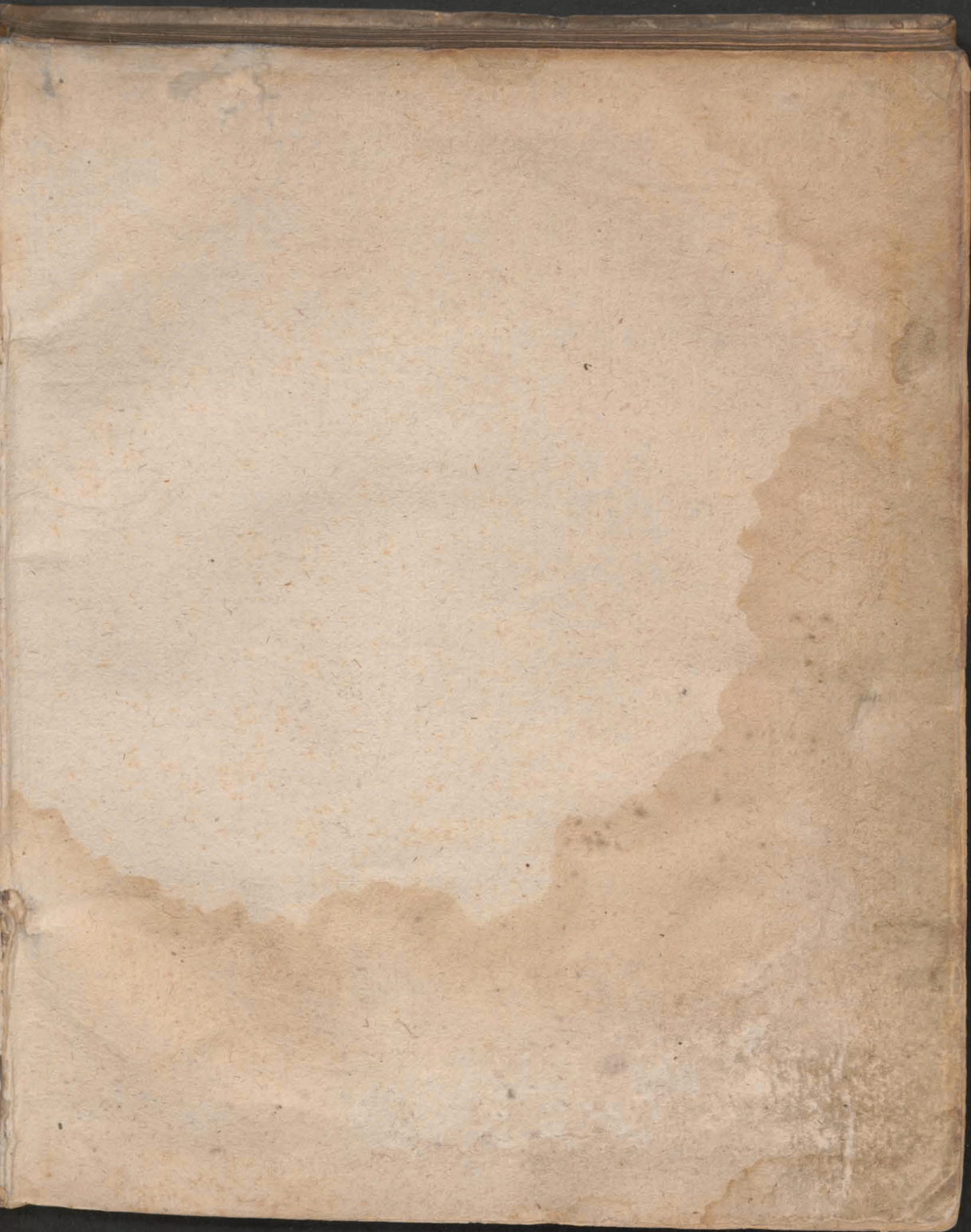
Cracoviae typis Alex. Rodzici. 1881.

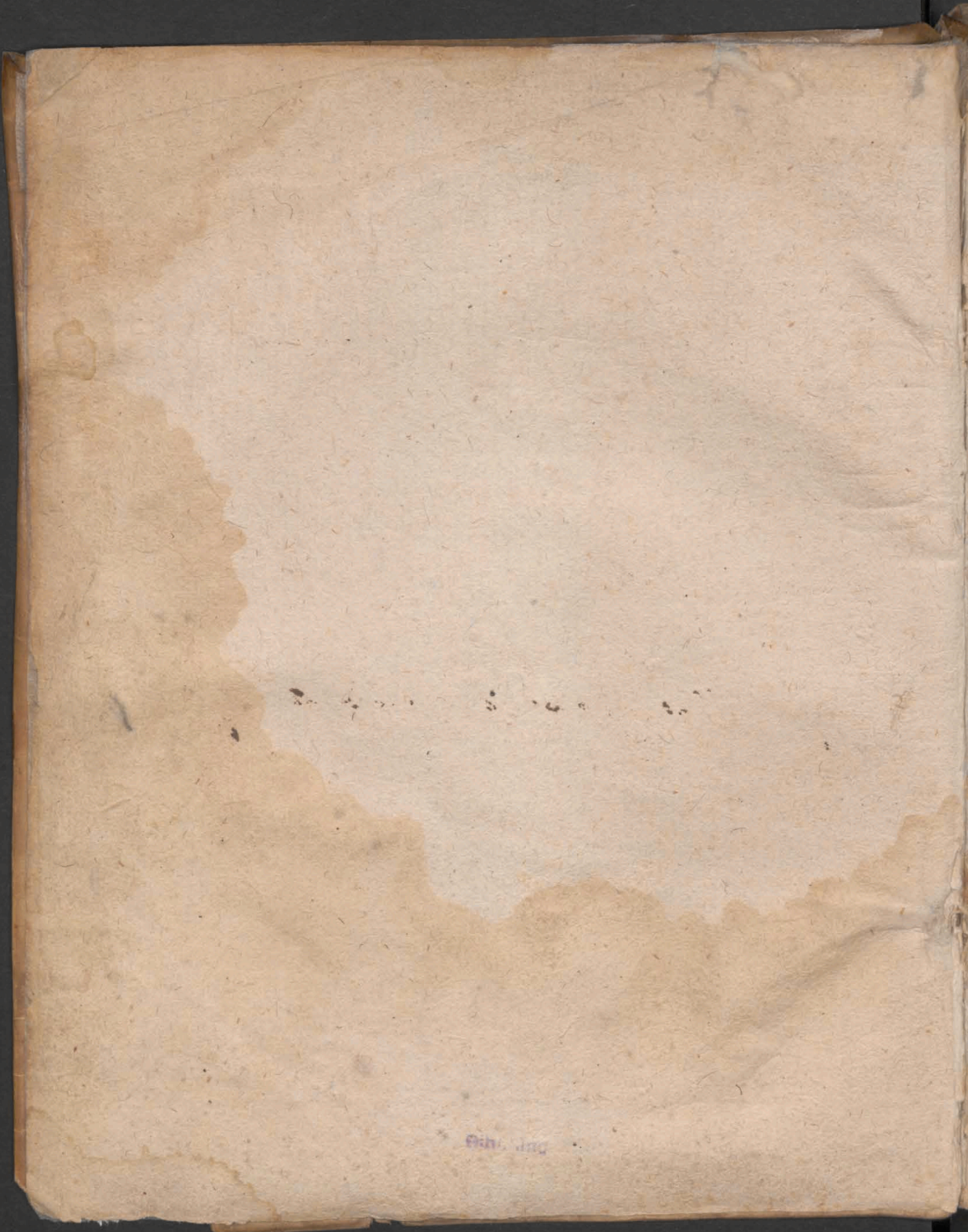

3.
42

Hist. 2968.

107
82

Gib. 1800

REFVTATIO
SCRIPTI SIMONIS
SIMONII LVCENSIS,
CUI TITVLVM FECIT,

D. STEPHANI PRIMI
POLONORVM REGIS, &c.

Sanitas, Vita medica, Ægritudo,
Mors.

D. Stanislas Iacobus curatore ab autore
PD

AVTHORE

NICOLAO Buccella olim eiusdem STEPHANI Regis,
nunc verò Serenissimi SIGISMVNDI tertii, Regis
Poloniæ, &c. designati Regis Sueciæ, &c. Archiatro.

CRACOVIAE
TYPIS ALEXII RODECII.
1588.

REVERENDISSIMO PATRI
ECCLESIAE CARDINALI ARCHIEPISCOPO
MONTIS PRAENESTINENSIS

1790
VITAE

Lim. Op. 5919

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page, including names and titles such as "MONTIS PRAENESTINENSIS" and "ECCLESIAE CARDINALI ARCHIEPISCOPO".

I L L V S T R I S S I M O E T
R E V E R E N D I S S I M O D. D. A N D R E Æ
B A T T O R E O C A T H O L I C Æ R O M A N Æ
Ecclesiæ Cardinali amplissimo, Patrono suo & opti-
mo Mecœnati Nicolaus Buccella S. D.

Eterum sentētia fuit, Andrea Cardinalis am-
plissime, Philosophum hominem nec inui-
tum nec prę timore quicquam agere debere.
Scitissima verissimaque illa meo quidem iudicio, si
absolutè, exclusis interim actionibus, quas mixtas vo-
cant, intelligatur. Contingit enim non rarò, vt ea Phi-
losophi quoque faciant, quæ ipsis non probantur, & a
quibus multò libentius abstinerent. faciunt ea tamen
vltro, nullaq; externa vi eos ad id impellente. Quod
mihi, si vnquam, hoc certè tempore accidit, cum pro-
uinciam hanc respondendi Simonio suscepi. Nam,
vt hoc præteream, quòd eo sum ingenio præditus, vt
iniquam pacem iustissimo bello præferendam du-
cam, vt meam ætatem sileam, iam satis grauem, va-
letudinem vitream, occupationes innumeras, quæ me
vix respirare patiuntur, vna hominis vanitas, me mul-
tis nominibus a proposito hoc dehortabatur, immo
etiam deterrebat. Videbam enim mihi cum homine
rem esse, qui non veritatis amore disputat, sed, vt au-
ram tātum popularem captet; cuiq; non satis est rem,
de qua dubitatur, tractare, excutere, ventilare, nisi eti-
am eum, qui a se diuersam sententiam profitetur, per
calumniam & sæpe extra causam, accuset, diris impre-
cationibus

ATIONIBUS PROSEQUATUR, SCOMMATIBUS IRRIDEAT, CONTI
TIIS LACERET, AC DENTIBUS, SI FIERI POSSET, DILANIET. Quid
autem, cum tali homine congregiendi, expectare aliud
possum, quàm incommodum & iniuriam? Si modo
iniuriã quemquam afficere impurissimi hominis ma
ledicentia potest. Adde, quòd disputandi seu potiùs
rixandi cum eo nullus vnquam est modus: nunquam
enim deest ipsi tergiuersandi locus, quando neque v
lo pudore tenetur, neq; quicquam est, quod sibi non
licere putet. mendacia enim indignissima semper in
promptu habet, quæ vbiq; inculcat; aduersarii sui sen
tentiam turpiter deprauat; locos in scriptis, quæ op
pugnat, disiungit, & non rarò transponit; seipsum in
testimonium adducit; maioris ponderis argumenta
vel prorsus prætermittit, vel saltem eludit; plerumque
sciens prudensq; ineptè concludit. Itaq;, cum hæc a
nimo reputarem, quicquid Simonium in me latrare
audirem, a respòdendi labore, vtpote mihi inutiles &
aliis non necessario, planè còstitueram abstinere. Ve
rùm, fregit tãdem nimia ipsius confidentia ac petulan
tia institutum meum. namq; mea facilitate abus, cum
sibi persuasisset, me calamum in ipsum minimè sum
pturum (id quod palàm etiam post suorum in me scri
porum editionem dictitauit) non solùm acta in ægri
tudine inuictissimi Stephani Regis patruui tui, Domi
ni mei clementissimi, quæ manifestissima sunt, & quo
rum ego alii que non pauci locupletissimi sunt testes,
publico scripto inficiari, in dubiumq; vocare; sed me
ipsum

DEDICATORIA.

ipsum quoque impudentius, quàm verbis antea faceret, criminari ausus est, eaque mihi inurere, quæ vix de homine scelestissimo dicerentur. Mutatâ igitur sententiâ, solum hunc amarissimum, in hominis tam apertè ac confidenter me prouocantis gratiam, deuorare, ipsiq; respondere decreui. quod meum consilium, vtut alijs forsitan posset, mihi certè ob iam dictas causas satis probari non potest. Verumtamen haud committendum putauì, vt nequissimi istius perueritate quasi fractus, parum & veritatis, & existimationis meæ rationem habuisse viderer. Respondi igitur hoc scripto, atque ita, ni fallor, respondi, vt parum sanè Simonio reliquerim, quod responsioni meæ respondeat. Respondens autem tum veritate innixus, tum figmenta Simonii vera esse ponens, ostendi, omnia, quæ ipse ad meam ignominiam rapit, in ipsius perpetuum dedecus redundare. Huic an ipse responsurus sit, ignoro. Sed si modestè, non autem vt hucusque mecum & cum alijs fecit, responderit, quò veritas atque innocentia mea magis conspicua fiat, non grauabor hunc respondendi laborem denuo subire. At verò, si nugis suis insistens, mihi iterum obgannire atque oblatrare perget, ego, in mea innocentia conquiescens, parum ipsius latratus curabo, mihiq; interim gratulabor, me vniuerso orbi veritatè huius facti, de quo nunc agimus, vt habet, certissimis testibus & rationibus adductis, aperuisse, meamque existimationem ab ipsius calumniis vindicasse. Quamquam hoc fortè quis inanis laboris fuisse

EPISTOLA

ris fuisse dixerit. nam, vel ipsius aduersarii mei testimonio, falsa sunt, quæ mihi impegit, conuicia; siue ignorantiam obiiciat, siue improbitatem. Non semel enim in suis, contra Erastum, & contra Squarcialupum, editis scriptis, me, virum optimum, eruditissimumq; appellauit. Verùm, licet etiam hoc meo scripto a garrundo maledicendoque coërcere hominem non sperem: placuit nihilominus tamen, me semel omnibus hac ratione purgare, (aliis, inquam, non ipsi Simonio. neque enim Simonius earum, quas in me iecit, calumniarum ignorantiam prætere potest) vt me in re tanta mihi non pepercisse, neq; vllum laborem, vt veritas existimatioque mea integra illibataq; maneret, grauem mihi fuisse appareat. Hoc autem quidquid est, tibi inscriptum dicatumque volui Andrea Cardinalis amplissime, qui Serenissimi STEPHANI Regis D. memoriæ vera absolutaque, & corporis & animi imago, præclarumque ætatis nostræ lumen & ornamentum es, vt tuo amplissimo Reuerendissimoque nomine munitum, maleuolorum & detractorum omnium morsus facilius, aut vitet, aut contemnat, vtque tuum nomen circumferens meam erga tuam amplitudinem, obseruantiam omnibus testatiorem faciat. Nec dubito, quin id gratissimo animo accepturus sis, tum quia de reb⁹ differit, quæ ad te potissimum spectant, tum etiam quia ab homine tui tuorumque omnium studiosissimo proficiscitur. Bene vale vir Illustrissime & me tuorum in numero habe.

Data Cracouiæ Idibus Februarii. Anno 1588.

Ad Simonium maledicum.

Viuis omnia in omnibus, proteruo
Morsu carpere, homuncionis index
Infelicitis, & est minus beati.

Cuius spes vbi fors acerba cunctas
Multauit, mare merfus in malorum,
Parcit nec superis, viris nec vllis:
Diris sacrat atrocibus sed omnes,
Cum fama focia, & bonis negatis.

Si nulli nocitura tela torques
Autori nisi. Quid moror? Simoni
Pergas, quò tua te Megæra ducit.

AD LECTOREM.

CUM Refutationem hanc scribere iam cœpissimus, prodiit ali-
Cud eiusdem Simonii scriptum; sub nomine tamen Amadei
Curtii Ticinensis: quo ad Georgii Chiakorisi Epistolam, adq; il-
lius Examen respondere conatur. vbi acerbius etiam adeoq; ini-
quiùs, quàm antea, nomen existimatioq; mea impetitur ac lace-
ratur. præterquam quòd multa ibi dicuntur in tota historia mor-
bi ac mortis Stephani Regis, quæ planè falsa sunt, & cum iis, quæ
hic scribimus, pugnant. Quare non committam (spero) vt sine
responsione mea tale scriptum diu extet. sed, Deo volente, pro-
pediem non minùs illius, quàm huius, vanitatem, iniquitatemq;
publicè detegam ac demonstrabo. Tametsi non dubito, quin eam,
maxima ex parte, hæc Refutatio nostra vnicuique palàm sit fa-
ctura. Vale.

 ocratem interroganti cuidam, cur nihil scriptum relinqueret, re-
 spōdisse ferunt, se videre, chartam multò pretiosiore, quam que
 scribenda forent. Quod quidem dictum, cum aliorum, tum verò
 Socratis ipsius ratione tunc temporis fortè minùs verum fuit,
 cum nondum videlicet vlla ars aut scientia satis cognita, aut a quoquam certa
 methòdo comprehensa esset. At verò hoc tempore verissimum videri possit. Tan-
 tam enim, solertium scriptorum operà, artes scientiæque iam inde ab ea, que
 Socratem consecuta est, etate initio factò, perfectionem adeptæ sunt; tam ele-
 ganti certaque via & ratione traditæ; vt vix quidquam eis addi posse videatur,
 vix quidquam nunc dici, quod non priùs Luculentiùs dictum sit. Quocirca
 sapienter ij mihi facere videntur, qui, quantumuis docti sint, doctiorem se tàm-
 men antiquitatem fuisse agnoscunt, atque ita non facillè in ijs tractandis, que
 ab alijs accuratiùs examinata sunt, occupantur. Videtur enim quorundam
 paucorum tantùm munus quodammodo & cura esse, qui singulis ferme seculis
 aut etiam etatibus ad hoc nati, ab ipsoq; rerum omnium parente excitati me-
 ritò dici possunt, vt artibus scientiisque meliùs cognoscendis ac percipiendis,
 aliquid subinde addant, easque magis magisque illustrent. Fit tamen, nescio
 quo fato, vt, quò longiùs quis ab illorù paucorù, quos diximus, numero abest,
 eò ad scribendum sit pronior, adque artes, & scientias tractandas & tra-
 dendas audacior. Inter quos si eum numerem, qui me ad hanc scripturam su-
 is scriptis coëgit, id me iniurià facere, nemo, arbitror, dixerit; ne is ipse quidem;
 si modò aut rescierit, aut animaduernerit, vix inueniri, qui ipsius scripta, que
 multa sunt, legat, neminem esse, qui in illis eum operam ludere non dicat, nemi-
 nem, qui illa emere, vel etiam vendere, sustineat. Nec mirum. Quid enim aliud
 scribendo vnquam totâ vitâ egisse Lucensis Simonius videtur, quàm, vt para-
 doxa quedam inueheret, veteres quosdam errores renouaret, quisquiliolas de-
 mum quasdam obruderet, que homine vel mediocriter in literis versato indi-
 gna videri possint? Quannuis hic potiùs simonij assidue scripturæ est sco-
 pus, hunc laborum suorum finem habet, vt quod re, artis quippe medicine
 ignarus, consequi minimè potest, id verbis sesquipedalibus phaleratisque con-
 sequatur; nempe vt sua extollendo, & aliorum doctissimorum quorumque, si-
 ue instituta, siue etiam dogmata improbando, nomen sibi gloriamque pariat.
 qua in re, nescio, an iniustum magis, vel ineptum se præbeat, qui ex incommodis
 alterius, sua vt compareret commoda, studet. Porrò, quod cum doctissimis qui-
 busque hæcenus fecit Simonius, id simulac, mea intercessione, ad Regium ser-
 uitiū est adscitus, mecum quoque facere aggressus est; simultates nimirum ge-
 nere, carpere

recere, carpere omnia, que à me dicebantur, sensim impugnare antiqua mea, pro Regie sanitatis cura & preservatione, precepta; suaque demum in Regis animi inferere paradoxa, nulla vnquam Domini sui ratione habita, dum ipsum suis prauis consilijs, interdum etiam illecebris, in morbum, & mortem deniq;, vt factum est, induceret. Neque potuit vnquam ipsius acerbitas vlla arte, vlllo beneficio placari, ac ne tantillum quidem a proposito demoueri; quin potius in dies magis seuire in me verbis, reque ipsa cœpit; donec tandem a Serenissimi Regis morte me scriptis compellare, & aperto Marte summam iniuriam prouocare est ausus. Sed pulchrè sanè, quòd malà causà innititur. Dicam ipsi, quòd Gellio Catullus; quando nulla ratione placari patitur, neque ab ingenio desistere vult, hoc me fidere, quòd Simonij tela eius generis sunt, vt euitari facile queant, nostra autem talia, que, ipsius viscera penetrando, summam eius nequitiam aperitura sint. Quanquam (Deum testor) non est hoc mei instituti, velle Simonium traducere, inque hominum inuidiam vocare; sed veritatem ipsam primum, quam non philosophi modò, sed multò magis Christiani nominis cultores deserere non possunt; deinde verò etiam meam famam & existimationem ab istius inquinamenti & calumny vindicare. Quod dum facio, æquum mihi esse lectorem postulo, qui omnia, que dicturi sumus, sedulo rimari, immo etiam explorare velit, num ita, vt habent, a me scripta sint. Ego vicissim, quoad potero, enitar, vt à conuitijs, que lectoris animam non parum remorari solent, abstineam, & quàm maxima breuitate ac simplicitate potero, rem ipsam omnem, de qua disputatur, legentium oculis subyciam.

SIMONII EPISTOLA
NUNCUPATORIA AD ILLUSTRIS-
SIMVM DVCEM ALBERTVM
RADZIVILVM.

3.

DE sanitate ac vita (quantum quidem ad sanitatis cu-
stodiam pertinet) de ægritudine & morte Diui S T E-
P H A N I Polonorum Regis Magniq; Lithuanie Du-
cis, quæcunque non audiuimodò, sed vidi, meisq; ip-
sis tractaui manibus, ea iussu & voluntate tua Illustrissime Gene-
rosissimeq; Princeps, (cui parere atque obsequi decuit ac neces-
se fuit) paucis hisce chartis, bona fide, rectiq; conscia mente, scitu
necessariora exposuimus omnia.

I.

R E S P O N S I O.

SP E G I O S V M satis titulum suo scripto præfixit Simonius. Hic
erò ait, de sanitate, vita, ægritudine, morte, bona fide exposuisse se o-
mnia, quæ scitu necessariora erant; cum tamen paucula tantùm de sa-
nitate, ac vita, quod ad medicamenta attinet, Serenissimi Regis, post
annum nempe illius quadragesimum, & ea pleraque falsa recenseat. Postremam
porrò ægritudinem non solum bona fide non describit, sed totam (vt post modum
docebimus) ex suo capite fingit, atque eam, quæ fuit, prorsus negat.

Videtur igitur in principio huius Epistolæ Simonius inscriptionem suam re-
tractare, seu potius emendare: nam non inquit, sanitatem, vitam, & c. se exponere,
sed de sanitate, vita, & c. memor fortasse suæ in Squarcialupum reprehensionis.
cum enim is libellum suum quendam, Ardorem cæli, inscripisset, Comicam eam in-
scriptionem vocauit Simonius, atque Squarcialupum carpenti ansam cepit, qui
Ardorem cæli potius, quàm De ardore cæli libelli sui titulum esse voluisset.

S I M O N I V S.

Dolenda sanè tanti Regis tam subita & inopinata mors. Sed ho-
mo fuit. Atque is, ea corporatura, eaq; victus & vitæ totius con-
ditione, vt ante biennium multis (qui id vltro passim iam dicti-
tant atque testantur) prædixerim, verendum, ne non aliusmodi,
Regi quidem vitæ, nobis verò ipsius Maiestatis seruis, tam diu-
turnæ ac diuinitis spei finem, malignior dies aliquis improuisò fa-
ceret,

I I.

b

2

R E S P O N S I O

Tam laudatæ temperaturæ fuit & tam bona virtus totiusq; vitæ ratione vsus est Serenissimus Rex, id quod & omnes norunt, & ipse quoque Simonius inferius fatetur, vt mirum omnino sit, quomodo eius mortem, improuisam præsertim, prædicere potuerit ante biennium. nisi quod fortè Simonius, suæ sibi in artis medicæ praxi imperitiæ conscius, ac putans, eum, qui temperamento humidior constaret, difficulter in eodem valetudinis statu persistere posse voluit multò ante prognostico suæ existimationi, quæ ne eclipsin pateretur, timebat, consulere, atque ita ne in ipsum vlla suspicio caderet, occurrere. Verùm quicquid prædixerit ipse, Rex certè eo corporis habitu præditus erat, eam etiam sibi vitæ rationem præscripserat, vt vel ad octogesimum, & centesimum quoque annum, non modò ad quinquagesimum quartum, quò peruenit, peruenturum ipsum, consentaneum esset. Atque hoc maxime dolendum lugendumq; eum in manus incidisse Simonij, qui ei dies suos decurtaret, & qui, vt clarius loquar, non solum nihil habuit, quo ipsi laborare incipienti subueniret: sed etiam conuenientia aliorum præsidia neglexit, & Regem suum in grauissimum morbum, ac demum in mortem ipsam perduxit.

S I M O N I V S.

III.

Illud tamen summopere lugendum: Regem, qui tantâ Maiestatis gloriâ, honestatisq; ac iustitiæ laude vixerat, eo quo scimus modo, diem obiisse suum. Cuius rei culpa, in quem conferri iure debeat, ex fidei totius ægritudinis Regiæ decursus narratione, vt intelligatur, Tu Illustrissime Princeps, pro tui officii munere, ac summa authoritate, voluisti, & verò necessarium iudicasti: quò maleuolorum ac improborum quorundam, qui Senatus proceres tum præsentis (a quibus noxia omnis procul fuit) tacitè sugillatos ac negligentię alicuius suspicione asperfos per hominum atque exterorum etiam ora traducere possent, iniqua peruersaq; opprimantur iudicia: & vnâ Polonicæ ac Lithuanicæ Nobilitatis præclara existimatio, quæ suam tot iam annis ac sæculis, integram retinens atque inuiolatam libertatem, suos nihilominus vbique ac semper Principes & Reges, cum subiectissimâ veneratiōe animi fidelissimè coluit, ac debitis omnibus pietatis officiis, continenter hætenus prosequuta est, omni labe ac illata forte ab inuidis macula liberetur.

R E S P O N S I O,

Cum Simonio Magni Ducatus Lithuanicæ Senatus, cuius nobilissimum membrum est Dux ALBERTVS Radziuilus vetuerit, ne quidquam de Regis ægritudine
ac morte

SCRIPTI SIMONII.

S

ac morte conscriberet, verissimile non est, hæc Simonium eiusdem Radziuili operâ vel mandato scripsisse: sed magnis potius precibus ab optimo Principe extorsisse, vt sibi sub ipsius autoritate & vmbra, vt dicitur, hæc scribere mendacia, liceret, iuranti & obtestanti Deum, vt sui moris est, rem vt se habuit, narraturum. Videbatur enim hoc Simonio necessarium, & ideo potissimum, quod simulac Rex mortuus est, rumor emanauit, cum a Simonio veneno fuisse sublatum, quoddam præterea Grodnæ, postridie quàm mortuus esset, Vilnæq; paucis post diebus, cum vltro ante Senatores & aulæ proceres se sisteret, vt de crimine ac facinore hoc se excusaret, non est illi permisum. Quis autem non animaduertat, hinc Simonium causas suæ scriptionis mendicare, vel potius confictas pro veris supponere? Cum enim in hoc commentario hoc vnum Simonius instituat ac moliatur, vt Regiæ mortis, cuius ipse reus est, culpam a se in alium deriuat, suum tamen hoc institutum alio prætextu velat, nititurq; persuadere, se mandato tantum Domini sui hæc facere, vtq; Senatores illos amplissimos defendat, qui tamen, vt diligentissimè suum præstitere officium, sic nunquam sunt negligentia in simulati. Egregius, scilicet, Simonius, dignissimusq; qui Polonicæ ac Lithuanicæ nobilitatis existimationem, qui virorum amplissimorum atq; omni exceptione maiorum famam et decus tueatur. Verum, etsi hæc ita ponit, tamen in vniuerso hoc suo scripto, præterquam in appendice, cuius rei accusentur Magnifici Senatores, & quomodo eos ipse excuset, ac defendat, ne minimam quidem facit mentionem. Non est autem, quod silentio prætereamus, Simonium sibi manifestè contradicere: nam hic promittit, se ostensurum, in quem Regiæ mortis culpa sit conferenda: inferius autem in suis Paralipomenis, in neminem eam se transferre dicit. His verbis. Nec eò tamen ista nunc à me dicuntur, quia Regem iniquâ alicuius curatione ante diem fato suo functum adfirmare velim, sed vt intelligatur ad Regis afflictationem hinc etiam accessisse infortunii aliquid, meq; adeò minus grauius, tam acerbum optimi Regis vel nostrum potius casum fuisse accepturum, si doctior mihi collega contigisset aliquis. Ex quibus verbis apparet, Simonium, suæ falsitatis conscium, sibi non constare.

Hoc cum non præstitisset, viso Simonii scripto, Vilnæ vt imprimeretur, ipsemet Radziuilus Princeps non est passus.

Excusatio non petita est manifesta culpæ confessio.

SIMONIVS.

De cætero mendaciorum vindicem DEVM testor, me hoc scripto, &c. rem ipsam, vt habuit, verissimè, &c. narrasse.

IV.

RESPONSIO.

Repetit, quod antea dixerat, se bona fide omnia persequutum, Deumq; in testimonium vocare non veretur, quò sibi fidem conciliet, quando alijs testibus & argumentis penitus caret. Verum nos in ipsum non raro & euidentissima argumenta,

b 3 & vbi res

¶ *vbi res exiget, certissimos etiam testes producemus, vt ab vtro nostrum veritas stet, vtri'ue patrocinetur, liquidò apparere possit.*

S I M O N I V S.

V.

Et sanè præterquam quod scio, virum bonum nunquam decere de industria mentiri, nollem etiam in mendacio ibi deprehendi, vbi sunt per se clara & manifesta omnia: adeoq; vt etiam si ea confirmare testium confessione minus queam, quo quò tamen se duo illi viri boni, qui istorum omnium conscii, ad præuertenda hominum iudicia, deriuatoq; si quo tandem possint modo in alienum caput, hominum odio, se, omni culpa eximendos, in mei nominis dignitatem conspirarunt, nunc se torqueant: & quidquid iidem foris ea palàm inficiando quæ clam gesta sunt intus, ad publicam reprehensionem, vel grauiorem fortè aliquam animaduersionem declinandam effugiendamq; agant, comminiscantur uè, id astutè ac iniquè fuisse confictum, rei totius gestæ series ac ratio satis monstret: ipsiq; adeò Regii cubiculi parietes clament.

R E S P O N S I O.

Pergit fidem captare Simonius, ac tantis ambagibus tanto verborum fastu tumet, vt omnino nauiscam moueat. Denique, vbique

Proijcit ampullas, & sesquipedalia verba.

Hoc autem vnum hic curat, vt sibi absque testibus credatur, ideoq; suspectum conatur reddere meum & Veselini testimonium, ac tacitè vtrumque nostrum hic taxat, & sui criminis reos facit. tacitè, inquã, quia veritatis conscius non ita apertè nos audet criminari. Vnde & monstruosam illam particulam addidit, Fortè. Mirari autem quis possit, quamobrem Simonius Veselinum virum non medicum huic negotio ingesserit. Cuius rei causam esse puto, vel quòd Simonius ipsi otium, & pinguiorem fortunam inuideat, vel quòd ei, vt diximus, fidem adimere cogitet, ne pro me, immo pro ipsamet veritate, si requiratur, ferre possit testimonium. Homo nimirum versutus, his artibus nos adoritur, his nobis cuniculis insidiatur, qui alioqui, cum maximè possemus, ac iure quodammodo deberemus, ipsi nequam molesti eramus. cogitq; nos ea in suum caput, suiq; nominis infamiam euulgare, quæ, quominus hucusq; efferremus, nostra nos modestia ac summa in ipsum misericordia detinuit. sed viderit sanè ipse, quò hæc celsura sint, quando saxum hoc in suam perniciem mouere non dubitauit.

S I M O N I V S.

V I.

Quantquam negare non ausim, eò me hac quidem in re libentius alacriusq; Illustrissimæ generositatis tuæ iussis obtemperasse, quòd eadem

SCRIPTISIMONII.

quòd eadem opera cum defuncti Regis Illustrissimæ familia, quam isti bonæ scilicet conscientia homines, horrendi ac hæreditarii morbi macula onerare falsò, quàm ne propriam detegerent inscitiam, vel accusarent negligentiam, id quod res est, liberè dicere maluerunt: tum verò etiam, vt bonæ ac præclaræ (rumpantur licet Codrorum ilia) totq; iam laboribus ac studiis Medicis apud omnium prope nationum doctiores quosque homines per Dei gratiam partæ existimationi meæ, commodè honesteq; vnà iri consultum intelligerem: quam falsa duorum illorum quos antea significauì, huc illuc per Poloniam ac Lithuaniam patrociniū & fauorem procerum suppliciter (ne dicam aliud) ambiendo discurrentium, scriptitantiumq; narratione: imò verò iam cuiusdam Strabonis Itali, vilissimī atq; ignobilissimī Empirici barbara insulsaq; scriptione, à Bucella (tales hic sibi deuotos vbique multos habet) dictata, (quod ipsemet Strabo palàm fatetur) & à multis visa lectaq; violatam ac laceratam esse, multorum cum sermonibus tum literis docere possum.

RESPONSIO.

Vbique inculcat, iussu Illustrissimī Ducis se id fecisse, quò melius monstrum, quod alit, regat. cogitur tamen hic (tantarum virium est veritas) fateri, id a se actum, vt existimationi suæ consuleret, quæ ipse, ne in Polonia quoq; collaberetur, ruinamq; daret, timebat, quemadmodum iam ante aliquot annos in Italia, Gallia, ac Germania dederat. Et habet, scilicet, vnde se iactet Simonius, si omnes istæ prouinciæ de ipsius fama consulantur. sed nolim sanè, vt me sua loquacitate, & iactantiâ in id certaminis genus pertraheret, quod et infrugiferum est, & ei, qui vincit, nullam gloriam, immo potiùs ignominiam adfert. De cætero, quos taxet ignoro, at me certè scio etiam interrogatum de re hac parciùs locutum, quàm par erat, quòd vel ex ipsius rei simplici narratione, quantum Simonij fama decederet, animaduertērem. Inseruit autem in impressis exemplaribus ea verba: Cum defuncti Regis illustrissimæ familiæ quam isti bonæ scilicet conscientia homines, horrendi ac hæreditarii morbi macula onerare falsò etc. quæ in manu scriptis non habentur. quò maior est ipsius impudētia, qui, cum Regem in istum morbum suâ inscitâ induxerit, nobis, quòd, eo morbo cum obijse, dicim⁹, vitio vertat; quasi vera loqui nefas sit, et quasi stupidi vilesq; potiùs, quàm magni, acriq; ingenio viri, hoc capi morbo soleant. Quæ in re, si minùs astutē agit Simonius, artis certè, quam tractat, ignarus est, qui nesciat sapientissimos quosq; vt melanchō

vt melancholia, sic comitiali morbo obnoxios esset. Heroum morbus communiter appellatur, & Herculem, ac Casarum tum Christianorum, tum etiam Turcacum multos eo laborasse fertur.

SIMONII SCRIPTVM.

VII.

Constare credo satis ex ipso primo aspectu, cuiq; artis medicinae vel rudiori profesori potuit, felicissimae memoriae D. Stephanum primum Polonorum regem, Dominum meum clementissimum, ea totius corporis natura, constitutione q; ab ortu ipso fuisse, quam isti temperamento calidiore, humidiores q; (laudato & salubri tamen illo) nobis definiuere.

R E S P O N S I O.

Longum esset omnes Simouij nugas examinare, neque id nostri est instituti. Supersedebimus igitur horum verborum diligentiore examinatione ac trutina, licet evidentissime constet, ipsum vera falsis miscere, ne fucus deprehendatur. Placet autem hoc loco omnia paucis perstringere, quae Simonius multis in toto hoc tractatu complexus est, & quasi ideam omnium proponere, quae a Simonio dicuntur, vt, audit a totius morbi causa, tametsi praeposterè a Simonio inducta, vnusquisque bardus licet & rudis in arte, quomodo se gesserit Simonius intelligere queat. Ante omnia igitur non sibi constat Simonius de morbi nomine. Nam cum nobis ambobus praesentibus, secunda vice, videlicet die nono Decembris (primam enim, quae fuit septimo, nemo interfuit) **R**EX paroxismo correptus cecidisset, consensit mecum Simonius, qui morbum esse **EPILEPSIAM** dixi, conuenit q; vt validum ei propinaretur pharmacum, quod a capite morbi fomitem traheret. Paulò post, morbo non cessante, diuersam a mea coepit opinionem profiteri, morbum q; asthma nuncupauit, & licet de concedendo vino statim lites mouerit, mihi tamen, vt repeteretur idem pharmacum, assensit. Nunc demum, defuncto Serenissimo Rege, cum ex anatomica inspectione pulmones nullo humore infarcti, nullo vitio infecti sint deprehensi, quò incertiam suam aliquo mendacio tegat Simonius, morbum non Epilepsiam amplius, non asthma vocat: Sed syncopen Asthmaticam esse dicit, cui febris quae lipyriam imitetur, sit adiuncta. Quoniam autem duo sunt in Serenissimi Regis morbo visa symptomata, casus primò, quo aliquamdiu, omni sensu motuq; voluntario destitutus, iacebat, deinde verò difficultas quaedam inspirandi, quae subsequetur, horum &

Summa narratio-
nis Simonianae de
morte Regis.

Simonii incon-
stantia in morbi
nomine.

tur, horum & morbi causam ita inducit. Nam, cum Serenissimus Rex, paulò antequam corripetur, venationibus multum in medijs ipsis hyemis frigoribus, indulisset, fingit Simonius, a frigore vlcus fluxionem fuisse cohibitam, quæ deinde una cum sanguine in venam cauam & arteriam magnam remeauerit, & cumulatam circum præcordia, malignamq; qualitatem adeptam, vasis interceptis, in atrum transfusa; humorem concreuerit. Hanc fluxionem per periodos auctam incaluisse ac tursisse, vnde, transmissa in cor maligno halitu, animi defectio fieret. Difficultatis verò anhelitus causam fuisse dicit vaporem crassum, qui pulmonis arterias obstrueret, & septum transversum distenderet, hocq; eò facilius contigisse, quòd respirationis organa a frigore similiter essent læsa, et quòd Rex angustis venis & obeso corporis habitu esset. Ecce, quàm in angustum tuæ coguntur copiam, Simonii. Sed iam perpendamus, quàm bene rebus suis consulat bonus iste. Primò enim nouo inauditoq; vocabulo morbum appellat, Syncopem nempe Asthmicam, & iure fortasse: nam & morbus, quem intelligit, est inauditus. Deinde fingit, Regem vlcus habuisse, quod nullum habuit; quòd si per vlcus cauterium intellexit, en tibi nihilo minùs figmentum: nunquam enim fluxio per cauterium, fuit prorsus cohibita, vt talem morbum inuehere posset. Adhæc inter alia sua figmenta, quibus totus iste commentarius constat, adiicit, ab ea fluxione, & a sanguine concreto vasa, venam nimirum cauam, & arteriam magnam, fuisse oppleta atque intercepta. Verùm si ita est, quomodo non statim mortuus est a principio Serenissimus Rex, nullo præsertim præsidio conueniente a Simonio adiutus? An fortè viuere diu potest animal, vasis his obstructis & interceptis, venam, inquam, cauam, a qua nutrimentum per vniuersum corpus deriuatur, & arteriam magnam, per quam ad omnes corporis partes, vitales spiritus deducuntur? Dyspnææ causam ponit vaporem crassum, pulmonum arterias obstruentem, quod eo modo, quo Simonius statuit, esse non potuit; vt inferius fusiùs dicetur. Sed esto sanè ita, vt ait; quis non videat, Simonium suo ipsius testimonio Regem necasse: nam si ita res habebat, nullum necessarium magis ac præsentaneum aderat præsidium, quàm venam interiorem brachij secare: at qui Simonius, id me etiam proponente, fieri noluit. Præterea exhibendum fuisse aliquod refrigerans pharmacum, ad feruorem humoris turgentis circa præcordia contemperandum. Simonius autem non solum nullum exhibuit, sed etiam vult, se tum consuluisse, in iusculis apponenda fuisse, petroselinum, caryophylla, crocum, rosamarinum, saluiam, melissophyllum, quæ omnia vim calefaciendi habent, & humores magis calidos reddendi. Adhibendum insuper fuerat aliquod topicum medicamentum ad læsionem organorum respirationis corrigendam: potissimum verò cordi occurrendum propter Syncopem; quorum nihil præstitit Simonius.

Morbi causa secundum Simonium.

Examen prædictæ causæ.

quinimo die tertia morbi, et die quinta, incipientibus iam exiguis coctionis signis, cum ante morbum prorsus esset crudus, ut extractum Ellebori, & massa pilularum cocchiarum exhiberetur, consensit, quæ colocynthidem & scammonium recipit, medicamenta valde calefacientia, & cordi inimica. Et cum morbus ipse calidus per se satis esset, ac febrim, lipyriam videlicet, ut ipse ait, adiunctam haberet, bonus Simonius tamen vinum semper dandum consuluit, ac dolet non semper fuisse datum. Videant nunc candidi lectores ex his, quæ summam fidelissimeq; a nobis sunt recensita, quàm malis nobiscum artibus agat Simonius, & in artis ipsius medicæ praxi quàm imperitus sit, utq; dum se hoc scripto excusare, meq; accusare contendit, se tamen Regis ac domini sui interfektorem faciat. Sed nunc ad omnia sigillatim excutienda descendamus, Simoniumq; ipsum, suam fabulam narrantem, audiamus.

S I M O N I U S.

IIX.

In cibo, potu, ac voluptatibus ferme omnibus aliis, (vnum si excipias fructuum vsum, & venâdi studium, quod immaturam illi deinde attulit mortem) temperans: veritatis amans: acutus: sagax: ingeniosus: atq; omnino cum sentiendi, tum ratiocinandi vi præditus, vix non inculpata prorsus. Nullæ vnquam capitis, nullæ ventriculi, nullæ vllius internæ partis quadriennio toto, quo ipsius Maiestati à corporis cura, intimaq; consuetudine & quotidiano vsu addictissimus fui, imò verò & ante id tempus quoque, ut ex narratione multorum accepimus, perrarò auditæ aliqua querelæ: nulla vnquam vel visu vel tactu deprehensa, insignis aut etiam euidentis natiua vel adscititia viscerum labes aliqua. Erat in summa Regis corpus, salubribus vocatis plurimum, & iis quæ laudata ^{xxvii} ^{xi} sanitate quadam constant, adnumerandum.

R E S P O N S I O.

Horarij sanè fructus, quibus Rex plurimum delectabatur, in hunc affectum, nimirum in Comitiam morbum, Regem inducere ut cunq; potuissent: facile enim huiusmodi fructus, in robusto præsertim ventriculo, ut Galenus vbique passim inculcat, corrumpuntur, corrupti deinde caput petunt ac replent. Sed causam morbi & mortis Regis Stephani adscribere nimis venationibus non possumus: cum enim vir militaris, magnanimus, & corpore optimè temperato, viribusq; robustissimis esset, semper ab ineunte ætate venationibus se exercuit. Tantum verò ab est, ut ijs offenderetur, ut potius, si quando ab ijs abstineret diutius, grauissimum suæ valetudinis perciperet detrimentum, id quod nonnunquam accidit, quando comitia celebrabantur, idq; sæpe multis audientibus, conquestus est. nam non perinde atque antea,

que antea, appetebat, non somnum capere poterat, non vires corporis æquè robustas aut firmas habebat. Verùm, vt primum venatum exibat, & appetentia, & somnus, & vires ipsi mirum in mòdum restituebantur. Non ergo venandi studium, vt Simonius ait. sed ipsius Simonij præpostera potissimum consilia, Regi immaturam attulere mortem. Addit Regem, vi sentiendi atque ratiocinandi fuisse vix non prorsus inculcata. Qua in re cum omnibus in aperto sit, Regem exactissimo sensu atque ratiocinatione polluisse, nescio, quid in eo nunc desideret Simonius: nisi id sit, quòd Serenissimo Regi Simonicum suum litigiosum caput optauerit. Mirum autem non est, si, cum Rex acerrimo extiterit ingenio, epileptico morbo fuerit obnoxius. nam plurimi tales eo capiuntur, & multò ante captus fuisset, nisi theriaca, & purgationibus frequentibus, ac frictionibus eum præseruassent. Occurrit autem hic obiectio. Cum enim hic morbus, vt plurimum, frigidam & humidam imperiem consequatur, ingeniosi viri eo corripiti tam facillè non deberent: nam ijs cerebrum siccius esse solet. Hanc obiectionem soluit Leonardus Iacchinus in 9. Rhafis, dicens: Contingere hoc, quia tales necessariò cerebrum habent imbecillum, non solum temperamenti prauæ ratione, sed etiam compositionis: vt qui venas & arterias angustas habeant, & meatus per quos expurgatur cerebrum. Probabilis valde hæc est ratio. Nam, vt bene Victor Trincaucllius olim præceptor meus notat: Excrementum cerebri in capite retentum Epilepsiam & Apoplexiam facit. Aliam addit rationem Iacchinus: quia, nempe, cerebrum adeò sensibile habent, vt a quavis causa multum patiantur. Idem dicit & Nicolaus Pisonius lib. de cogn. & curand. morbis: Talibus, inquit, hoc accidere, ob tenuem cerebri substantiam valde sensibilem, victus ratione vaporosam, status, vinum fumosum, & similia: quæ omnia in nostro Rege concurrebant.

SIMONIVS.

Balnci aluminatarum fortasse vel atramentosarum aquarum intempestiuo atque immoderato vsu, adstricta nimium cuti proindeq; thoracis partibus non nihil vnâ læsis, impedita transpiratione (cum alioquin is esset cui de corpore plurimum continenter auferendum inerat) ac repulsis eo modo sursum versus in cerebrum causis, correpta iam olim fuerat Maiestas ipsius, dum adhuc in Transyluania viueret, soporoso quodam affectu: quem ego, quantum quidem ex morbi insultu, moribus, progressu, solutioneque conicere tunc poteram, dum vniuersam historiam mihi Rex ipse narraret (narravit autem non semel sed pluries) ad Catochum, seu Catalepin quandam, fuisse referendum duco.

Obiectio ad id, quòd morbus fuerit Epilepsia.

Solutio.

cap. 13.

lib. 3 Sect. 1. ca. 4.

lib. 1. cap. 19.

R E F U T A T I O
R E S P O N S I O.

Sæpius quidem Rex narrauit de balneis illis, ex quibus tãtam cutis adstrictionem contraxit, vt sponte nunquam amplius sudauerit. Verum de thoracis læsione nihil vnquam tale. Figmentum est Simonij: cui & illud annectit, ex ea occasione in Catochum seu Catalepsin incidisse, quod minime Rex narrauit: qui frequenter & in hoc Poloniæ Regno, & in Transyluania dixit, inculcaui q̄, (vnde reperiri adhuc posse arbitrator, qui audierint) ex vsu illarum aquarum incidisse se in grauedinem totius corporis, cum cibi inappetentia, molesta siti, internoq; calore. Sed, cum aliquando ex venatione rediens bis magnos frigidæ haustus hausisset, ea nocte, sequenteq; die solutâ aluo, non biliosa tantum exeunte materia, sed puro quoq; sanguine absque dolore, liberatus pristinamq; adeptus est sanitatem. Post biennium deinde, in eam capitis affectionem incidit, quæ nec Catochus, nec Catalepsis, si Galenum consuluerimus, dici debet: tametsi ad eam Catalepsis speciem referri possit, quam Aëtius ex sanguinis confertim caput occupantis copia oriri notat. Etenim corporis animi ue subita detentio, occupatio, vel congelatio vocanda non est: cum morbo licet correptus, omnia intellexerit, recordatus fuerit, deambulauerit, loquiq; potuerit. quamuis enim ebrij instar pedibus titubans incederet, & præter rem loqueretur: loquebatur tamen, & deambulabat. Simonius, sibi rem aliter habuisse conscius, hunc, qui capitis morbus fuit, refert, quasi ab eo balnei vsu originem duxerit, quò eos, qui Regi cauterium procurarunt, carpere deinde possit. At veritas est, quemadmodum & Medici Transyluniæ, & procerum illic multi sciunt, & Simonius a Rege ipso audiuit, Regem in Transyluania per aliquot annos erysipelatosam fluxionem passum fuisse circa malleolos sinistri cruris: quod crus temporis progressu deinceps exulcerari coepit, vlcusculis valde paruis, minimèq; profundis, at dolorificis tamen. Cumq;, reluctante Excellentissimo Doctore Georgio Blandrata a quodam Chirurgo vlcuscula illa vehementissimis adstringentibus & repellentibus fuissent consolidata, post aliquot menses superuenit ei morbus iste, quem diximus: a quo Rex, tunc Princeps Transyluniæ, larga sanguinis missione, cohibitaq; materiæ ad pristinum locum deriuatione, diuturnaq; vini abstinentia, perfectè liberatus, ac pristinae sanitati restitutus fuit.

S I M O N I V S.

- X. Hac potissimum re, loci illius Medici, suum scilicet sequuti cerebrum, illuc adducti sunt, vt præter alia à se administrata remedia, aperta infra genu dextrum cute, factoque ignea vi emissario (cauterium vulgus appellat) id procurare atq; obtinere studuerint, vt repurgante sensim inde se natura ichororum illorum ac fluxilium recrementorum, quæ in tam magni, & quidem liberaliter factis nutriti

tis nutriti corporis œconomia dispensatione, quotidiana natiui caloris operâ plurima colligerentur, quod sursum reperet, minus esset: atq; omnino vt à superis ad infera fluxionis occasio reuelleretur omnis.

RESPONSIO.

Non suum, vt Simonius ait, secuti cerebrum, Medici illi id egere, sed Galeni dicto, & peritissimorum quorumq; medicorum audientes. Galenus enim in libello de hirudinibus & reuulsione, & quinto Meth. cap. 3. & alibi: humoribus sursum fluentibus, deorsum, & si ad sinistram vergant, ad dextram iubet reuocare. Quare, cum, semel curatis clausisq; vlcusculis, humor ille qui expurgari solebat, non sine graui malo, grauioreq; periculo vnâ cum sanguine ad caput repserit, cumq; apertis illis, nimio Rex infestaretur dolore, iure optimo fuit, & a me quidem, in altero crure emissarium apertum. Quo factò, mox deriuatâ ad dextrum crus materiâ, ab omni fuit molestia liberatus.

Curâ Regi, ante Simonium, adhibita ratio.

Cauterium Regi procurandi causâ.

SIMONIVS.

Non repetam iam quod ipsi Regi multoties dixi, parum nempe in eo cautos prouidosq; fuisse, minusq; circumspectè illos egisse, qui nullo prorsus ad corporaturâ molem, nullo ad virâ consuetudinem, nullo ad crurum imbecillitatem respectu habito, vulgarem Empiricamq; vitandi periculi rationem ac viam inierint eam, quæ, vt vt primâ fronte tuta videretur, Regem tamen in graue aliquod subitaneumq; incommodum maximè posset adducere: ac prudentiorum, rem ipsam acutius attentiusq; dispicientium iudicio, metus & periculi plena, nec non longo artis vsu, ægrorumq; obseruatione, ac operû successu lubrica & fallax, iam pridem cognita deprehensaq; fuisset.

XI.

RESPONSIO.

Non dubito, immo exploratum habeo, Simonium, vt se apud Regem alijs antepone-
ret, millies de me, & de doctissimis quibusq; vt solet, malè locutum, nos incautos
improuidosq; fingentem. At verò tum propter iam dicta incommoda, tum etiam
propter hoc necessarium fuit cauterium istud, quòd naturâ & hæc dicitario quodam
nexu fluxionibus Rex Stephanus esset obnoxius. Natus est enim patre podagrico,
qui noua fluxione ad inguina exorta extinctus fuit. Matre, quæ ex Pleuritiide
mortua est. Et fratres præterea duos habuit, qui, antequam quinquagesimum
sue ætatis annum attingerent, podagrâ confecti, nouis superuenientibus fluxionibus,
suum obire diem. Ipse verò, circa 26. sue ætatis annum, fluxionem post
dextram aurem, quæ abscessum magnum, ad os iuguli vsque, peperit, passus est,
c 3 & aliquot

Et aliquot annis dolorem per certas periodos circa dextrum hypocondrium, ac deinde Erysipelata, modò in vno, modò in altero crure. Ac postremè post luxationem genu sinistri, Et post canis morsum in eodem crure circa malleolos confirmata erat fluxio Erysipelas excitans. post verò vsu aluminatarum aquarum etiam exulcerabatur, multaq; effluebat tenuis acrisq; materia. quæ tandem cohibita, vt diximus, caput petijt. Vt ergo ab vlcerum molestia immunis redderetur, ac ne materia retenta caput peteret, cum subita fortè pernicie, præterea ne in articulos se insinuans articulare morbum vel podagram excitaret, vel effusa per corpus mali aliquid aliud inferret, consultissimum fuit in dextro crure emissariū procurare, per quod superfluis se natura exonerare posset. Mirum ergo, quomodo Simonius non habitam rationem corporaturæ dicat, non ad vitæ consuetudinem, non ad crurum imbecillitatem respectum habitum: cum Rex eâ fuerit corporaturâ, vt si etiam hæreditariè non fuisset fluxioni obnoxius, tamen ob densitatem cutis, quòd nunquam sudaret, Et ob plenitudinem, quòd multis abundaret serositate, opus haberet emissario. Adde, quòd, etiam si tali non fuisset corporatura, tamen ob consuetam iam victus vitæq; rationem omnino id illi necessarium erat. Nam Et optimum copiosumque vinum bibere consueuerat, Et multos comedere fructus, Et venationibus minùs se exercere, quàm tum, cum nondum Princeps esset Transyluaniæ. Præterea, quòd iam ætas ingrauesceret, excrementis plus, quàm par est, corpus in dies magis onerabatur. Quòd si non ætas, non vitæ consuetudo, non corporatura, non procliuus ipsius ad fluxionem natura, non deniq; alia, quæ impendebant, incommoda, persuadere potuissent, vt emissarium illud fieret, certè cruris sinistri respectus cogere poterat. Cum enim ob genu luxationem, Et ob canis morsum, debilius factum esset illud crus, in quod, vt in partem imbecilliozem, natura assueuerat superflua omnia transmittere, ad reuellendum deriuandumq; consultum ac optimum fuit in altero crure dextro, quod firmitus erat, excitare cauterium. Tutissima ergo non vulgaris Et empirica ratio hæc fuit, quæ Regem a multis potuit incommodis præseruare. Et ab hoc postremo cum quoque præseruasset, nisi incuriâ Simonij morbificæ causæ vires additæ fuissent. quemadmodum inferiùs explicabimus.

S I M O N I V S.

- XII.** Aliud ingredi securius iter decuit, atq; aliunde felicius occurri morbificæ causæ potuit, vt periculo subtraheretur æger,

R E S P O N S I O.

lactat se hic Simonius: sed efferat quæso, Et proloquatur, si quid melius habet.

S I M O N I V S.

- XIII.** Ergo dum molestus & naturæ grauis e visceribus ac vasis omnibus, in

bus, in quibus ob insitam occultamq; Regis constitutionem (rarò quisque quantumuis sanus non aliquam corporis partem imbecillio-rem habet) nec non familiarem viuendi rationem, quibusdam, incertis tamen periodis temporum coagmentari exsuperareq; solebat, concitator atq; copiosior defluere, & quâ data porta confestim, natura propellente, suo pteq; impetu ruere incipit, nec ex angustiis tamen illis foras vniuersus liberè potest erumpere ichorosus & nonnunquam acrior humor: in subiectas vicinasq; alias partes, per continua vasa intercutaneosq; cuniculos redundans, in dextra quidem coxa tumorem erysipelatosum identidem excitabat (a quo leuis & paucarum aliquot horarum febricula suscitabatur.)

RESPONSIO.

Nec febrim, nec tumorem erysipelatosum ullum identidem passus est Rex. Quòd si subinde febricitasset, quid ni diuulgatum & apud nos & apud exterarum nationes fuisset? Tumore verò erysipelatosum si habuisset in coxa, nequaquam latere potuisset. Sæpe enim claudicasset, et, quominus equitaret impeditus fuisset, et id quidem complures obseruassent. Ego, cum decennium fuerim solus eius sanitatis custos medicus, scio semel tantum idq; tridui spatio, eum febre Causonide laborasse, claudicasse nunquam. Strcnue ergo mentitur Simonius.

Et spirat tragicum, & audaciter audet.

Sed præterquam quòd me, dum valetudinarium Regem facit, accusare se putat, hoc etiam eò libentius facit, quòd culpam a se reijcere posse hac ratione sperat, si tam repente mortuus sit, quia nempe multa in corpore vitia habuerit. Nisi id fortè ob ignorantiam artis facit, putans iam tale id esse, quod nondum est. Etenim, quamdiu erat apertum cauterium in crure, continuo fluebat serositas quedam, modò copiosior, modò parciore, interdum tenacior, interdum etiam liquidior, nonnunquam acrior, nonnunquam verò mitior: ut ubi luculenter cauteria operantur, accidere solet. Sic aliquando per incertas periodos copiosior & acrior eadem serositas fluens circa cauterij foramen, cutim leui rubore tingebat, atque eodem tempore nonnunquam in coxa etiam exanthemata nonnulla subrubra excitabat, nec dolorosi, nec molesta. Rarius adhuc contingebat, ut Rex, dum hæc moueretur materia, aliquid frigoris, momento tamen temporis, sentiret, quasi præludium quoddam futuræ febris, quæ tamen postea non subsequeretur. Et, cum hæc ita se habeant, exaggerat tamen Simonius omnia, quasi tumorem Rex erysipelatosum semper aluerit, & quasi febricitare semper consueuerit, quorum neutrum verum est.

S I M O N I V S.

- XIV. In tibiam verò cruris eiusdem procumbens, altius ibi ac penitius impactus, Scyrrhosum atq; elephantico appellato similem, cum dura, crassa, squamosaq; cuti, iam pridem excitatum fouebat.

R E S P O N S I O.

Minima exaggerat de more Simonius, & audacter sanè falsa narrat: nullum enim Rex talem tumorem habuit. Sed Simonio fortè mentiendi occasionem dedit, quòd Rex dextrum crus, vt pote in quo cauterium gestabat, sinistro crassius aliquantò haberet: quemadmodum omnibus accidit.

S I M O N I V S.

- XV. Hinc totius dextri cruris grauitas, & motus tarditas, figendiq; pedis, ac sistendi gradus, quædam non obscura prorsus, quantumuis natura sua pudentissimus Rex aliud simularet, impotentia.

R E S P O N S I O.

Falsum & hoc (sed laboriosum fortè nimis fuerit, si omnia Simonij mendacia enumerare voluerimus) Firmissimum enim semper Rex habuit dextrum crus, nec de eius imbecillitate vnquam est conquestus. quod adeò verum est, vt huius sui mendacij oblitus Simonius, Regem hic inferius inducat a seuerantem, vnus se tantum cruris imbecillitate laborare.

S I M O N I V S.

- XVI. Atq; huius etiam rei causa, iustæ totius corporis exercitationis, quæ plus quàm necessaria illi erat, sublata commoditas, & facultas omnis.

R E S P O N S I O.

Singulis ferme diebus venando se Rex exercebat, & de hac venandi assiduitate non semel ipsemet conqueritur Simonius. nunc verò sibi contradicens, sublata omnem exercendi corporis commoditatem ait.

Quo teneam vultus mutantem Protea nodo?

S I M O N I V S.

- XVII. Consilium (vt apud Comicum est) in causa mala bonum, satis & necessarium Nicolaus Bucella cepit (egerat hic antea in Italia merum Chirurum: sed inde ante aliquot annos in Transyluaniam fugiens, ibi primùm elegantio rem alteram Medicinæ partem, quod apud eiusmodi gentem facillè cuiq; se pro medico venditari licet, profiteri ac tractare cepit) applicandi dico primùm apertæ cuti ceratum aliquod, &c.

R E S P O N S I O

RESPONSIO.

Hic verò non mendacem modò, sed etiam in me contumeliosum se præbet Simonius. Ego autem quemadmodum ipsius calumnijs non admodum moueor: sic non patiar, vt ipsi in mei nominis infamiam contra veritatem loqui liceat. Te igitur hic tua bona vel nò bona pace compello Simoni, atq; te falsa dicere. Nã ego in Italia, quẽ admodum ex multis potuisti audire, alteram Medicinã elegantiore[m] partem quoque exercui. Tuum est iam probare, quod asseruisti. Et si nimium fortè graue hoc tibi videtur, onus ecce probandi, quod tibi incumbit, spon[s]ione tamen posita, ipse suscipiam: vt si contra id, quod hic mihi impingis, non me purgauero, debeam tibi aris Polonici tria vel etiam quatuor millia florenorum. Sin autem testibus legitimis probauero, me in Italia Medicum quoque Physicum egisse, teq; ideo in me contumeliosum esse, tenearis tu vicissim tantundem pecuniã mihi pendere. Tecum ita ago Simoni. quia, cum te pluris pecuniã facere, quàm tuos ipsos liberos, animaduuerterim, pecuniã opinor desiderio moueberis. Quòd ais me aufugisse ex Italia in Transyluaniam, miror, quamobrem hoc dicas. Scis enim, me, antequam discederem, honorifico stipendio à Serenissimo Rege nostro tum Principe Transyluanie vocatum, stipendio inquam annuo sexcentorum talerorum, vt habitationem sileam, quadrigas, & quotidianum pro me & vniuersa mea familia victum. En tibi, quomodo ex Italia aufugerim. Et si mihi non credis, habest testes virum insignem Martinum Perzeuicẽ, & præterea Magnificum Volsfgangum Couacionium supremum Transyluanie Cancellarium, qui mihi tum in patria existenti à Principe literas attulit.

Buccella in Italia
vtramque Medici
nã partem exercu
it.

Buccella ex Ita-
lia non aufugit.

600 Tal.

SIMONIVS.

In quo scalpenti dico munere, manè ac vespere (toties enim tergebatur nouòq; emplastro ac mundis plagulis tegebatur, magnũ fanè illud vlcus) egregiè se Rex vnguibus exercebat &c. Et paulò inferius. Vt si quotidiana illa impuritatũ copia (vnius dico dici tantum) per se ac seorsim pondere definienda fuisset, sextantem librę & quadrantem plerunque, nonnunquam verò etiam trientem æquare potuisset.

XIIX.

RESPONSIO.

Vbiq; omnia, licèt in sui Regis dedecus exaggerat: non enim tantum vlcus fuit, neq; tanta scalpatura. Quantitas verò impuritatũ vix vnquam in magnis fluxionibus ad vnciam perueniebat: atque vtinam peruenisset. nam quantò copiosior fluxio erat, tantò se magis eo onere leuabat natura.

SIMONIVS.

Hinc, refuso nempe aliunde acriore humidiorẽq; recremento, du
d rior & ad-

XIX.

rior & adstrictior aluus, vrina parcius, potuiq; minus respōdens: plerunq; verò, eodem quacunq; occasione resitante, ac in medio cursu subsistente, erysipelatosa coxæ inflammatio: aut etiam propulso interius, musculorum thoracis, et partium respirationi feruentium, molestia (cuiusmodi ante biennium Grodnæ sua Maiestas in media ipsa ætate aliquamdiu passa est) commoto deniq; ac per subcutaneas, & sentiētes patres subinde delato, vellicatis punctisq; musculis, nec non halitibus in cerebrum naturā alioqui fictius eiectatis (vt graues easq; perperuas curas mittam) breuis atque is leuis, & interruptus plerunq; somnus.

R E S P O N S I O.

Somnia vigilantium. Semper Rex citam habuit aluum: & ideo non multum per vrinam excernebatur: at quantum tamen sat esset. Nullam similiter ne minimam quidem musculorum thoracis, siue partium respirationi feruentium, molestiam unquam sensit: præterquam in hac ægritudine, & semel ante biennium. Quòd si parum dormiebat, & leuissimè, nihil mirum, hoc enim communiter ijs accidit, qui acriter perspicaciq; sunt ingenio præditi, quiq; grauibus occupationibus distinentur: & præsertim, vbi primum attingunt senium.

S I M O N I V S.

X X.

De cætero exhibebantur sæpe illius Maiestati Theriacæ scrupuli aliquot ex vino: nullo obseruato dierum vel temporum discrimine, nullaq; corporis præparatione aut euacuatione præmissa.

R E S P O N S I O.

Sanè aliquot scrupulos exhibebam: sed pondere saba Ægyptiæ, vel minus, ad drachmam, videlicet, vnā, non amplius: & quidem ex vino, quemadmodum ijs, qui inclinant ætate, dandam esse, præcipit Galenus: non ætate, aut quauis die, sed hyeme idq; manè semper ieiuno ventriculo: & obseruato etiam, quod præcedente die non cœnasset. Præparationem aut euacuationem præmittere non erat opus, cum Rex aluum laxam haberet, & cum optimum haberet ventriculum, visceraq; interna bene sana. Non defuerunt, qui nullo etiam obseruato dierum aut temporum discrimine Theriaca vsi sint: quemadmodum Galenus de Antonino pio Imperatore notat. Sed nos tamen vtrumq; obseruauimus. Verum tu bone Simoni, non obseruato tempore neque adeò ætate puellæ Illustrissimi olim Domini tui, quæ vix sex dierum hebdomadas expleuerat, æstiuo tempore Theriacam ei exhibuisti: vnde exoluta, mortua est. Galenum sanè si adhibuisses in consilium, nunquam tam turpiter peccasses. Ipse enim lib. de Theriaca ad Pisonem hæc ipsissima verba habet. In pueris omnino vitandum id medicamen est, vt quod facillè corpora eorum

Theriaca Regi qua ratione a Buccella exhibita.

Simonii in theriaca puellæ exhibenda error.

ra eorum dissoluat. Memini siquidem aliquando puellum ex intempestiuo usu antidoti, dissolutum fuisse. Quare, si Galenus pueris prohibet dari Theriacam, quanto magis infantibus, & præsertim sex hebdomadarum, quibus nullum quantumvis leue, nedum tam potens medicamenti genus conuenit? Cum igitur miser iste hoc medicamento abusus sit, non pudet cum tamen aliorum probum usum improbare, ubi præsertim effectus ipse eum redarguit. Vixit enim Rex sanus, quamdiu theriaca est usus. & credibile est, si eam adhuc, ut antea, sicere consueuisset, in hunc postremum morbum casurum non fuisse. Theriaca enim, Mithridatum, & huiusmodi præseruant a morbo comitali: quia corroborant caput, materiam superfluum resoluunt, & cerebri intemperiem emendant. Immo nec in eum morbum, quem fingit Simonius illi præ frigore contigisse, facile incidisset. siquidem, ut inquit Galenus de Ther. ad Pis. cap. 16. Theriaca optimum visceribus indumentum est, cum frigente per hyemem aëre quis iter suscipit. & excrementa moderate foras expellit, & quæ corpori superflua sunt membrorum omnium expirationi salubriter excernit: superfluos humores absumit, &c.

SIMONIVS.

Vbi pigrior semel aluus parum redderet, pruna duodecim circiter, decocto foliorum senæ imbuta: à quibus tamen, quòd iis sumptis imminutâ ad dies aliquot appetentiâ, cum cibi fastidio, ventriculus turbaretur, & irritis plerunque conatibus leuissimè solueretur venter, abhorrere admodum Rex cœperat. XXI.

RESPONSIO.

Non ubi pigrior esset aluus: sed ubi haud inani coniectura minus iusto ex cauterio fluere materiam animaduertem, pruna exhibebam: ne eadem materia peccans caput peteret, vel aliam aliquam nobilem corporis partem. Nec, his sumptis, vlla inappetentia, vllum cibi fastidium sequebatur. nam Rex alioqui fuisset conquestus: quod, vel Simonio teste, non fecit. Ait enim hîc pagina prima Simonius, nullas quâdiu Regiæ Maiestati seruiuit, auditas fuisse de ventriculo querelas. Sed quid verbis opus est? plurimi in hoc Regno vsi sunt hoc facili medicamento ad soluendam aluum: & nulla tamen est subsecuta in appetentia aut ventriculi turbatio. Quin immo Simonius ipse suis ægotis non semel id præscripsit, quemadmodum ex libris Regij Pharmacopole videri potest. Nunquam etiam conatus irriti contingebant quin exploratum hoc erat, quòd, si is, ita præparata pruna Rex acciperet, felicissimè soluebatur.

Cur, & quàm feliciter Buccella pruna cum sena Regi exhiberet.

SIMONIVS.

Fricabatur quoque indiscriminatim, hyeme, vere, autumnò, æstate, d 2 te, ferme

XXII:

te, ferme quotidie vniuersum ipsius corpus, tam vespere à cenâ quàm manè à somno duriter satis, linteolis etiam ad id ad motis bene calentibus, ad ruborem vsque cutis, tumoremq;.

RESPONSIO.

Fricationum adhibe-
re ratio.

Non fricabatur vniuersum corpus, nisi, quando balneum aquæ dulcis ingrediebatur, & quando in eam malam corporis affectionem incidebat, in quam die solis 7. Decembris anni 1586. incidit: nempe quando spontanea lassitudine leuiter vlcerosa afficiebatur: quod non rarò accidebat. Tunc ergo meo consilio incoenatus cubitum ibat, & quodcumq; anni tempus esset, calidissimis linteis fricabatur, non admodum duriter, non ad ruborem tumoremq; cutis: sed leuiter ad sudorem, & dum partes quedam fricarentur, aliæ fouebantur interim, vt materia educeretur, quæ ob cutis densitatem facillè sæpeq; colligebatur, ne, ea retenta, in periculosum aliquem incideret morbum. Atque vtinam postremo ita, me absente, fecisset Simonius: viueret fortassis clementissimus Rex noster.

SIMONIUS.

XXII.

Atq; in hoc statu valetudo Regis fuit, hæc q; illius gerebatur tum cura (Authore Buccella) cum ego, ex aula Cæsaris accersitus in Poloniam veni, ac non multò post in Regium cubiculum ad quotidianam sanitatis ipsius custodiam fui adhibitus. Vt primum autem Regem videre, audire, ac familiarius alloqui, deinde verò eiusdem corpus tractare manibus licuit, habitus ac temperamentum illius, viscerumq; potissimum interiorum status, cuiusmodi esset, ante omnia mecum attentè considerans: ex in obseruata diligenter, viuendi consuetudine: cognitis morbis quibus olim tentatus fuisset: circumspectèq; animaduersis illis omnibus, quibus prætermisus, vix vnquam aliquid certò de præsentè valetudine statuere, nunquam verò eiusdem curandæ iudicium rectè dirigere, atque confirmare possis.

RESPONSIO.

Cura regia a Simonio incensul-
lata mutatio.

Cui quæso hie non moueret risum Simonius? concludit ac si omnia perperam ante ipsum acta & suo aduentu optimè restituta essent. Sed verior erit conclusio, si verba Simonij ita corrigantur. In hoc nimirum statu optimo Regis valetudo fuit, hæc q; illius securissima ac probatissima gerebatur cura, cum ego Simonius artis videlicet Medicæ imperitissimus, et aliorum quorumq; doctissimorum Medicorum contemptor, ex aula Cæsaris, vbi inuisus omnibus vitam satis tenuiter agebam, opera Buccellæ accersitus, in Poloniam veni, atque post annum demum (Rex enim me prorsus non curabat) in regium cubiculum, ad quotidianam regiam sanitatis custodiam

stodiam eiusdem Buccellæ, & Veselini opera sui admissus. Ut primum autem Rex me videre atque audire potuit, omnia (sic enim sunt alia paucis perstringenda) infregi, quæcunque Buccella vel alij ante me præscripserant, Regemque in varia incommoda meis pessimis consilijs, in ægritudinem grauißimam tandem, & mortem conieci. An tibi hæc conclusio vera videtur: utinam certè non vera esset. & te tamen non pudet omnia inuertere, immo peruertere, quasi sub tua melius, quàm sub mea custodia habuerit. Cum scias, me, dum per nouem annos ipsius curam solus gessi, eius sanitati ita prospexisse, ut nullum vnquam in morbum inciderit, præterquam in Synochum non putridam, idque semel tantum, à qua tridui spatio fuit felicissimè liberatus: te autem ipsius curam gerente, illum claudicasse, febricitasse, (ut tu quidem dicis) in morbum grauißimū incidisse, ac denique suum diem obiisse.

SIMONIVS.

Denique verò crure nudato, soluta deligatione, detectoque magno sane ac primo ipso aspectu horrendo cutis vlcere, cauterioque.

XXIV.

RESPONSIO.

Falsum confictumque hoc est. Aliud enim vlcus, ut supra dictum fuit, præter cauterium quod latitudine vnguis erat, nequaquam Rex habuit. Sed Simonius multa fingere audet, ne cui mirum videatur, si Rex capite imbecillo, crure utroque minus firmo, ac vniuerso corpore, tumoribus, cauterijs, vlceribusque scattente, mortuus sit. quæ ratione culpam omnem, & culpæ suspicionem putat a se rejicere. Verum, si quis rem hanc certiùs cognoscere desiderat, Veselinum, ac Lepscenium interroget, ostiarios Polonos, Aulæ dispensatorem, & Regium Pharmacopolam eiusque duos seruos, qui lotioni Regij cadaueris interfuerunt. & apparebit, præter nouum illud, quod supra genu, postremis ijs diebus labens, acceperat, nullum aliud in vniuerso Regis corpore vulnus aut vlcus visum fuisse, nisi antiquum paruum cauterij. Stigmata præterea cucurbitularum, quæ pridie, quàm moreretur, ipsi fuerunt appositæ, & circa cauterium quædam cutis immutatio seu labes, quæ non tam a sculptura, quàm ab vnguento, facta erat, conspiciebatur.

SIMONIVS.

Iussus à Rege, sententiam meam, audiente Buccella, dicere: exposita primum origine, causaque fluxionis illius, liberè sanè atque ingenue dixi: Malum illud propter adiuncta pericula, & recensita superius incommoda, Malum quidem esse, sed iam vtile, imò verò & necessarium, ferendumque patienter, vel etiam ad extremum usque spiritum esse fouendum. Neque enim inueteratam fluxionem eiusmodi, & in habitum versam sistere, tutum: neque consuetam, & in quam facile illa decumberet, promptèque propter loci imbe-

XXV.

IVXX

cillitatem reciperetur, præcludere viam, naturamq; adeò ipsam, quæ suum illac onus deponere iam diu didicisset, dedocere facile. Non irritandam tamen, sed operam sedulo dandam, vt qualiscun- que impuritas illa parcior accumularetur: atque omnino nimix fluxionis occasio, commodiore aliqua victu ratione sensim oppri meretur. Et alioquin qui integra valetudine conseruari vult, eum ad labores quidem impigrum, ad cibos verò sobrium ab Hippo- crate desiderari. Propterea demendum cibi & potus quantitati aliquid: cœnam quandoque vel prandium intermittendum: Fru- ctibus quibus vndiq; diligentissimè conquisitis & ex longinquis etiã regionibus comportatis asseruatisq; (omnis dico generis v- uarum, prunorum, cerasiorum, persicorum, pirorum, malorum, melopeponum, nucum auellanarum, & iuglandium recentium, tribulorum aquaticorum, castanearum) liberalius intemperan- tiusq; quàm credi possit, a prandio ac cœna, toto ferme anni tem- pore vescebatur. Brassicã item capitatã, crudã, tantumq; ex mu- ria (vt fit) conditã: (illam comedere hanc ex cochleario pro assa- turã condimento sorbere auidiùs consueuerat) Raphano, qui fe- rè semper, & quidem largior post duorum triumue generum fru- ctus, statim sumptus tam cœnam quàm prandium claudebat, & a- liis quibusdam, vel omnino abstinendum, vel parciùs cautiusq; a- ut saltem non præposterè vtendum. De cætero instituendam iu- stã legitimãq; exercitationis suo tempore obeundæ rationem a- liquam, &c.

R E S P O N S I O.

Nec iussus est, nec me presente vnquam tale quid dixit; sed tantum (sic est inge- nium hominis) à morte Regis hæc fingere, quasi magnum inde nomen & commo- dum accepturus, ausus fuit. Et quis hæc nesciat? demendum cibi & potus quanti- tati, ieiunandum interdum, a fructibus abstinendum, corpus exercendum. Nihil sanè dictu facilius. At hæc a Rege obtinere non ita facile fuit. Non putabat, se multum comedere Rex, quando, etsi multum, non tamen præter consuetudinem comedebat. Similiter ab esu fructuum vix vnquam potuisset abstinere, cum ijs tot ante annis assueuisset. Sed hæc & alia huiusmodi de quibus Simonius, tanquam de maximi momenti rebus Regem se monuisse profitetur, quis non rideat, cum talia sint, vt vel eos, qui nunquam Medicinæ nomen audierunt, latere non possint?

S I M O N I V S.

XXVI. Ergo singulis nouiluniis, & nonnunquam crebrius, molestum vt antea esse

S C R I P T I S I M O N I I.

antea esse erysipelas: atque vnà nouæ fluxionis eò decumbentis accessione dextrum crus vniuersum onerari grauius: eiusdemq; geminari tumorem: qui eousque persisteret, dum recens illapsa humoris portio, sponte vel molli adhibitâ frictione discussa euanesceret: abdominis moles crescere: molestia illa superiorum thoracis partium, nunc mitior et lenior, aliàs durior subinde recurrere.

R E S P O N S I O.

Erysipelas nunquam, ex quo in Poloniam venit, fluxio verò interminatis quidem circuitibus recurrebat; sed sine cruris grauedine, ac sine vlla molestia præter pruritum, nec tumor vllus insignis apparebat; sed nonnulla tantum exanthemata rubra. Simonius porrò inducit quasi tres distinctos affectus, Erysipelas; nouam fluxionem, in crus dextrum decumbentem; & eiusdem dextri cruris tumorem; cum nihil aliud quàm simplex fluxio esset, quæ tumorem minimum excitabat. Quòd de molli frictione ait, verum est, nam molli frictione leuis ille tumor discutiebatur. Sed huius rei oblitus, inferius, duris frictionibus Regem fricari iubere, me solitum esse dicit. Abdominis molem Regi, eius familiares testari possunt decreuisse potius, quàm creuisse, ab eo tempore, quo ex Transyluania in hoc regnum venit. Hoc tamen verum, ipsi in singulis bellicis expeditionibus plurimum decreuisse; sed mox vbi quietiorem vitam ageret, ad eandem magnitudinem ferè rediisse. De partium thoracis molestia falsum dicit. nec quenquam in aula aut regno hoc inueniet, qui audierit Regem conquestum ea de re fuisse, ante annum 1586. quo anno semel tantū idq; culpâ Simonij conquestus est. Iam post hæc multis me scomatibus proscindit Simonius. at ego (Deum testor) parum, aut nihil ipsius ineptias moror.

S I M O N I V S.

Sequuta Grodnæ post annum circiter, subsistente denuo per aliquot dies è crure humoris effluuiò, æstiuâ ægritudo illa. Febris fuit remittens aliquando intermittens nunquam, cum siti molesta.

XXVII.

R E S P O N S I O.

Nulla fuit febris prorsus, & ex Regij pharmacopole Registris (vt vocant) apparet, nihil tum contra febrim parari medicum iussisse. Non pudet Simonium tamen ea confingere, quæ, si vera essent, ipsum maximè arguere possent inscitie.

S I M O N I V S.

Dum conualesceret Rex, cui iam soluentia pruna illa essent inuisa, quærere ex me: inueniri ne aliqua ratio posset, qua, vbi virgeret necessitas, citra visus, olfactus, gustus offensam, ac naturæ perturbationem, exiguâ potandi medicamenti copia, expedite resolui posset,

XXIIIX.

posset, alius. Respondi: iam pridem excogitatam ab aliis, atq; inuentam infusionem acriorum catharticoꝝ ex aqua vitæ, adiuuatis his quæ malignitatem eorum retundant, atque vnâ odoris gratiam addant: cuius drachma iulapii violacei aut rosacei vnciolæ admiscenda, vix cochlearii nostratis mensuram expleret: & gratus alioquin tamen oculis liquor, olfactui suauis, nulloq; profus horrendo sapore palato infensus, blandè ac leniter, cum duriora ventris recrementa, tum etiam è prioribus venis, ac visceribus, obuiam quamque impuritatū colluuiem è corpore foras eximeret. Parari statim eam iussit. Placuit semel experiri. vbi sensit ex voto rem successisse, paucis post diebus, me etiam maximè refragante, portionem eandem, non minus quàm antea feliciter iteravit.

R E S P O N S I O.

Non quidem quòd Rex aliquid tale peteret: sed vltro Simonius, quò suam ostentaret in arte peritiam acerrimi cathartici ex aqua vitæ infusionem ei proposuit. Quod cum audissem, ingredientibus illius diligenter rescitis, Regiam Maiestatem dehortatus sum, ne sumeret. id quod Simonio bilem mouit: quam ipse tamen paulo post eiecit. Nam dum pharmacum laudaret, quò magis suam Regi fidem probaret, cochleare tantum eius sumpsit, ex quo adeò purgatus est, vt bilem omnem, & vix non animam reddiderit. Posthac non est Regi neque idem, neque aliud, quòd sciam, catharticum offerre ausus. Medicamentum hoc a quodam viro sanè insigni, qui est in Epistolam D. Secretarij Chiakor de regis obitu commentatus, descriptum est: & bene: hoc solo excepto, quòd colocynthidem Scammonij loco posuit.

S I M O N I V S.

XXIX.

Frictiones item illas matutinas à somno (plerunque tamen nullo) vespertinasq; à cibo siccas, calidas, duras, rubefacientes, vt à capite, atque thorace deorsum reuellerent, nihilominus tamen, quia densarent ac durarent magis magisque cutem: habitum corporis, qui extenuandus videretur, ad summum vsque carne implerent: crudum etiamnum alimentum in venas, indèq; in viscera, musculos, cutim attraherent, massam humorum exagitarent, vniuersamq; adeò naturæ Oeconomiam turbatam inuenterent, plusquam iniustum esse corporei exercitii succedaneum: atq; ad oppugnandam suæ Maiestatis, non autem tuendam sanitatem, ab Empirico aliquo naturæ rerum ignaro ac rudi profus, contra omnium veterum, ne-

Cathartici a Simonio Regi propositi reiectio.

terum, neotericorumq; præcepta, & praxin, institutum, substitutumq; videri.

RESPONSIO.

Post multas nugas, circa præcautionem Regiæ valetudinis, præter rem iactanter satis prolatas, tandem ad frictiones impugnandas redit: cui rei, licet superius satis factum a nobis videri queat, non grauabimur tamen & hic aliquid addere.

Copiosior frictionum Regi adhibitarum ratio redditur.

Neque enim me latet, Aëtium, Paulum, Oribasium, & alios recentiores, & Galenum, a quo cæteri sumpserunt, nouem frictionum species ponere, quæ ex qualitate cum quantitate multiplicata resultant: & singulæ peculiarem habent operationem. Hippocrates non omnes sed vtilis tantum prosecutus, Dura frictione, ligari: molli, solui: multâ, extenuari: mediocri, crassescere corpus pronuntiauit.

Sed ipsæ frictiones, ex seipsis compositæ, alios producunt effectus. Dura enim & pauca, calefacit modicum, cutimq; densat. Dura & mediocris, carnem solidam addit. Dura & longa, gracilitatem inducit cum densitate. Mollis & breuis, vix aliquantum relaxat & calefacit. Mollis & mediocris, mollem caruem adauget.

Mollis verò & multa, gracilem laxamq; reddit partem. Iam tres, quæ reliquæ sunt, frictionis species, quos inducant effectus, facile quisque colligere potest.

Cum igitur Rex cutim densissimam, & habitum corporis plethoricum haberet, frictiones institueram ad cutim relaxandam, corpusq; extenuandum: & iuebam eum fricari manibus, in balneo, molliter & diu. extra balneum, siccis ijsq; mollibus linteis: vt, inquam, relaxata cute, quæ morbum minabatur, materia peccans euaporaret, & sudoribus eliceretur. Voluissem equidem, vt & cum oleo relaxante fricaretur interdum. sed ipse non passus est.

Verum, quoniam parum admodum ambulabat: nam vel in publicum prodiens equitabat, vel in ædibus, Regijs ijsq; multis occupationibus distentus, sedebat: cœpit sinistra tibia post Veliocoluense bellum euidenter extenuari: dextra verò emissarij causâ, cum illuc flueret materia, crassescere. Vt igitur vtrique prospicerem, curabam tibiam sinistram

singulis diebus, quo carne impleretur conseruareturq;, summo manè, & vespere a cibo fricari, frictione dura & mediocri: dextram verò, molli & longa, non linteis, sed calida blandaq; manu, vt materia illa, quæ ad emissarium copiosa fluxerat, exhalaret, cutisq; laxaretur. Et hæc sunt frictiones omnes, quas, salua pace

Simonij, ex veterum & neotericorum sententia, vt Regem dominum meum incolumem seruarem, ab omnibusq; incommodis immunem redderem, ei adhibui atque præscripsi. Hæc omnia bene nouit Simonius, & non semel ex me audiuit. Verum vt apud eos, qui horum omnium ignari sunt, aliorum præsidia contemnendo, suam causam iuuet, quæ modò audiuius, mihi obijcit. quod dum facit, suam potius inscitiam & impotentiam prodit, quam vt mihi quidquam detrahat.

XXX. Eadem ferme ex Theriacæ, non vsu, sed crasso nimium abusu illo, expectanda mala. Romanos olim Principes quosdam, & alios eius nationis homines, ad sanitatis tutelam non nisi cibis vacuos, (quorum alioquin prandium, aut modicum, aut nullum, ccena ve-
o simplicior & parcior quam nobis erat) vel etiam proba per aliquot dies ante procurata coctione, atque alui cura diligenter habita, singulis vel diebus: vel mensibus semel, tantum Theriacæ quantum Aegyptiæ fabæ magnitudinem impleret, ex aqua vel vino, aut etiam citra vllum liquorem sumere consueuissent: id quod à Galeno lib. de Theriaca ad Pisonem, atque altero ad Pamphili-
 anum, nec non lib. priore de Antid. adnotatum fuisse: sed Maie-
 statem suam, vbi noctu minus quieuisset, vbi nondum confecto hesterno cibo grauaretur, vbi tribus ab inde horis liberaliori men-
 sâ deberet accumbere, Theriacam ex vino sumere.

R E S P O N S I O.

*Iterum de theria-
 ca, quæ Regi ex-
 hibebatur,*

Galenum citat, qui, quosdam Romanos Principes ait Theriacâ, non nisi præ-
 missa coctione, & alui euacuatione, vsos fuisse. Quasi inde elicere velit Simonius
 vniuersale præceptum, Theriacam non nisi prius corpore a malis humoribus eua-
 cuato sumi posse: cum a Galeno ideo potissimum laudetur Theriaca, quia prauos
 in corpore existentes humores absorbit, malum corporis habitum corrigit, corpus
 demum sic disponit, vt valde difficulter, & non admodum malè, ab vlla re noxia
 per os sumpta affici possit. Deinde ita loquitur Simonius, quasi Rex sæpius in die
 Theriacam sumere consueuisset. at qui vix semel aut bis ad summum in septimana,
 & in hyeme tantum, in ipsis vehementissimis frigoribus eam sumebat. Galenus
 autem primo de antidotis notat, Antoninum Pium imperatorem singulis dieb. ali-
 quid Theriacæ deglutisse. Falsum est autem, quod dicit, Regem tribus tantum ho-
 ris ante prandium eam sumpsisse; nam quatuor ante horis semper sumebat. Falsum
 pariter, quod eam tum sumpsisset, cum, nondum confecto hesterno cibo, grauaba-
 tur. Nam nunquam de mala digestionem conquestus est: & præterea nunquam
 Theriaca utebatur, nisi bene vacuo ventriculo.

S I M O N I V S.

XXXI.

Neque continuo vbi firmetur aluus, aut ventriculus non nihil lan-
 gueat, ad cathartica, etiam leuiora illa, confugiendum: quorum
 vsus, cum maior tantum ingruit necessitas quædam, isq; longo
 temporis interuallo, vel etiam tum demum, cum partis alicuius
 euidens malum inde oboritur, aut obortum increfcit, sit admit-
 tendus.

R E S P O N S I O.

RESPONSIO.

Nunquam Regi firmabatur alius, & hoc quoque a veritate compulsus alibi ipse fatetur Simonius, vt pote in sua ad Epistolam D. Chiakor apologia his verbis; Priorem illam noctis partem, quemadmodum alias ita tunc insomnem Rex duxerat, qui eadem ferme hora, eiusdem necessitatis causa alui nimirum exonerandæ è lecto surgere singulis prope noctibus consueuerat. Cōtradicit pariter sibi de ventriculo loquens; nam in huius scripti initio adeò robusto ventriculo præditum esse Regem affirmavit, vt nunquam imbecillitatis ventriculi auditæ ab eo sint querelæ. De cathartico similiter a nobis sæpe exhibitio malè me carpit, nec bene videtur meam mentem assecutus, non enim quia adstricta Rex esset aluo, pruna ei a me exhibebantur; sed ideo quia cauterij fluxio cohibita videretur.

SIMONIUS.

His atq; aliis multis in eandem sententiam à me prolatis, permota ipsius Maiestas, omnino secum constituit, repudiata priore empirica illa custodiendæ sanitatis ratione, meliorem aliam ac tutiorem deinceps amplexari, excolereq; in primis verò tertia cibi ac potus ordinarii parte refecta, prandere parcius, & nonnunquã ex toto cœnam omittere.

RESPONSIO.

Præter inminutionem cibi dicat Simonius, an quid in Regia cura mutatum sit in melius, & an id satis fuerit. Verùm (si quidem rem omnem audire placet) ita res se habet. Regi, ex quo Simonij artibus delusus ab usu Theriacæ ac prunorum abstineri cœpit: (vir enim militaris naturâ abhorrebat ab omnibus medicamentis) a me (nescio, an a Simonio quoque) suasum fuit, vt parciores saltcm victu vteretur, ne tot gignerentur in corpore superfluitates, id quod & Rex ipse fecit; sed non tamen adeò sibi temperare potuit, quin inciderit in morbum, ex quo non euasit.

De imminuto Regio cibo.

Hoc autem ipse præuidens, quòd Regem ad pristinam meam viuendi rationem redigere non posse me animaduertentem, egi statim cum Illustrissimo Regni Poloniae Cancellario, cum Reuerendissimo Episcopo Premisliensi, & alijs, immo cum Rege ipso, vt tertius adscisceretur Medicus. Sperabam enim, vt, eo mecum consentiente, Rex Simonij astus, illusiones, præstigijs agnosceret. Verùm, dum hæc tractarentur, fatalis nos dies anteuertit; quæ sicuti a Simonio primùm occasionem nacta fuerat, sic demum ab ipso strenuè adiuta, Serenissimum Regem nostrum, grauisimo totius orbis Christiani dispendio, nobis abstulit.

Tertium Medicum Regi adhiberi cupiebat Buccella: & cur.

SIMONIUS.

Imò verò quoties ex aliquo sermone, in recordationem salubris illius

illius status incideret, interna quasi voluptate quadam gestientem audientibus omnibus, quotquot tum fortè aderant, multoties clarissima voce dixisse, se iam, nisi cruris vnus imbecillitas esset, nō videre, qua parte corporis meliùs olim iuuenis, quàm nunc senex valeret. Constat appetentia: coctio felix: non fusa quidem, sed nec firmata tamen alius: nocturna quies placidior: crysipelas ferè nullum vnquam, aut rarò aliquod & id exiguum visum, ingressus liberior: extenuata nonnihil cum vniuersa corporis habitus moles abdominis: integer omnium membrorum vigor, atque ad labores omnes facilius quàm antea sustinendos habilior: continua, & copiosa satis fluxio cruris: in summa nullæ vsquam querelæ.

R E S P O N S I O.

Ne vnus quidem ex aulicis erit, qui id confirmet, quod audacter nimis hic narrat Simonius, immo contrarium omnes affirmabunt. Regem nimirum conquestum esse, ex quo Simonius in aula erat, se longè minus dormire, quàm antea, & minus appetere. Et facies ipsa declarabat, eum non ita bona valetudine frui, vt fruebatur ante. Sed iam de postrema Regis ægritudine Simonium disserentem audiamus.

Occasio postremæ ægritudinis Regiæ.

S I M O N I V S.

XXXIV.

CVM Grodnæ Lithuanorum esset sua Maiestas anno 1586. accidit vt sub ipsum brumale solstitium, id est a 25. Nouembr. ad 7. & 8. vsque Decembris diem, iuxta reformatum Calendarium, tanta ac tam acuta frigoris vis improvisò ingruerit, vt vel iis etiam qui sub rigidiore asperioreq; illo cælo nati atque educati sunt, esset intolerabilis, Nubilus perpetuo fuit obscurusq; ac tempestuosus aer, mira eaq; subita ventorum mutatio. Flauit aliquamdiu primùm ab hyemali solstitio Argestes: inde validior Circius: a quo prægelida, eaq; densa sed minuta tamen nix, vel potius niuosa grando. Paulo post Aquilo. Neque tanto tamen ac tam horrido & repentino cæli rigore territus Rex, singulis dieb; mane summo, & mox a prandio, in medios & patentes campos, munito nihilo melius quàm antea corpore, id est sericè, eaq; simplicissima talari tunica (supra quam

pra quam Vngarica quidem penula sebellinis subducta pellibus assumebatur, sed quæ latior nec adstricta contracta ue ad tunicam, imò verò longè ab ea latiusq; diffusa, minus fouere corpus posset) æstiuusq; femoralibus, ac tibialibus: capite tantum non nudato, pileolo nimirum Vngarico, aut leuissima mitella tecto: pedibus cothurno, & simplici coriaceo socco fultis, de cætero nudis, ad lepores infectandos prodire: quo tamen tempore, reliqui tantam ac tam subitanam hyemem vix duplicibus ac bene etiam subductis vestibus sustinere, non nisi autem calentibus hypocaustris inclusi arcere poterant. Vidimus tum aliquoties è campo, redeuntem ipsius Maiestatem, vsque adeò pedibus, dorso, totoq; obriuisse corpore, vt ad luculentum etiam ignem, longâ mora agrè refocillari potuerit. Hinc parcior inprimis fluxio, & cruris exulceratio siccior: adstrictoq; pectore, quæ pars ossea & cartilaginea est, spiratio subinde impeditior. Accidit autem singulariter, vt die secundo Decembris, qui vento, niue, frigore, asperimus fuit, ad aprorum venationem in Conginensem sylvam exire decreuerit. Exiit ante ortum solis. Conginum (distat prædictum hoc Grodna, iustis quinque Lithuanicis miliaribus) non prius venit, &c. Substitit eo die in totum fluxio, quæ ante aliquot dies parcior esse cœperat. Impendens ex ea re periculum, qui tum ipsius Maiestatem sequebar indicavi, ostendiq; malum illud ex externi frigoris occasione, non aliunde natum. Respondit Rex, nolle se includi cauea, &c. Sequentem igitur die, qui tertius Decembris fuit, manè, sesqui horâ prope ante solis ortum, cum maxima parte aulæ in sylvam prodit, &c. Eò cum venisset, &c. integrum diem consumpsit. Rediit Conginum secunda prope noctis horâ: vespertinum scilicet matutinumq; aerem perinde atque meridianum cauere solitus. Vbi primùm venit, dimissis reliquis me vnum ad se accersiri iubet. Accurro. Indicat sibi inter redeundum, accidisse insolens aliquid. Nullo (inquit) labore fatigatus, sedendo ferè semper & nōnunquam stando, venatus sum hodie Apro: in reditu tamen dum carpento quietè satis ac placidè, nullaq; cū succussatione corporis vehor, sentio me, subita illa quidem ac graui: sed non tamen vltra semiquadrantem horæ molesta thoracis oppressione quadam, ac spirandi difficultate correptum.

Idem pro mei muneris officio intrepidè repetii, quod inculcaueram antea. Malum illud omne, ab intempestiuis, inordinatisq; venationibus, contracta densataq; appulsu frigoris cute, læsis thoracis partibus, constrictis venarum oscillis, cohibita & compulsata intrò fluxione, quæ per vlcus quotidie expurgari consueuerat nasci, &c. Ex pulsu, cognitum subesse febriculam, igitur administrata manibus longa satis ac mollis totius corporis à scapulis ad pedes frictio: intereaq; temporis, applicata subinde thoraci, diplomata linea bene calentia: & eadem arte, partes extremæ calefactæ, nec non spina dorsi embregmate ex tepefacto vino laudulato conspersa, & mox blandè appressis crebrò manibus fota. Cœna parcissima & prope nulla, Nox inde quieta. Sequentem noctem iterata remedia eadem, quo etiam redire Grodnam Rex constituit. Eo die qui prædicti mensis fuit quartus, cœli rabies, & frigoris vis, atrocius ferme quàm antea sauiit: verum oblita nihilominus ipsius Maiestas pridiani periculi, totum iter imò verò & diem, venando consumpsit. Vespere ubi rediisset, eadem quæ præcedente die usurpata præsidia. Longiore semper tamen duriorèq; frictione integrum crus dextrum, manè vespereq; exercabatur,

R E S P O N S I O.

Cum præcipua occasio morbi Serenissimi Regis nostri purgationum consuetarum fuerit intermissio, quas (vt diximus) Simonius disuaserat, cum Regi ad sanitatem ipsius præseruandam a me præscriptas sciret: nunc in hoc vnum omnibus nervis incumbit, vt se ab omni culpæ suspitione exoluat. Ait igitur, intensissimum frigus tum fuisse in Lithuania, & Serenissimum Regem indiscriminatim venatum semper exiisse, serica veste indutum, æstiuis femoralibus ac tibialibus, & pileolo Vngarico. Vnde, ob ingens frigus, & spiratio impeditior esse cœperit, & parci-or exin fluxio; quæ tandem prorsus substiterit. ex qua re periculum animaduertens Simonius, Regi, ne domo egrederetur, consuluit: Rex autem obtemperare nolens, iterum exiuit, & totam diem in expectandis apris, quos selopeto feriret, contriuit. Hinc spirandi iterum difficultate correptus fuit, & febricula laborauit, a qua eum Simonius illico liberauit. Liberatus, diem, quæ proximè insecuta est, licet magis magisq; frigora vrgerent, venando insumpsit, vnde eadem, quæ antea, præsidia usurpauit Simonius. Et hæc omnia cum vsque ad diem Veneris quæ fuit quinta Decembris, acta essent, ego tamen nihil prorsus rescui; cum, inquam, Rex toties agrè haberet, nunquam tamen me commonefecit, immo mihi petenti cōcessit, vt ad

Occasio postremi
Regii morbi.

Refutatio occa-
sionis a Simonio
inductæ.

2

31

SCRIPTI SIMONII.

cessit, ut ad mea bora discederem, ubi paruulus sororis meae nepos aegrotus idcebat; & cum rediissem, suiq; morbi mihi historiam ipse narraret, horum ne verbum quidem fecit. Quis igitur tibi haec credit simoni? sed video, te nihil curare, nihil pensi habere, dum omnia, quantumuis falsa, ingeras & intrudas, quae in rem tuam esse videntur. Nec interim te pudet, Regem tuum leuitatis insimulare, qui in Lithuania, & in frigoribus ipsis intentissimis, iisdem, Diogenis instar, vteretur vestibus, aestate atque hyeme. Non pudet, ea, dicere, se vsum esse remedia, ut pote frictiones, quae antea impugnasti. Non pudet, te ea praetermississe remedia, quae, si tam ingentia frigora fuerunt, qualia tu narras, maximè opportuna fuissent, ut pote vsum theriacae. Non pudet demum, neque tui, neque aliorum.

SIMONIVS.

Die quinta praedicti mensis, qui fuit Veneris, parcius propter XXXV. vsum piscium Rex pransus: nihilo tamen minus post meridiem, dum cum suis familiariter loquitur, leui quodam illius oppressi-
onis insultu, qui mox cessauit, se prehensum sentit. Die sabbathi qui fuit sextus, proposui adstrictiore praefertim aluo, leuioris alii cuius cathartici vsum: ad subtrahendam impuritatem, quaecunq; demum latere in priore illa corporis regione posset. Recusauit.

RESPONSIO.

Astute inducit Simonius saepe Regem difficultate anhelitus correptum, ne tum, quando reuera ea correptus est, culpa ipsius factum, sed potius a primis illis frigoribus, hoc Symptoma profectum fuisse, videatur. Sed dicat sanè, si quos testes habet, qui nam fuerunt illi sui, cum quibus Rex loquebatur. Credibile est sanè, ipsos vel a Rege audisse, vel saltem deprehendisse, quando fuit ea spirandi difficultate correptus. De cathartico quod refert, similiter, meo iudicio, vanum est. Nam scio, Regem, cum nec aluum haberet adstrictam, nec fluxionem ex cauterio suppressam, sed tantum per aliquot dies imminutam, nec thoracis oppressionem sentiret, leui tamen cathartico esse vsum. & nunc, adstricta aluo, fluxione ab aliquot diebus admodum suppressa, & per plures dies ante imminuta, aliquoties praeter ea asthmatico insultu correptus, recusasset Rex lene catharticum sumere? Haud verisimilia narras Simoni. Nemo tibi crederet, etiamsi mille Deos testatus esses.

Principium morbi: die Dominico 7. Decembris.

SIMONIVS.

Die Dominico, sedulo Maiestatem suam monui, ne in templum XXXVI. equitaret, quod longius id ab arce distaret: nec multo, quam antea, mitior aëris constitutio esset: posse in arce concionem audire
sacroq;

sacroq; interesse, quemadmodum, quoque aliis profestis diebus consueuisset. Equitauit tamen. A sacro vbiprimum rediisset, vt nonnihil ab aulicorum strepitu, interpellationibusq; respiraret, in suum cubiculum secessit. Ibi recurrit malum: quod modico etiam temporis interuallo sponte recessit. Sequutum tenue prandium. Cœna quoque præter tantillum panis vino infuccati, persicorum pulpæ frustum saccharo conditum, (persicatum Itali vocant) & pruna passa Damascena tria (quas Italiæ delicias Neapoli ac Genua sibi curari iusserat) nulla prorsus. Vbi aliquandiu mecum vt in more habuit, de variis rebus collocuta esset ipsius Maieestas, mustaq; aliquot ex Vngaria recens allata, & leuiter à se prius degustata mihi ebibenda ex Chrystallino cyatho manu propria benignissimè porrexisset, contulit se in lectum, hora nona pomeridiana, id est quarta noctis iam audita, præsentis animo, lætoq; vultu. Discesserat iam ante dies aliquot ex aula, ad prædii sui res curandas Bucella.

R E S P O N S I O.

Ventum est ad rem, in qua Simonius audacter, vt antea, multa confingit. Et, quia solus tum intererat & præerat Regiæ curæ (ego enim aberam, rus profectus, non ad res meas curandas, vt Simonius infert, qui enim linguam non habeo cum gente hac communem, res meas per alium tracto; sed ad puerulum sororis meæ nepotem, vt ante dictum est, ægrotum curandum) putat, non ausurum quemquam sibi contradicere. Verùm, licet & hic, & sæpe alibi in hac disputatione in ijs versetur, quæ ita euidenter probari non possunt; tamen non desunt vbiq; coniecturæ multæ & rationes probabiles, quibus, si meliores non adducantur, acquiescere debemus; præterquam quòd cum Simonio nobis res est, quem norunt omnes mendacijs plurimum delectari. Nos autem non dubitamus, in his, quæ aliter se habere scimus, quàm narret Simonius, illud vel satis futurum, si Romani illius cuius in morem, cuiuscunq; iudicio nos subijcimus, dixerimus, cum Simonius ita dicat, nos negare. Quod certè hic potissimum nobis vsu venit, narrat enim ea Simonius quibus non interfuimus; sed minimè vera ea esse existimamus, quia Rex alioqui eorum nobis mentionem fecisset. Ait, Regem, præmonitum a se ne in templum equitaret, non paruisse. Credibile est ergo, Regem non admodum malè habuisse. Deinde fingit, eum a sacro, asthmate laborasse: nemo tamen vidit; nemo audiuit; nemo mihi id retulit, præter Simonium, idq; in hoc scripto primum. Pergit deinde, Regem persicorum pulpam saccharo conditam, & pruna Damascena comedisse; quod planè falsum esse reor, nam Rex a dulcibus admodum abhorrebat; nec vnquam visus

quam visus fuit talia comedere, & ea in aliorum potiùs gratiam procurabat, quam quòd ipse ijs delectaretur. De mustis etiam quod narrat, falsum est; nam nò musti, sed generosi vini, vnicus cantharus fuit Regi a domino Andrea Choruat eà vesperâ datus, et a domino Stephano Lepscenio allatus; id quod vterque iam testatus est, & iterum testabitur. immo id ipse quoque Simonius fatetur in suo altero, contra Secretarium Chiakor, edito scripto.

SIMONIVS.

Sub finem primi somni, id est horâ circiter septimâ noctis, que XXXVII. secundum medium horologium 12. est, pulsari magna vi fores, meq; ad Regem subito acciri audio. Nulla interiecta mora, festinanter surgo. soloq; indusio & subducta ex pelle toga tectus, in arcem aduolo. Inuenio Regem, in lecto sedentem, crure vtroque recto, & gena dextra, quam *εμῖλον* Græci à mali similitudine vocant, summaq; fronte qua capillorum radix est, lacerata cute, non nihil collisa: facie decolori: vultu quod facile dignosci potuit, nouitate casus attonito. Atque ego quoque primo ipso inopinatæ rei aspectu, animo consternatus, vix non obmutui, &c. Detecto dextro crure discissum, vulnus inspicio, paulò supra genu, qua pars muscosa eminent, cruentum, obliquum, septem circiter digitis longum, in carnem vsque tantum penetrans, ex incurfione, vt deinde cognoui, violenta contusum, alioquin simplex. Effluxerat inde, magna sanguinis copia: qua subligaria linea, lodix, & quicquid ibi erat, longè latèq; maderant. Recognosco vulnus, &c. Audio rem ad hunc habuisse modum. In ipso primo somno expergefactus Rex surrexerat, vt in conclaue penitius, indeq; in secretiorem ac priuatum locum ad requisita naturæ secederet. Inter redeundum, sensit primum sibi quasi exolui corpus, ac deficere animum. Itaque dum ad lectum accelerato gressu festinat, ac prope ostium cubiculi venit, præcipiti virium lapsu, allisa ad proximum parietem, quò ne caderet inniti voluit, facie, atque vnà ex violenta incurfione dextri genu, in acutiorem scamni, quod obuium fuit, angulum, accepto uulnere, in pauimento concidit. Audito strepitu accurrit Lepscenius, qui Regem dum rediret in cubiculo expectabat. Exanguem ac semianimem voce excitat: iacentem, atque ad se paulatim redeuntem, apprehensum, vix tandem (non enim præsto aderat alter, qui auxiliares manus ad exolutum corpus erigendum vnà porrigeret, humerumq; ad baiulandum subii-

dum subiiceret: ipse verò Lepscenius vnus tanto oneri sustinendo viribus impar erat) magno adhibito conatu subleuat tandem, in cubiculum reducit, lectoq; imponit. His auditis, &c. Tactu pulsus deprehensa febricula.

R E S P O N S I O.

2. de Anima.

Longum & molestum eset omnibus mendacijs (sunt enim innumera) sigillatim respondere; sed quia ex veritate mendacium facile agnoscitur, (nam, vt Aristoteles ait, Rectum sui ipsius iudex est, & obliqui) rem ipsam, vt, presente vtroque intimo cubiculario, ex ore Regis ipsi audiuius, narrabimus. quæ ita se habuit.

Veritas actorum diei Solis.

Nocte, quæ diem solis præcessit, parum dormiuit Rex Serenissimus, cumq; manè surgeret, sensit se correptum spontanea lassitudine; qua sepe infestabatur, nimirum, ob cutis densitatem, retentis ichorosis superfluitatibus. Nihil autem eam lassitudinem curauit; quia, etiamsi eâ sepe infestabatur, semper tamen integrè curabatur; ac propterea de more iuit in templum, & pransus est, licet parum comederit. Cœnare autem noluit; non quod cibum non appeteret; sed quia ita erat a medico, vt, quando sic afficeretur, incœnatus decumberet. Curabam etiam, vt fricaretur per vniuersum corpus, leuiter tamen, calidis linteis, iisdemq; magis vt fouerentur eius omnes partes, tantisper, dum sudaret. atque ita facile is affectus discutiebatur. Cum primum ergo quieti se dedit, voluit Rex (vt consueuerat) fricari. Quod cum audiret Simonius, qui solus aderat Regi cum Lepsenio, suasisit, vt artus tantum modicè fricarentur, vtq; Rex panis aliquid sumeret, vinumq; biberet; promittens fore, vt, vino epoto, in eâ aëris adeò frigida constitutione, meliùs, quàm præcedente nocte, dormiret. Facile acquieuit huic consilio Rex, quippe qui appetentiâ satis erat integrâ. Itaque, aliquanto pane ex vino sumpto, duo, non musti, sed generosi vngarici vini pocula hausit; ex quo cum ipsi caput incaluisset, dormire non potuit. Vnde non in ipso primo somno expergefactus Rex surrexit (vt fingit Simonius) sed, quòd videret somnum se capere non posse, caputq; sibi incaluisse, ad locum iuit secretum. qui videlicet locus frigidus erat; nam ibi perpetuò fenestræ patebant. Sperauit autem, se eo frigore calori capitis mederi posse, & præterea faciliùs somnum capere. id quod sepe ipsi euenerat ex sententia. At verò in reditu, ex improviso omnem amittens sensum voluntariumq; motum, sic cecidit, vt inde vulnus acceperit in crure, & deinde, quomodo id accidisset, minimè sciuerit, ac præterea frontis cutem alliserit.

lib. 3.

Ex his apparet quantum inter sit (vt Celsus ait) ab initio quis rectè curatus sit, an perperam. Nam, eo primo affectu malè curato, quo sepe liberatus fuerat, in morbum gra-

morbum grauisimum incidit, ex quo minimè euasit. Incidit autem, vt quisq; animaduertere potest, culpa Simonij, qui vinum ipsi, eo malo affectu laboranti, & vacuo ventriculo existenti, concessit, minimè eorum recordatus, quorum Auicenna loco a se citato meminit; nempe ex causis Epilepsia esse ieiunium, & vini puri potionem, qui hæc etiam ibidem addit; Et propterea quòd impedit stomachum, vt plurimum Epilepsia conuertuntur ad paralytum. id quod ferè in Regis morbo accidebat. Sed miserè laborat Simonius in explicando quomodo ex Syncope humi prostratum vnus Lepscenius, gracilis iuuenis, neque validis admodum viribus Regem erigere, in cubiculum reducere, & lecto imponere potuerit. nam virum tam grauem Syncope apprehensum, vix decem Lepscenij erigerte, aut loco mouere potuissent. Iam quicumque vel robustissimus iuuenis, si non dicam forti Syncope, sed leuissima etiam corripiatur, vbi ad se redit, haud sanè statim stare pedibus potest, quantò minùs Rex potuisset, iam quatuor & quinquaginta annos natus, corpore pleno, & suapte natura graui, sinistro crure minùs firmo, immo etiam dextro, si Simonio fides habenda est? Dicat Simonius, qui casum eum, Syncopen appellat, quomodo id fieri potuerit. Verùm, cum non procul a Regio cubiculo dormirent Ianitores, & duo Nobiles iuuenes Vngari, si res tulisset, aliquos ex his vocasset Lepscenius. At res secus habuit. Rex enim, cum primùm ad se redijt, leuiter a Lepscenio adiutus, surrexit, minimèq; pedibus titubans, ad lectum se contulit. Quare non Syncope, sed Epilepsia, vt probabimus, fuit correptus. Nil mirum autem, si Simonius omnia adulterat. nam ipsi antiquissimum hoc semper fuit. De febricula quoque narrat, quæ tamen, vt ex vrinis dei Lunæ, & Martis conijcere potui, nulla fuit. vrinæ enim erant prorsus naturales. Nisi ergo sponte mentitur, necesse est, Simonium fuisse deceptum. Sed subest, vt arbitror, dolus. hoc enim fingit Simonius, vt, morbum non fuisse Epilepsiam, probet: nam febris Epilepsiam soluit, vt Galenus testatur, vel saltem Epilepsia, vt pote spasmo materiali, confert, quemadmodum Auicennæ sententia est. Sed neque Asthma potuit esse. Nam Asthma morbus sine febre est. Condonari tamen Simonio error hic facillè potest; nam nunc morbum non ampliùs Asthma, sed Syncopem asthmaticam vocat.

Die Lunæ. 8. Decembris.

SIMONIVS.

Redeo summo mane, quod diei Lunæ fuit, Regem cum ipsa iam aurora experrectum, saluto: primùm de somno, deinde verò an vltus in vulnerata parte hæctenus esse molestus cœpisset dolor, interrogo. Placidè se quidem, & citra omnem doloris & molestiæ sensum, sed cum breui tamen vsura somni, quieuisse, respondit.

f 2 Placuit

lib. 3. fen. 1. doct. 5.

Reicitur commentum Simonij de febr.

6 Epid. com. 6 ad part. 7 lib. 3. fen. 1. tract. 5. cap. 8.

XXXIIX.

Placuit tum in media luce deligationem recognoscere, necdum soluere tamen. Nullo coxę tumore, nulloq; dolore sese monstrante, nihilo tamen minus, quò tutiora essent omnia, vicinas vlceri partes, vngvine ex oleo rosaceo tepente, hinc inde munio. In pulsu tamen atque vrina, non obscura prorsus indicia quædam feruoris, ac turbationis internæ apparebant. Reliquias credidi has nocturni paroxismi, qui obseruari minus potuit. De cætero quod fatis superq; profluxisset, è recenti ac magno vulnere sanguinis, posthabita venæ sectione, leniens proposui pharmacum.

R E S P O N S I O.

Exaggerat iterum morbum Simonius, ne sua culpa, & absq; potentissima causa videatur Rex obiisse, ideo de feбри iterum comminiscitur. Deinde se excusat, quòd, cum feбри laboraret magnoq; morbo fuisset correptus, venam non secuerit: ex vulnere enim, ait, satis effluxisse sanguinis. Sed crassa sanè est hæc excusatio.

Venæ sectio malè
a Simonio omisã.

Nam cum vulnus illud, ex allisu ad rem minimè acutam, & præterea duobus supra rotulam genu digitis fuerit, vbi nullæ magnæ venæ sunt, inde copiosus sanguis effluere non potuit. Verùm etiamsi multum sanguinis effluxisset, vena tamen erat secanda, nam non ex debito loco effluerat. Et, si id verum est, quod contendit Simonius, morbi fomitem fuisse circa præcordia, omnino vena brachij erat secanda.

De venæ sect. &
alibi.

Nam, vt Galenus docet, partes supra renes affectæ, sectâ venâ brachij, iuuantur; quemadmodum, quæ infra renes, sectâ venâ poplitis.

S I M O N I V S.

XXXIX. Sumpsit itaque Rex, mannæ selectioris, vncias plus minus quatuor.

R E S P O N S I O.

Pudet Simonium veram dosim fateri. Nam tres tantum mannæ vncias, non quatuor, in simplici iure dissolutas exhibuit Regi, vt ex Pharmacopola libris patet. quæ quid efficere potuerunt? cum drachmæ duæ massæ pilularum cocchiarum, cum granis quinq; Ellebori, pharmacum quadruplo vehementius, quàm tres mannæ vnciæ, parum etiam purgauerit? Non ergo iniuria piget, pudet, pænitetq; miserum hunc erroris sui in dosi admisi. Sed pudeat quæso potius tale vnquam proposuisse medicamentum. Quem enim Manna purgat humorem, nisi bilem flauam? At qui tu ipse Simoni infra statuis, sanguinem circa præcordia copiosius cumulatam, in atrum crasumq; humorem concreuisse, huncq; causam, fomitemq; morbi esse ais. Catharticum ergo vehemens, vel saltem lenitiuum, quod hunc respiceret humorem, quodq; ei esset accommodatum, exhibere debuisses, taleq; quod a maioribus vasīs circa præcordia, a magna arteria, cauaq; vena traheret. Quòd si pruna ex infu-

Error Simonii in
exhibiti pharmaci
quantitate, ac qua-
litate.

na ex infusione senæ, sæpe a me præscripta, & a Rege usurpata, tibi (quod meum esset inventum) non probabantur; cur non aliquid aliud exhibebas? Num forte exaruerat sapientia tua? Cur non electuarium lenitiuum, aut diacatholicum, aut infusionem senæ, aut senæ puluerem Montagnanæ, aut quid simile? Sed & vehementiora, ut dixi, exhibere debuisses. Febris enim, ut scis, nulla aderat. Sed hæc iam frustra. Tuus hic potissimum error, atq; tua hæc inscitia fuit, quòd, cum morbus in capite latuerit, nihil, quod a capite educere posset, exhibuisti.

SIMONIUS.

Victum præscribo tenuem: viniq; illius tenuioris & subausteri, **XL.** quod Rex è Somnio sibi quotannis adferri curabat, proptereaq; domesticum, & quia nullarum prope virium, si cum reliquis Vngaricis conferretur, esset, æstiuum appellare consueuerat, vsum concedo.

RESPONSIO.

Victum tenuem vult se præscripsisse, cum tamen, ut infra ipsemet testatur, concesserit ipsi carnes gallinaceas, vitulinas, & agninas, atque, ut hic fatetur, vinum Vngaricum, haud videlicet dilutum. Galenus in commento. aph. 4. lib. primi, cum carnes, & pisces conceduntur, tametsi in parua quantitate, negat dici posse victum tenuem. Noster verò Simonius victum, qui carne constat, tenuem esse contendit. Vinum verò in morbis acutis nunquam sine aqua concedit egrotis Galenus; immo tantum immisceri aquæ iubet, ut vix vini similitudinem referat. Simonius autem, cum morbum acutum fuisse dicat, cum febre quæ lipyriæ mores referret, vinum tamen sine aqua concessit, quod certè non tenue, sed potens & generosum, ut dominus Andreas Choruat, qui vini Regij custos erat, testatur. Nec verò est, quòd nobis obijciat, consuetudinem egroti. nam licèt Vngari, sani plenissimo vtantur victu, egrotantes tamen ad dies complures ieiunare, ita vt a cibo aliquando & potu penitus abstineant, consuevere, dum se aliquantisper morbo leuatos sentiant. Quòd si Epilepticos insultus non metuit Simonius, qui tam audacter vinum propinat, cur febrim, quam tantopere vrget, non horret? Ad hæc cur vinum subausterum exhibuit: cum tamen velit, obstructiones adfuisse in magnis venis, fluxionem consuetam intrò pulsam, vlcus a quinque diebus aridum, aluum adstrictam?

Victus ratio planè
contra artem a Si-
monio præscripta.

3. de vict rat. in ac.
ad part. 40.

SIMONIUS.

Sequuta post horas sex, deiectio vna & altera pro pharmaci **XLI.** condicione, ventrisq; pigritia & tarditate, vtcunq; copiosa.

RESPONSIO.

Nihil prorsus operata est Manna; & ideo de pharmaci condicione, ventris pi-
f 3 gritia &

gritia & tarditate commemorat Simonius. qua in re non omnino accusari debet, quando tenues sui pharmaci vires agnouit, & factus est. Sed deiectionem vnam atque alteram sequutam deinde fuisse, dicit; scilicet vel quod ita voluisset, qui enim amant, ipsi sibi somnia fingunt, vel ut excusaret erratum suum.

S I M O N I V S.

XLII.

◊ Circa secundam tamen noctis horam decumbens Rex, visus non nihil subito pallefcere, & ad minimum vixq; animaduersum temporis momentū quasi animo defici, paulò post aridius os, partium thoracis difficultas & oppressio aliqua, pulsus citatior, nec ex toto æqualis, humoris in præcordiis efferuescentis exacerbataq; febris quæ tamen non admodum se exerebat, certa dabant indicia.

R E S P O N S I O.

Multa hic & inferius confingit, quorum vel ex hoc vno conuincitur, quòd ipse Simonius, nec eà horâ, nec ante vel post duabus horis adfuit Regi. Ego circa solis occasum ad Regem veni a Veselino per literas vocatus, nec vsquam ea nocte ab eo discessi. Venit autem Simonius circiter quintam noctis, & breuibus de Regis morbo ac cura mecum agens, in suum redijt hospitium.

Veritas actorum diei Lunæ.

Præstat autem, dimissis istius ineptijs, veritatem persequi, quæ hæc est. Tribus ante prandium horis sumpsit Rex tres Manna uncias in simplici capi iure dissolutas. Deinde constante appetitu pransus est, & concedente, immo consulente Simonio, non tenuis, sed generosi consuetiq; vini Vngarici (id quod dominus Andreas Choruat testari potest) duos cyathos hausit, & vnum aquæ ex infusione Cinamomi a Simonio præscriptæ. Reliquum postea diei tranquillo & hilari animo transegit; nec in lecto se continuisset, nisi metuisset, ne vulnere superueniret inflammatio. Cumq; nullum, præter consuetum, ex medicamento ventris commo- dum habuisset, Veselinus, Simonio præsentem, conseruam ex persicorum floribus Regi proposuit. quam Simonius, vt Rex postero manè sumeret, probauit; vbi tamen nulla maior ex Manna consequeretur euacuatio. Paulò ante, quàm aduesperasceret, ex meo prædio adueni; atque, cum ex Rege ipso omnia hæc, vt acta erant, accepissem, statim, vt per aliquot dies a vino prorsus sibi interdictum vellet, rogauit; & non solum a vino, sed etiam ab aqua illa ex infusione Cinamomi; cuius loco ad caput roborandum, & neruos, vt saluæ decocto vteretur consului. Respondit tum mihi, nullum se capitis dolorem, aut alicuius partis sentire, & cum vulnera aliàs in iuuentute sua accepisset, non ideo a vino abstinuisse; verum tamen, si ita mi-

si ita mihi videretur, dilutum se vinum bibiturū. Post hæc alia vsq; ad tempus coenæ tractauimus. quo tempore, cum abesset Simonius, Regi vinum petenti, multa aqua dilutum exhibui. Quod cum ipsi non placuisset, aquam deinde ex Cinamomi infusione voluit. Circiter quintam noctis ingressus ad Regem Simonius, postquam aliquot nugas, de more suo, quo Regi risum moueret, narraisset, recessit mecum in aliud cubiculum; vbi paucis (vt solemus omnes Medici vbi soli sumus) de Regis morbo consultaui. Simonij sententia fuit, Morbum periculo vacare, quod nec febris, nec tumor, nec dolor adesset, & vulnus simplicissimum minimè profundum, quod tantum ob id, quod prope articulum esset, quietem desideraret. Casum verò illum neutiquam timendum: accidisse enim ex spirituum perturbatione. Regem enim superioribus diebus, cum multum se in venatione exercuisset, parum deinde dormiuisset, & per triduum semper incenatum decubuisse; ac tandem, cum vinum generosum bibisset, in locum frigidum iuisse vento expositum, vbi ex cutis constipatione vertigine correptus, veluti ebrius, cecidisset. dedit se Mannam, vt aliquantulum purgaretur; sed Regem, voluisse, quod Manna non purgasset, postera die conseruam ex floribus persicorum accipere. De cætero, putare se, si aliquandiu quiesceret, fore, vt, breui curato vulnere, pristinae sanitati restitueretur. Ego, his auditis, excepi; Morbum non videri mihi ita paruifaciendum; necesse enim magnam spirituum extitisse perturbationem, cum in casu vulnus accepisset, & quomodo cecidisset, minimè agnouerit. a biennio eum nunquam misisse sanguinem; a sesquianno verò, nec pruna, nec vllum aliud soluens medicamentum accepisse. Quare, cum cutem densissimam haberet, indigere ipsum euacuatione. Et quamuis solstitium prope esset, ac nouilunium instaret, consilium tamen meum esse, vt sanguis ex brachio mitteretur, vel validum aliquod exhiberetur medicamentum, quod a capite traheret, casum illum, & rubedinem faciei, & venas coniunctiuae tunicae oculorum, quæ plus iusto tumere visæ sunt, capitis plenitudinem indicasse luculenter; & aliàs in Transyluania grauem morbum capitis perpesum eum fuisse. atque ideo statim occurrere nos morbo debere, ne quod malum, nouilunium secum adferret. De cætero dixi, putare me, consultum, vt a vino, & aromaticis abstineret; vtq; aquam biberet, quæ vapores impediret, quominus caput peterent; veluti aquam ex decoctione foliorum Saluiae, addito (si videretur) quò magis saperet, limonum succo. Simonius ad hæc, in hanc sententiam; Prescriberem ipse, quam vellem, victus rationem; sed venæ sectionem non probare se, quòd hyems esset, & quòd satis ex vulnere sanguinis effluxisset. videri Regem pl^o solito rubere, & venas illas turgidas habere ob decubitum. Prestare ideo, vt, si quid in corpore superflui inesset, per dietam consumeretur, quàm, vt potens aliquod exhiberetur medicamentum.

Simonij sententia,
quæ fuerit de Regis morbi vi. & partim de causa & cura.

Buccellæ sententia de morbi Regis vi eiusq; curatione.

Buccellæ sententia de cura.

Simonij sententia.

medicamentum, cum Rex a pilulis, et ab omnibus compositis abhorreret. Quoties, inquit, ebrius ipse cecidi, & inde non dicam tale simplex vulnus accepi, sed tantum collum non fregi, nihilq; horum postea quæ feci recordatus sum; & tamen de missione sanguinis, aut cathartico sumendo nihil quicquam cogitavi. immo potius optimè comedi, ac bibi; neque ideo quicquam mali habui. Dabimus igitur conseruam persicorum, & satis superq; fuerit. Atque, his prolatis, ingressus iterum est ad Regem. Ego autem, Regis animum, & ingenium bene habens perspectum, cum mecum nollet Simonius conuenire, tacui. sciebam enim, vix, nobis ambobus in vnum consentientibus, posse Regi, vt venæ sectionem admitteret, aut pilulas acciperet, persuaderi. Curato vulnere, Simonius in suum se iterum hospitium recepit. ego verò cum Rege tota nocte mansi; qua Rex satis quietus est, & placidè dormiuit.

Die Martis. 9. Decembr.

S I M O N I V S.

XLIII.

Die Martis manè, ecce tibi Ferenz Veselinus, qui non cubicularii tantum, sed etiam medici officii munere pro summa sua omniscientia fungi se rectè posse ac debere ratus, folia mali persicæ, ex saccharo à cõiuge propria condita, domiq; asseruata Regi offert, atque ad multa commendat.

R E S P O N S I O.

Præter rationem hic Ferenzium Veselinum carpit Simonius; cum, vt supra diximus, hoc idem medicamentum ab eo propositum Simonius ipse pridie laudauerit. Præterea non folia, sed flores persicorum obtulit. Quid mirum autem Simonii, si alij id, quod tua culpa mancum est, supplere conantur? Nihil mouerat Manna. dolet hoc Veselinus, Regiq; suo benefactori, nititur opem ferre; sed nihil tamen, te inconsulto, facit. Quid ergo in eum blateras? cur ei obloqueris, miser, qui tua errata vt cunque sarcire contendit?

S I M O N I V S.

XLIV.

A prandio primùm Buccella comparet.

R E S P O N S I O.

At contra dominus Alemanus culinæ magister, pueri Regis, Ianitores, Pharmacopola, & alij fidem facere possunt, me non die Martis a prandio, sed die Lunæ vt ante dixi, ante solis occasum aduenisse. Verùm præter cæteros hoc Ferenz Choruat testari potest, qui literas Veselini ea ipsa nocte ad me scriptas, qua primùm Rex cecidit, ante lucem diei Lunæ meo famulo mihi deferendas dedit; neque prius inde discessit, quàm seruuum meum equum conscendentem vidisset, vt ad me veniret; qui

Buccella non die Martis primùm a prandio, at die Lunæ vesperi Regi ægrotanti adfuit.

uivret; qui etiam ubi ego vesperi aduenissem, mihi ob uiam factus est. Neque verò, quòd rei, ut gesta est, non recordetur, sic scribit Simonius. Nam die Lunæ, statim atque veni, id rescivit, Veselinoq; succensuit, qui me ad curam vocauerat. atque eadem nocte de Regis morbo mecum consultauit. Fingit autem Simonius, me die Martis a prandio primum comparuisse, quia persuadere contendit, Regem in ipso morbi initio non alternis, sed singulis diebus paroxismo fuisse correptum. Atqui, cum die Lunæ adsuerim, testari possum, hoc enim certò scio, ipsum ea nocte correptum non fuisse. Quanti autem hoc referat, alibi declarabitur.

SIMONIUS.

Audit ille à me totius morbi & præteritorum paroxysmorum **XLV.** occasionem, initia, progressum, mores. sententia mea fuit: Mali illius idæam ad illam ipsam esse referendam, quam Hippocrates lib. 4. de rat. vict. in acut. rudibus tantum lineamentis adumbravit: sed Galenus in com. ad sent. 23. & 27. eiusdem libri, coloribus ac pigmentis illustrioribus additis, prope ad viuum expressit. Nimia frigorum vi, densata cute, adstrictis occlusisq; venarum osculis, quotidianam vlceris (quod totis iam octo diebus fuisset aridum) fluxionem cohibitam: retroq; pulsam, cum sanguine, non in cerebrum sed in venam cauam, & arteriam magnam affatim remeasse; ac circum præcordia copiosius cumulatam, in atrum crassumq; humorem, cuius vestigia in vrinis ipsis apparent, malignam etiam qualitatem quandam ex corruptione adeptam, vasis vtcunque oppletis, interceptisq; sensim concreuisse. Eandem per certas quasdam horarum periodos, noui humoris recursu auctam, concepto feruore turgere. Liberam inde spirituum transcursionem impediri: transmissisq; in cor primum maligniore halitu, momentaneam illam animi defectionem inferri: atque hac discussa, vapore crassiore, qui & pulmonis arterias obstrueret, & septum transversum distenderet, læsis iam alioquin per se vi eorundem frigorum respirationis organis, subsequenter, eamq; diu perseverantem, ac molestam dyspnæam & oppressionem. Sanè in tam graui atque obeso corpore, tantaq; venarum angustia periculosam inuehi: nec non occultam atque internam, vnà suscitari ac foueri febrim, quæ lypiriæ mores referret. Syncopim Asthmaticam, à nonnullis hanc fuisse appellatam: per quam (dico) nullo pulmonum infarctu: sed subita primum interceptione spirituum, quorum opera partes respirationi seruientes

mouentur. deinde verò crasso eoq; copioso ex crassi atriq; humo-
ris lenta quidem, sed continua efferuescentia, vapore in pulmones
& diaphragma lato, metuenda illa oppressio, nunc asperior, aliàs
pro causæ nimirum morbificæ copia, commotione, feruore, mi-
tior induceretur. Si quæ præcesserunt, ingentium acutissimorumq;
frigorum occasiones, si tam — natia quam — adscititia corporis
constitutio, familiaris viuendi consuetudo, tempus anni præsens,
Regio, cæli status, morbi & symptomatum mores, nocturna illa
exacerbatio, pulsus, vrina, & reliquæ circumstantiæ, stata præser-
tim iam per dies aliquot, quotidiana illa cruris expurgatione, in
consilium admissa veniant: vix de affecta primariò sede, affectu
qui in ea consistit, cõrinenteq; eius causa, certius aliud quippiam,
meo quidem iudicio statui posse.

R E S P O N S I O.

Simonii errores in
Regis morbo con-
fingendo, ex quo
ipſius etiam cura
manifestè redar-
guitur, atque in ip-
sa a se probata cu-
ra summa negli-
gentia ostenditur.

Ne somniauit quidem tunc id, quod nunc dicit Simonius. Verum adeò interim
medicæ praxis ignarus est, vt quamuis multum diuq; can: lenam, quam mihi occi-
neret, meditatus fuerit, eam tamen non ita componere potuerit, vt se reum nihilo-
minus non faceret. Sed non agam tecum multis Simoni. Comendis, morbi istius i-
deam ad eam referendam esse, quam Hippocrates & Galenus 4. de rat. vict. in
morb. acut. descriperunt. Sed videamus quid ibi Hippocrates dicat; Vt ali-
quis, (ait) derepente voce priuetur venarum interceptiones faci-
unt; si sano hoc contingat absq; manifesta aut alia forti causa. Lo-
quitur de priuatione vocis, quæ sanis derepente contingit. Contingit autem a co-
pia, ut ait Galenus; ijs nempe, qui bono corporis habitu præditi, cibariis multis
multumq; nutriemibus vesci solent. Id quod athletæ potissimum faciunt; qui, dū
corporis molem, & robur parare student, ad tantam corporis plenitudinem per-
ueniunt, vt maiorem acquirere non possunt. i. ergo, nisi statim occurratur, in apho-
niam incurrere ex interceptione venarum possunt. Ideo in Aph. consuluit Hippo-
crates, vt talis habitus soluatur; quia, cum proficere non possit in melius, superest,
vt recidat in deterius. necesse est enim, vt vel rumpantur vasa, vel natius calor
stranguletur; quod antequam fiat, ipsi sani sunt, & optimo habitu præditi; & ta-
men repente vocem amittunt. Addit Hippocrates, absque manifesta causa,
vt distinguat ab ijs, qui in lucta, exempli gratia, aut ex casu voce priuantur. Ad-
dit etiam, absque alia forti causa: nam, vt Galenus interpretatur, ex timore
seu mœrore animi contingit, vt vocem sanus derepente amittat, absque vlla tamen
venarum interceptione. Patet autem hic, Galenum, & Hippocratem per aliam
fortem causam, omnes aliorum morborū causas complexos fuisse, in quibus apho-
nia contin-

In commentario.

nia contingit, etiamsi nulla adsit interceptio venarum. nam in alijs morbis, ut in Epilepsia, Apoplexia, & huiusmodi, fit quidem aponia, sed ab alia aliqua forti causa, ut plurimum; raro autem ab interceptione venarum. Quis autem hic non animaduertat, longè nostro absimilem esse casum, quem Hippocrates describit? Primò nusquam reperitur, apud Hippocratem, vel Galenum, aphoniam ex interceptione venarum, nominatam esse Syncopem asthmicam, quamquam de nominibus, parum referret, si res conueniret; sed neque res conuenit. Nam in affectu ab Hippocrate descripto, non afficiuntur pulmones. in eo verò, quo Regem laborasse, Simonius fingit, afficiuntur. Secundò Hippocrates loquitur de interceptionibus, ut Galenus ipse declarat, quæ a copia oriuntur. Rex autem, ut Simonius statuit, quo tempore in eum morbum incidit, parcissimo victu vsus est, & tantum non ieiunauit. non ergo ex venarum interceptione ægrotare potuit. Verba Simonij sunt, Primùm die tertia decembris, Cœna parcissima, & prope nulla. Deinde die quinta, parcius propter vsum piscium Rex pransus. Tum verò die sexta, Cœna nulla, quæ in alijs quoque tribus, qui præcesserant, parcissima fuerat. Postremò die septima, secutum tenue prandium, Cœna quoque, præter tantillum panis vino insuccati, persicorum pulpæ frustum saccharo conditum, & pruna passa Damascena tria, nulla prorsus. Hæc Simonius. Qui, cum Regem tanta se inedia macerasse scribat, audent tamen contendere, ipsum postea ex venarum interceptione in syncopem incidisse. Tertiò Hippocrates ægrotos exclusit, dum dixit, Si sano contingat. At qui Rex noster non erat sanus, quando id ei accidit. Nam, si Simonio credatur, substiterat ipsi prorsus fluxio, quæ per cauterium peccantes expurgabat humores; & cum substitisset, in venam cauam, & arteriam magnam remeauerat; vbi maligna qualitate, ex corruptione, accepta, in atrum crassumque sanguinem sensim concreuerat. Hæc autem omnia arguunt, Regem tum non bene valuisse. neque enim dici sanum corpus potest, in quo tanta humorum colluuius adsit; neque malignitas illa à calore nativo, sed à putredinali acceperat. & febris etiam continua Regem tum laborasse oportuisset, si calor præter naturam, circa præcordia, in magna arteria & caua vena conclusus fuisset. hoc enim vix citra continuam febrem esse potest. Verùm ridere fortè quis posset istas nostras probationes; cum Simonius id vltro ac totidem verbis protulerit. Nam antequam Rex caderet, vocemque amitteret, cum oppressione quadam thoracis, & difficultate spirandi cum febris die tertio mensis Decembris laborasse fingit; & die quinto, & septimo, rursus ante prandium eadem anhelitus difficultate correptum fuisse. Non ergo sanus erat. Quartò dico, ex Hippocratis affectu non amitti vocem, & recu-

Lib. Meth. prædic.

Lib. de caus. morborum,

perari per se, nullis ferme adhibitis præsidijs, & iterum amitti, iterumq; recuperare, vt Regi nostro contingebat (neque enim fieri id potest in homine sano) sed ita amitti, vt ea non nisi magnis præsidijs recuperare, neque iterum paulo post amitti possit, nisi alius aliquis consequatur affectus. Quintò, vt id omittam, quod obijcere Simonio possem, Hippocrates, per venas, vt Taurellus interpretatur, nõ vnam cauam, & arteriam magnam intellexisse, sed arterias carotides, quibus a corde vitales spiritus in cerebrum deducuntur, cui sententiæ ipse quoque suffragatur Galenus, Hoc vnum considero, quòd, dato etiam, Hippocratem venam cauam, & arteriam magnam intelligere, non ideo inferri potest, cum de hoc imaginario Simonij morbo locutum esse. Nam Simonius huius morbi causas ponit, frigus primò cutim densans, & venarum oscula claudens; deinde etiam halitum malignum in cor transmissum. Hippocrates verò, tum ex interceptione venarum esse, dicit, cum sano sine manifesta, aut alia forti causa contingit. Nec dissimiles Simonij cause sunt ab ijs, quas exempli gratiã adducit Galenus, cum aphoniam contingit absq; venarum interceptione. Frigus enim causa euidentis, a qua Simonius morbum hunc manasse existimat, non absimile quid efficit, ac, cum quis luctando in suffocationis discrimen incurrit. & ex maligno halitu, in cor transmissò, quæ causa procul dubio fortis est, eadem propemodum symptomata produciuntur, quæ ijs contingunt, qui præ mœnore obmutescunt. Tantò ergo minus conuenire videtur morbi a Simonio conficti idea cum Hippocratis idea illa supra exposita, quantò vtramq; causam & euidentem & fortem, a quibus existentibus aphoniam, non autem ab interceptione venarum contingat, Hippocrates complexus est. Sextò, hysterice mulieribus fluentibus menstruis (Galeno teste) ex suppresso semine, sanis tamen, repente contingit, vt vocem amittant, diuq; tanquam mortuæ iaceant. nunquid earum affectum ad ideam morbi illius ab Hippocrate descripti referes? Non potes. nulla enim adest interceptio venarum; sed id eis vitio seminis accidit, transmissò nimirum in cor maligno halitu. Si ergo is affectus non potest, neque tuus poterit ad illum referri. Septimò, Hippocrates, & Galenus ex occlusionem venarum, cum nimirum nequeant spiritus a corde ad alias corporis partes penetrare, & sic intercepto a corde ad alias partes libero transitu, aphoniam illam contingere statuunt. Tu contrà, ex maligno halitu, turbari in corde spiritus, & eos, qui in alijs corporis partibus sunt, ad cor retrahi dicis. Vnde non quia nequeant ad alias partes transire, vt Hippocrates, & Galenus intelligunt, sed ex recursum ad cor aphoniam fieri vis. Octauò & postremò, aphoniam illam ex interceptione venarum Galenus contingere dicit, quia calor extinguatur. tu verò, quia calor augetur. Verba Galeni in commen. hæc sunt; Cum igitur supra modum oppletæ fuerint

Ad sent. 23.

ra fuerint venæ, premi virtutem grauariq; est necesse, atq; in extinctionis agi periculum natiuam caliditatem, quæ ob multitudinem copiamq; suffocationi quippiam simile patitur. Et iterum, *vbi Hippocrates affectum quidem eiusdem generis, nimirum ab interceptione venarum, describit, at qui non sano homini; sed ægro, & a dolore euenerit, sic scribit Galenus; Iure igitur sanguis in locis huiusmodi, propter venarum repletionem, spiritum penetrare non permittit; sed, veluti mortuo corpore, coalescit concrefcitq;. coalescunt siquidem & quæ siccantur, & quæ refrigerantur. Hæc Galenus. Ex quibus patet, Simonij morbum imaginarium ab eo, quem Hippocrates, & Galenus delinearunt, dissi-
 Ad sent. 27.*

discrepare. Verum errat præterea Simonius, ex fabricæ humana ignorantia, dum dyspnœæ illius causam reddit. Nam ait, euenisse a crasso copiosq; vapore pulmonis arterias obstruente, qui vapor ex crassi atriq; humoris, in vena caua & magna arteria existentis, continua efferuescentia ortum habebat. Errat, inquam, quia putat, arterias pulmonū a magna arteria proficisci; quod falsum est. Nam non a magna arteria, sed a basi sinistri ventriculi cordis originem ducunt.

Et cum hoc ita sit, corruiit vniuersa Simonij ratio. Nam, cum vapor ille crassus, antequam pulmones adoriatur, per sinistrum cordis ventriculum transeat, non dyspnœam, sed mortem inuchere debuisse. Patet hoc. Nam si primus ille malignus halitus, vt Simonius ratiocinatur, in cor transmissus, animi deliquium, & aphoniam inducere potuit, quamuis tenuis fuerit, & momento temporis durauerit; alter diuturnior & non minùs illo malignus (vt pote ab eadem putrescente materia eleuatus) sed contumacior ob crassitatem, & ob copiam molestior, proculdubio consequenter necasset. Amplius, vasis his interceptis, nempe caua vena & magna arteria per quæ alimentum & vitalis spiritus per vniuersum corpus demandatur, diu viuere non potest animal. Rex autem Stephanus, ex quo primùm morbo correptus fuit, quinque adhuc dies vixit; idq;, tam commodè, vt post paroxismos vix egrotasse videretur. Adde, quòd si materia morbifica in magnis vasis, vena nempe caua, & arteria magna, a renibus vsque ad iugulum concepto feruore, vt Simonius scribit, tursisset, non certè occultam febrim, non febriculam, vt Simonius ait, sed manifestam & ardentissimam febrim excitasset. Ad ipsam enim basim cordis, quinimmo in ipso dextro cordis ventriculo materia ipsa morbifica feruens fuisset. Et præterea non duplex tertiana, vt Simonius fingit, quæ lipyriæ mores habeat, sed quartana continua fuisset. Vbi enim ater crassusq; humor putrescit, & intra venas accenditur, febris quartana continua nascitur, non tertiana. Profectò, cum Simonius ineptissimè in curatione se gesserit, ineptissimas quo-

Lib. 2. de diff. feb.
 cap. 2.
 Lib. 2. Crisibus.
 cap. 12.

que inuenit excusationes, vt se defendat. Et pulchrè sanè. qui enim quadratus homo est, debet sibi in omnibus similis esse. Verùm ad rem ipsam. Si fomes causaq; morbi est humor ater crassusq; vasa opplens & intercipientis, vt aseris, quod nam erat præstantius remedium, quàm sanguinis missio ex brachio? nonne, sanguine immutato, ventilato, refrigeratoq; euacuat is nimirum vasis, quæ repleta erant, statim sublat a fuissent omnia Symptomata, & tua illa Syncope asthmatica euaniisset? Si enim causa continens remota fuisset, noua illuc transmissa materia non ampliùs ita obstruxisset, neque concepto feruore turfisset. vnde neque libera spirituum transcursio impediri, neque in cor malignus vllus halitus transmitti, & consequenter nulli animi defectioni causa præberi, potuisset. Præterea, cum morbum, de quo loquimur, ad illius ideam, quem Hippocrates 4. de rat. vict. acut. recenset, referendum censeas, nonne, tuo ipsius iudicio, graui dignus es supplicio, qui remedia ab Hippocrate in huiusmodi affectibus vsurpata non adhibueris? Venæ sectionem contemnis. Sed eam maximè Hippocrates celebrat. Ita enim habet; Vt aliquis derepente voce priuatus fiat, venarum interceptiones faciunt, Et mox, Venam igitur secare oportet in brachio dextro in ternam, & sanguinem detrahere. Et iterum, Corrupto sanguine, & spiritibus non potentibus naturales in ipso vias permeare, per frigerationes fiunt ex statione, & vertigines, & vocis interceptio, & capitis grauitas, & conuulsiones, si iam ad cor aut epar, aut ad venam deuenerint. Et mox, Quare talibus fomentis priùs adhibitis, venam secare oportet statim ab initio. Quid hic ad tui excusationem adferes? Leuis sanè est illa excusatio, satis effluxisse ex vulnere. quæras meliorem oportet. Nam neque satis effluxit; morbus enim cum causa euaniisset, neque effluere poterat, quia vulnus ex allisione fuit, & in ea corporis parte nullæ magnæ venæ, nulla caro adest, neque ex debito loco, quidquid effluxit. Ideo & tu die quarta morbi (sic serò sapiunt phryges) sanguinem ad octo uncias, licet non ex vena, vt ab initio debebas, misisti. Præterea Hippocrates, & Galenus a sanguinis missione ægroti refectionem suadent. Tu verò die Lunæ, post casum ex quo Rex vulnus accepit, victum te ipsi tenuem præscripsisse, & die Iouis, detracto per cucurbitulas sanguine cœnam prope nullam, & exiguum quoque cum sumpsisse prandium scribis. Illi a sectione venæ, & a refectione purgationem per superiora suadent. Tu autem a sanguinis missione, per cucurbitulas, & ab inedia, per inferiora purgationem probas. vt omnio appareat, te quiduis potiùs tum cogitasse, quàm ea, quæ demiceps scripsisti. Nihil hic dicam de tuo perplexo loquendi genere. iure enim vepres & spinas queris, vt ijs obstitus tutior maneas.

Sed illud

Part. 23.

Part. 24.

Part. 27.

Part. 28.

Sed illud minus ferendum, quòd tu tam sæpe mendacia impurissima, & figmenta tua pro oraculis insinues, ac vendites? Quò non pudet te dicere, vlcus, siue cauterium, totis octo diebus fuisse aridum? Cum scias, duos ipsos intimos cubicularios, & me contrarium vidisse; & cum scias, nihil ex attrahentibus fuisse præscriptum, quæ alioqui in hoc casu vsurpari solebant. Deinde malo fundamento pessimum superstruis ædificium. ais enim, fluxionem inhibitam, retro pulsam cum sanguine non in cerebrum, sed in venam cauam, & arteriam magnam; atque eandem fluxionem circa præcordia cumulatam, in crassum sanguinem concreuisse. Sed quid istis figmentis tuis fidem adstruit? Vrinæ, in quibus in vrinis enim atrii crassique humoris vestigia apparuisse ais. Commodè sanè hæc tu in vsum tuum asseris. Sed nemo tibi credet, qui præsertim tuos mores nouerit; & tuam in Medicinæ praxi inficitiam. neque enim vrinarum cognitionem habes; neque fortè vnquam, quid quæ significant, didicisti. Sed pudet sanè tua ista commenta, quæ Siculis ipsis gerris vaniora sunt, accuratiùs ventilare. nihil enim te non audere video, vt affectum, quo Rex laborauit, non Epilepsiam, non capitis affectum, sed præcordiorum fuisse persuadeas.

SIMONIVS.

Huc accedere, quòd ipse Rex, hypochondriis ac præcordiis propria subinde manu monstratis, palàm, nobis indicaret, ibi latere malum omne: illa quæ vna parte, adferri sibi peteret opem. **XLVI.**

RESPONSIO.

Satius forte foret semel dixisse, Omnia falsa, omnia conficta a Simonio esse. Sic enim toties repetendum non esset, Hic falsum dicit, hic ve confingit Simonius. neque si omnia singulatim non explodimus, ac confutamus (esset enim hic labor immensus) statim acciperetur, tanquam id comprobarem, quod silentio prætermittimus. Dic mihi Simoni, si Syncope erat, & Rex ipse proprijs tibi manibus, vt ais, affectum locum monstrabat, cur non aliqua epit hemata cordialia admouebas, cur non aliquo vnguento cordis regionem illinebas? Omnino, quicquam huiusmodi a te fuisse præscriptum, affirmare non potes: extaret enim in Angeli Pharmacopolæ registris. Sciebas, in thesauro Regis oleum adesse pretiosissimum, a Magno Hetruriæ Duce Regi nostro missum, quod efficacissimum esset contra omnes malos cordis affectus; cur non eo vsus es? Nugæ hæc tuæ sunt, a te, re iam transacta, excogitata. Mecum certè Rex non de præcordiis conquestus est; sed de capite, non quidem primis ijs diebus, quibus eum ægrotum offendi; sed postremis tantum, paulo ante, quam moreretur.

SIMONIVS.

Iam aptis iustisque præfidiis, à quibus Rex minimè abhorreret, præparan- **XLVII.**

præparandam materiam: crassitiem illam sanguinis attenuandam (videri enim iam atri humoris naturam referre) malignitatem retundendam.

R E S P O N S I O.

Vt materiam præparet, crassitiemq; sanguinis attenuet, vt infra videbimus, iuscula parari iubet ex pullis gallinaceis, &c. cum folijs & radicibus petroselini, & limoniorum taleolis, caryophyllis, croco, rosmarino; præterea salua, melisophyllo, quorum præcipua vel non reperta fuissent: in ipsa enim hyeme in Lithuania, quis limonia non salita, quis petroselini folia recentia, rosmarinum, & huiusmodi inueniat? Vel si tamen inuenta essent, Regi vsui non fuissent. Cum enim hæc pleraq; calida sint, Regi, qui morbo calido affectus erat, non poterant non maximè obesse. Quòd si etiam Regis morbo conuenissent, & inuenta fuissent; nunquam tamen fuerant in Regia culina parari iussa. Frustra ergo planè, non modò malè & præter rem, hæc nunc Simonius comminiscitur.

S I M O N I V S.

XLII. Muniendum cor antidoto aliqua: feruoris occasionem, cum subtracta illi materia, tum ve rò internis partibus moderata refrigeratione temperatis opprimendam: demum pharmaco aliquo, aut si grauius aliquid vrgeret, etiam scalpello, quicquid intus collectum esset impuritatibus educendum è corpore.

R E S P O N S I O.

Faciendum, sanè inquit, Muniendum, Opprimendum, Educendum. sed nihil tamen nominatim proferre audeo; quia nihil parari iussit, nihil proposuit; & ne in mentem quidem illi venit, vt aliquid in hos vsus proponeret. qui enim morbum non agnouit, nesciuit quid ageret miser; & interdum mecum conuenit, interdum etiam contra me instituit, vt aliquid agere videretur. Nò obstiterem sanè, si quam antidotum cordi adhibuisset, vel si epithema aliquod aut inunctionem applicuisset. Nam nihil horum ipse feci, quòd morbum in capite sedem habere intelligerem. Sed tamen, hæc nihil nocere posse, sciebam. Nam, quid iste iactabundus de scalpello nunc narrat, qui mihi ab initio validum pharmacum, aut venæ sectionem proponenti, planè contradixit, & reluctatus est?

S I M O N I V S.

XLIX. Sed præter cætera, sedulò id vnum procurandum, & acriter instanterq; modis omnibus vrgendum, vt, inquam, ad vlcus locum, quotidiana illa fluxio, quæ iam integris prope nouem diebus intus remorata, malo initium dedisset, continensq; dici eiusdem causa posset, impetum denuo suum cõuerteret omnem. Delatum enim ad

enim ad crus humorem, intro compulsus, indeq; in viscera subito interemisse hominem, iam saepenumero visum. Vnamq; ideo spem superesse salutis: si fieri posset, vt ad crus denuo reuelleretur: quod ipsum quoque Galenus 2. comm. in lib. Hip. de natura humana testatur esset.

RESPONSIO.

Appositè omnia. Sed quamobrem, quæ ita faciendæ (scilicet) iudicabas, non fecisti? cur fluxionem, quæ iam a nouem diebus (tuo testimonio) erat suppressa, denuo ad crus reuelleri non studuisti? Cur nihil in hunc vsus parari iussisti? cur ne minimam quidem huius rei tum mentionem fecisti?

SIMONIUS.

Alimentis itaque medicatis & frictionibus, quas in eiusmodi ægritudine Galenus allegato lib. 4. de rat. Vict. in acut. com. ad sent. 28. fomentis etiam ipsis ab Hippocrate commendatis, præponeret, prioribus illis indicationibus, iam fieri debere satis: de reliquis verò, in re præsentis, commodius certiusq; suo nos tempore deliberaturos.

L.

RESPONSIO.

Dicat, quæso, Simonius, quibus vnquam alimentis medicatis, in Regis ægritudine vsus sit. Certè & pharmacopola, & Magister Regiæ culinæ, & omnes cubicularij, & ianitores, & ipsi Regij palatij parietes (vt Simonij verbis vtar,) nunquam quidquam tale, vel præparatum, vel deportatum ad Regem fuisse testantur. Fomenta similiter nulla adhibita sunt; neque tum de illis meminit Simonius.

SIMONIUS.

Ergo, uinum, quale descripsi antea, idq; iam, si videretur, non nihil dilutum, Regi concedendum.

LI.

RESPONSIO.

Apparet hinc Simonii in arte præstantia, qui vinum Vngaricum Regi, comitiali morbo laboranti, etiam non dilutum conceperit. Num autem vinum Vngaricum subausterum (tale enim est, quod antea descripsit) in morbi acuti initio, qui a frigore acciderit, cui febris cõtina lipyriæ mores habens adiuncta esset (quæ iudicauit Simonius non carere periculo) Regi conuenisset, habitu pleno ac succulento, cutiq; naturâ densissima, & intensissimorum frigorum vi densiore reddita, corpore nondum purgato, cui suppressa aluus, nec sanguis ex vena brachij missus esset, cum Galenus in diariæ febris cura, morbi nullius periculi, vbi a magno frigore originem traxerit, et patiens pleniore habitu sit, vini vsus prohibeat; iudicent viri docti, Ego in hoc explicando certè non laborabo.

i. ad Glauc. 3.

h SIMONI.

LII.

Respondit ad hæc Bucella, vt solet atq; vt potest, paucis. Quòd ipse quoque esset de eadem opinione, in quantum ad morbum, & causam morbi: & quòd consentiret etiam in intentione curatiua: sed quòd oporteret videre parum, quid faceret morbus in illa nocte: postea iterum venire insimul, & iterum collegiare, & ordinare omnia, quæ erant ordinanda.

R E S P O N S I O.

Ludit in re seria, at frigidè satis, miser iste. Iam qui me norunt, sciunt, quamuis res pluris, quàm verba, faciam, me non tamen ita crasse loqui, vt fingit Simonius; cui suauis verborum strepitus sonat, quàm rerum senectiarumq; pondus. Sed heus tu, verbis ne, an herbis medendum est? Non habes sanè neq; tu in verbis, quod multum gloriaris, si te bene noris. Sed quorsum hæc in me nunc fingis, cum tecum semper, vbi soli fuimus, sim Italicè locutus? Ne sis porrò de verbis adeò sollicitus, nam alioqui te Squarcialupus meritò, non medicum corporis, seu, vt ipse loqueris, personæ vocabit, sed medicum verborum, vel potiùs verbosum. Cæterum si tecum consensi (vt tu quidem nugaris) in curandi ratione, quare ea, quæ te suasiſſe ais, ministrata minimè fuerit?

S I M O N I V S.

LIII.

Bucella petit a me, vt secum paulisper secedam: indicans esse de quibus mecum conferret. Sequor. Audio. Summa orationis illius hæc, atque his ipsis verbis exposita fuit. Placere sibi quod antea dixissem de morbo suæ maiestatis atque intentionibus curatiuis: videri tamen, quòd ille casus non esset Syncopa, sed quandam speciem de Epilepsia. &c.

R E S P O N S I O.

Quæ mea sententia fuerit, dixi in superioribus; nunc iste garrit ad libitum, sed per me valeat sanè cum suis ineptijs. Mirum autem in modum oblectat auribus nugis; vt omnino non Italus, sed Græcus, adeòq; Atheniensis dicendus sit; quos Demades dicebat esse tibi similes; quòd, ademptâ linguâ, nihil residui rationis haberent.

S I M O N I V S.

LIV.

De validiore purgatione decernenda, vt consentirem, vna illa me cogitatio mouit: quod etiam si morbificus humor minus fuisset, atq; in vna corporis parte potius congeri desideret; videretur: attamen, quia loco illi, quantum quidem coniecere liceret, nondum tenaciter adhæsisset, præterea verò si non perfectè aliquo tamen

SCRIPTI SIMONII. 51.

quo tamen modo (siue graduum, siue partium, ordine id factum putaremus) partim inedia, partim ipsa victus ratione, frictionibusq; ac fomentis coctus (vt quidem vulgus medicorum loquitur) videri iam posset: pars ipsius aliqua, vt quicquid à purgatione residuum superesset, facilius celeriusq; domaretur, detrahi tutò ac salubriter posset: vel etiam quia, etsi absolutè crudus adhuc esset, nihilo secius tamen in ancipiti morbo, cuius symptoma horrendum, exitus verò minimè tutus haberetur, ne deterior euaderet, vel laborantem ante morbi statum iugularret, prudentiorum medicorum iudicio & consensu, nonnihil eius, cathartico vehementiore (vt ex Hipp. præcepto, extremum extremo morbo remedium adhiberetur) constantibus præsertim vt cunq; etiamnum viribus in morbi principio atque incremento ad naturâ ipsius imitationem demi omnino deberet.

RESPONSIO. /

Cum Simonius fateri nolit, morbum, quo Rex laborauit, Epilepsiam fuisse, ac se, post secundum insultum, qui nobis certus Epilepsie nuntius fuit, mecum, vt validum ipsi exhiberetur catharticum, ideo consensisse, ne epilepticus confirmaretur; iam in ratione reditenda, quam obrem consenserit, laborat. nam consensisse se, negare non potest; quando quidem, me distante, ipso autem scribente, id parari iussum est. quod etiamnum Recepta (quam vocant) ipsius manu scripta, apud Pharmacopolam extans, luculemer testatur; ac præterea tum, de suo consensu datum fuisse, inter aulicos diuulgauit. Itaq; excusationem quaerit, quòd nunc primum animaduertit, morbo, quem ipse fingit, parum accommodatū esse illud pharmacum. Ait ergo, vnari se mouisse cogitationem, vt de ualidiore purgatione, decernenda consentiret. qua vna explicanda, tria aserit; quæ singula ordine nunc & recensere bibimus, & consutabimus. Primum est. Quòd, etiamsi morbificus humor minus surerret, atq; in vna corporis parte desiderere videretur: tamen loco illi, quantum quidè conijcere liceret, nondum tenaciter hærebat. Verùm dicat mihi Simonius, cur non ualentius pharmacum exhibebat, quo tempore mannam exhibuit, si nondum tenaciter alicubi humor hærebat morbificus? Deinde quomodo conijcere poterat, nondum tenaciter hærebat? Oppositum sanè ex ipsius commentis colligitur. Namq; ait, Regem tertia Decembris, circa secundam noctis horam, fuisse subita ac graui thoracis oppressione correptum; & se ex pulsu deprehendisse febriculam. die quinta deinde post meridiem, & die septima ante meridiem (per tertianarias nimirum accessiones) cum anticipatione, fingit recurrisset malum. Sequente verò nocte, nullo interrim commisso errato in cibo & potu, iterum, et grauius, fuisse correptum. Hæc

Simonii causa ab ipso conficta, cur de ualidiore medicamento Regi danda consentiret, diligenter expenditur.

h 2 sanè indi-

sanè indicant, humorem, qui morbum faciebat, ea nocte, si non priùs, vno in loco hæsisse. Adde, quòd, vt Simonio placet, Rex ipse postea præcordis sua ipsius manu subinde monstratis, palam nobis indicabat, ibi latere malum omne; & post diem septimum, licèt ob acceptum vulnus plurimū effluxisset sanguinis, & a sumpta Manna aliquamulum purgatus esset, obseruassetq; victum tenuem sibi a Simonio præscriptum, nihilominus tamen denuo eadem hora paroxismo est correptus. Quapropter hæsisse dubio procul aliquo in loco tenaciter morbificus ille humor dicens est, si quidē nec a sanguinis copiosa euacuatione, neq; a ventris lenitione quidquam cessit. Accedit, quòd, cum morbo acuto Regem laborasse dicat Simonius, & habuisse extremas partes corporis frigidas, non potuit id esse absq; aliqua viscerū inflammatione; quemadmodum ait Galenus in com. aph. 1. lib. septimi & com. aph. 48. lib. 4. quare nequaquam pharmacum soluens tum exhibere conueniebat; vt Hipp. 4. de rat. vict. acut. docet his verbis. Quicumq; ea, quæ inflammantur, statim, morborum inter initia, medicamento soluere conantur, ij non solum ab intensa inflammataque parte nihil adimunt, cum non cedat obsequaturq; quæ adhuc cruda est affectio: verum quoque & quæ morbo resistentia & sana sunt, absumunt colliquantq; ductoq; ad imbecillitatem corpore, morbus superior euadit. Sed concedamus, Simonium coniscere potuisse, humorem illum nondum bene aliqua in parte impactum fuisse, & expendamus, vt cætera cohereant. Morbus is, si ad ideam morbi ab Hippocrate delineati redigi debet, fuit morbus acutus; neque id Simonius negat. At Hippocrates quid ait? In morbis acutis raro & per initia medicamento purgante vtendum, & id cum diligenti præmeditatione. Vbi Galenus notat, ita initio in morbis acutis purgandum, vt vel prima die, vel non vltra secundam. Errauit ergo Simonius, qui post secundam diem purgationem exhibuit. Præterea notat ibidem Galenus, ægros, qui cruditatibus ex multis, aut lentis, aut crassis, edulij abundant, pariter quibus sunt distenta hypochondria, vel qui aliqua viscerum inflammatione laborant, ad purgationes ineptos esse. Vtq; conueniens fiat purgatio, oportere humores esse fluxiles, nulliusq; lentoris participes, dicit; apertos demum reseratosq; meatus, quorum nihil, si Simonio credatur, in Rege erat. Simonius enim supra scribit; Maiestatem suam fructibus semper vesci solitam. fructibus, inquit, omnis generis, vuarum, prunorum, cerasiorum, persicorum, pirorum, malorum, melopeponū, nucum auellandarum, iuglandium recentium, tribulorum aquaticorum, Castanearum, liberalius intemperantiusq; quàm credi possit, à prandio & à cœna, totoq; ferme anni tempore Rex vescabatur.

ſcebatur. Braſſica item capitata cruda, tantumq; ex muria condita, Raphano, ferè ſemper & quidem largiùs, poſt duorũ trium ue generum fructus, ſumpto, tam prandium quàm cœnam claudibat. Ergo neceſſariò cruditatibus abundabat. Ad hæc præcordia, vt fingit Simonius, manu monſtrabat, ſignificabatq; nobis, ibi latere malum omne. Ergo credibile eſt, eum vel tumorem aliquem in viſceribus habuiſſe, vel ſaltem flatuſ. Tum ait Simonius, craſſitiem morbifici humoris attenuandam, incidendamq; fuiſſe, & vicinarum cordi venarum, & arteriarum inſarctus recludendos. Ergo humor ille peccans craſſus & viſcidus erat. ergo die decima menſis, cum, nondum quidquam iſtorum factum eſſet, meatuſ clauſi erant, per quos purgatio fieri debebat. Nam, hæc faciendâ, die demum nona a prandio ſe monuiſſe vult. Quare, dubio procul Rex ineptuſ fuit ad purgationem, præſertim tam validam; & præter omnia artiſ præcepta illi, diei decimæ, purgationi conſenſit Simonius. Alterum, quod Simonius aſſerit, dum explicat, cur purgationem, quæ exhibitâ eſt die Mercurij decima menſis Decembris, exhibendam conſentiret, illud eſt, quòd morbificuſ humor, ſi non perfectè, aliquo tamen modo, partim inediâ, partim ipſa victuſ ratione, frictionibus, ac fomentis coctuſ videri poſſet. vt pars ipſiuſ aliqua detrabi ſalubriter ac tuto poſſet. Expendamus & hoc, quàm bene dictiſ Simonij reſpondeat. Paulo ante, cum de vino ageret, dixit, ſe ſuaſiſſe, vt exhiberetur: quia crudior craſſiorq; eſſet morbi cauſa. nunc vero ſtatim, quaſi ſui ipſiuſ oblituſ, ait, ſe aſenſum fuiſſe de purgatione: quia morbificum humorem coctum iudicari. Verùm inferiùs etiã (neque enim hoc vno ſatis ſuam ſe prodidiſſe ignorantiam putauit) dicit, ſe, inſpectiſ vriniſ eiuſdem diei, Mercurij ſcilicet, animaduertiſſe, illaſ turbidaſ & minimè ſubſidenteſ. Ergo iuxta artiſ præcepta morbificuſ humor adhuc cruduſ erat. Neque inedia illa a Simonio præſcripta ſatis fuerat, ad illum concoquendum. nam ait, ſe Regi conceſſiſſe carneaſ elixaſ & aſaſ, vinumq; non dilutum ſubaſterum. quod eſi tenue fuiſſe dicat, Vngaricum tamen fuit; quod reuera nequaquam tenue eſt. Iam talis victuſ, etiã in minima quantitate exhibituſ, dici tenuiſ non poteſt. vt ex Galeno in com. aph. 4. lib. primi clarè colligitur. Nec frictionibus aut fomentis, ſiccis nempe linteis lociſ admotiſ (de alijs enim fomentis non meminit Simoniuſ) concoqui morbificuſ humor potuit. Nam frictioneſ fomentaq; huiuſmodi, humorem atrum & craſſum (quem ponit Simoniuſ in magniſ vaſiſ concreuiſſe circum præcordia) ſomitẽ morbi minimè attenuare, incidere, a puro ſanguine ſecernere, ſeparare, & coquere potuerunt; ſed potiùs, humoreſ a centro ad circumferentiam attrahendo, vniuerſum corpus calefaciendo, & parteſ humorum ſubtilioreſ in halituſ reſoluendo, craſſioreſ reddere. Errat ergo Simonius, exiſti-

nus, existimans, humorem, quem morbi causam statuit, his præsidijs potuisse pri-
 mis illis diebus ex parte coqui. Qui si tamen iam ex parte coctus fuisset, forti
 pharmaco eum purgare tentando, errorem insignem admisisset. namque catharti-
 co vehemente turbanda natura non fuisset; quemadmodum probè docuit Galenus
 in comm. aph. inquitens, Cum iam natura concoquit, superfluum est
 euacuare, tum propter alia, tum quia vis animalis, magna ex par-
 te, eo tempore est fatigata. Et 4. de rat. vict. acut. Purgationes (videli-
 cet cathartico vehementioribus) concoctioni humorum contrariæ exi-
 stunt; nempe corpus vehementer mouentes frangunt. Hæc est ergo
 causa, cur purgationes coctionibus aduersantur. Tertium quod in illa vna sua co-
 gitatione explicanda Simonius asserit, his verbis exponit, Vel etiam quia, &
 si absolutè crudus adhuc esset, nihilo secius tamen, in ancipiti mor-
 bo, cuius symptoma horrendum, exitus verò minimè tutus ha-
 beretur, ne deterior omnino euaderet, vel laborantem ante mor-
 bi statum iugularet, prudentiorum medicorum iudicio & consen-
 su, non nihil eius, cathartico vehementiore (vt ex Hippocratis
 præcepto, extremum extremo morbo remedium adhiberetur)
 constantibus etiam præsertim vt cumque etiamnum viribus, in
 morbi principio atq; incremento, ad naturam ipsius imitationem
 demi omnino deberet. Quadrupliciter autem hic errat Simonius. Primò,
 quod in omni ancipiti morbo (ponti enim Simonius indefinitam propositionem
 pro vniuersali) cuius symptoma horrendum, exitus minimè tutus habeatur, ne
 morbus euadat deterior, vel laborantem ante morbi statum iugulet, prudentes me-
 dici iudicent, vehementiore cathartico, etiam si absolutè morbus sit crudus, in
 principio non nihil demi debere. Nam hoc perraro, & in paucissimis morbis acu-
 tis, idq; diligenti cum præmeditatione, faciendum est; iuxta citatum aphorismum;
 In acutis passionibus rarò & in principiis medicamentis purgan-
 tibus vtendum, & cum præmeditatione. Et ibidem notat Galenus in
 comm. aph. In diuturnis morbis semper maturationem morbi expectandam esse;
 in acutis verò, cum turget materia, initio etiam purgare licere. At verò, vt turge-
 at materia, id perrarò contingere solet, ergo perrarò etiam purgandum. Secun-
 dò errat, addens, licere purgare in morbi incremento, cruda existente materia cras-
 sa, atque vis obstructis, in morbo, cui coniuncta sit febris, vt ipse hic factum esse,
 aperte contendit. si quidem nunquam prudentes medici cathartico vehemente id
 tentabunt, scientes, vt inquit Galenus, tunc purgationes fieri difficiles, non sine
 torminibus, & quadam vertigine fastidioq; multo, & malo pulsu, ac dissolutione,
 & difficul-

Lib. 2. cap. 29.

Ad part. 44.

Lib. 1. aph. 24.

2 aph. com. aph. 9.

Et difficultate; Et hos ad purgandum ineptos esse. utque alibi monet, collisionem impediri, in longumque morbum protrahi. Et Auicenna expresse ait, Apud statum ne moueas aliquid, donec natura vincat, & digerat. Tertio errat Hippocratis sententiam male intelligens, nam putat, in incipiti morbo cuius symptoma horrendum est, nempe in febre syncopali, absolute crudo existente morbifico humore, nonnihil cathartico demendum, quod Hippocrates dicat, Extremis morbis extrema praesidia adhibenda esse. At non est extremum praesidium nonnihil demere, sed totum tollere radicitus. Quarto Et postremo errat, cum scribit, in morbi principio atque augmento, Et si absolute crudus adhuc esset morbificus humor, nihilo secius tamen nonnihil eius cathartico vehementiore ad naturam ipsius imitationem demi debere. Et prodit, se a paucis annis (ut reuera est) medicam exercuisse artem, oblitumque prorsus eorum esse, quae a Galeno in libris de crisiibus scripta sunt, atque in comm. aph. ubi ait. Quando incipit morbus, si quid excernitur, nihil tamen naturae ratione; sed sunt omnia haec praeter naturam earum, quae sunt in corpore dispositionum, quo enim tempore a causis quidem morbos facientibus natura grauatur (adest autem cruditas humorum) tunc aliquid bene euacuari est impossibile. Possem alia adducere Galeni, Et doctissimorum quorumque medicorum dicta ac testimonia confirmantia, in principio morbi atque augmento, naturam, humore absolute crudo existente, nihil recte euacuare posse. Sed ita rebus se habentibus, tantum ad mortem Et ad malos abscessus euacuare solere; idque a morbo coactam. Verum res haec clarior est, quam ut multis explicari debeat. Apparet ergo, quam inepte ratiocinetur Simonius, Et quam egregie sua ubique figmenta prodat.

4. de rat. vi& ad
part. 44.
Lib. 4. fen. 1. tra&
2. cap. 7.

Lib. 4. aph. 2a.

SIMONIVS.

Præscribitur ergo, Bucella ipso dictante, catharticum sequente mane offerendum, ex drachmis duabus pilularum cocciarum, & granis plus minus quatuor extracti hellebori, vnâ dissoluendis (hac enim apparatus forma, & non alia sibi exhiberi voluit Rex) ex aqua lauendulae cum aquae Cinnamomi tantillo.

LV.

RESPONSIO.

Insinuat haec Simonius, ac si me accusare vellet: cum tamen quemadmodum ipse hic factus est, in hoc cathartico dando consenserit; immo, quemadmodum diximus, cum ipse, me dictante, id Pharmacopola parandum descripserit. Et non pudet tamen eum, morbum, quo Rex laborauit, vocare acutum, ex putrescente humore atro crasso in magnis venis circa praecordia ortum; cum ipsemet concessisse se fateatur, ut pharmacum Regi offerretur, quod ex drachmis duabus massa pilularum

lularum cocchiarum constabat. quæ inter omnes pilulas vſitatas, ex correctiuis (quæ vocantur) cor & os ventriculi aduersus ſolutiuorum iniurias, confortantibus, minimum aſſumunt: immo aſſatim colocynthidem atque ſcammonium recipiunt, ori ventriculi, atque cordi, teſte Meſue, valde inimica. Scammonium, bilem flauam; colocynthiſ verò vnà cum Turbith, quod ſimiliter recipiunt, craſſam pituitam potentiſſimè educit. Sed quid potuerunt hæc iuuare, ſi, vt Simonius ſtatuit, humor peccans, erat ater ſanguis in maioribus vaſis concretus? Quid ergo ineptius, quid ſtolidius, quid minùs ad talem affectum conueniens? Profectò ſi talis fuiſſet morbus, qualem in hoc ſuo ſcripto finxit Simonius (febris ſcilicet non intermittens cum animi deliquio) & tota præcedente nocte, ſomnus leuiſ atque interturbatus fuiſſet, a quo virium nullum leuamen ſequutum eſſet, & ſitis aucta; & pulſus manifeſtè intermittens, oppreſſioq; thoracis, & moleſtia, ob hypochondriorum diſtenſionem, adfuiſſet; humore præſertim abſolutè crudo exiſtentes (Nam Simonius in hoc quoque caſu eiufmodi pharmacum probat) tale exhibere pharmacum, nihil aliud fuiſſet, quàm Regem ipſum datâ operâ & conſultò nocere. Medicus verò aliquis dolofus, volens loco medicamento lethale exhibere venenum, nullum potuiſſet aptius excogitare. Et miſer iſte, vt ſuum excuſet peccatum, quòd in principio epileptici morbi Regi vinum conceſſerit, non dubitat ſe reum mortis ipſius facere, ſuamq; in praxi medendi, inſcitiam omnibus declarare.

S I M O N I U S.

LVI.

Vini loco, pro potu, eiufdem conſilio, aqua decernitur, in cuius libra vna, Cinnamomi vncia (obſeruent hoc medici & miſereantur fortunæ Regis) maceranda eſſet, addito ad guſtum ſaccharo.

R E S P O N S I O.

Neceſſe eſt, qui ſemel egreſſus fuerit limites verecundiæ, eum bene & nauiter eſſe impudentem. Hoc ſtudet Simonius. ideo nihil mirum, ſi, cum ipſe vnus aquam ex infuſione Cinamomi præſcripſerit, mihi deinde hoc imputet. Verùm in Pharmacopola libris ſiue regiſtris (vt vocant) apparet, die Lunæ, antequam ipſe ex meo prædio ad Regem rediſſem, a Simonio vnà cum Manna aquam ex maceratione Cinamomi fuiſſe præſcriptam. Cum igitur dicat Simonius, me non niſi die Martiſ adueniſſe, & aſſerat, meo conſilio aquam fuiſſe decretam, quis tam bardus eſt, qui non videat, hoc vnum affectare Simonium, vt impudentiſſimus habeatur?

Veritas aſtorum diei Martiſ.

Cum tota nocte apud Sereniſſimum Regem vigilaſſem, ſummo manè diei Martiſ, cum iam in aulam Simonius reuerſus eſſet, in hoſpitiũ me contuli. Rex tum conſeruam

conseruam (ut loquuntur) florum persicorum, me absente, sumpsit; quæ, non secus ac Manna, nihil eduxit. Redij paulò ante prandium; nec quicquam cum Simonio contuli, confidens, ex ijs, quæ inter nos acta erant, fore, ut a me Simonius non discreparet. At verò in prandio, cum ego aquæ præparatæ potum Regi suaderem, illico mecum altercari cœpit. ac, tametsi Rex, videns inter nos non conuenire, multum commouebatur; hoc tamen ipse parum curans, ludebat, me proponere aquam dicens, quia essem semiabstemius. Regi igitur tandem persuasit. Nam cum vulnus ei prorsus non doleret, nec calorem vllum præter naturam sentiret, neque mihi morbum nominare liceret, nimirum (ne eum terrerem) non intelligebat Rex, quam ipsi ob causam vinum nocere posset. Bibit ergo Rex vinum potens Vngaricum; comeditq; non multum hordei, aliquantulum pulpæ capi, vitulinæq; assaturæ, & cerasia in vino cocta. Diem deinde satis commodè transegit. In cœna quoque vinum voluit. Sed, haustus duobus vini non magnis poculis, quòd quàm egrè id ferrem animaduertet, deinde ex infusione Cinamomi bibit. Cœnati & nos sumus cum Veselino. A cœna curato deligatoq; vulnere, cum iam Rex diceret se putare, facile se somnum capere posse, Simonius, discessurus, eum blandis verbis confirmare tentauit, Rex autem veluti indignabundus excepit. ac statim ecce conuelli-
 tur, pedibusq; extra lectum porrectis, quasi surgere animus esset, transversus cadit supra ipsam lectum, retorto collo, oculis sursum versis. Ego statim pedibus, Veselinus verò capite apprehenso, eum reuocare conamur. Simonius stupore apprehensus, ex abundantia cordis, Verè, inquit, non opus est vino. captoq; argenteo vase, in quo Rex manus lauerat, aquâ Regis faciem insperfit, lacertos præterea ipsius & manus madefecit. Ac, dum Regem crinibus, naribus, & digitis trahimus, torquemus, vellicamus, Rex, ad se reuersus, in nos fixis oculis intuens, quid facitis? ait. Mox grauitè respirare cœpit. lubeo statim adferri calida lintea. Cumq; frictionibus solis non videretur faciliò reddi spiratio, cucurbitulis vitreis hypochondrijs admotis, & frictionibus, dorsi præsertim, iteratis, cessauit tandem omnis inspirandi difficultas. nec multò post, quasi fessus, dormiuit. Tunc, Simonio mecum in proximum hypocaustum abducto, linguâ Italicâ nobis communi eum admonui, paroxysmum hunc omnino fuisse epilepticum. nam oculorum musculi, mandibularum, & colli, apertissimè conuulsi erant. & nisi morbi confirmationem anteuertere mus, fore, ut vniuersum corpus conuelleretur. Itaque non esse cunctandum; sed potens medicamentum a capite euacuans statim exhibendum. cum præsertim anhelitus succederet difficultas; quæ capitis magnam indicaret repletionem. Orii enim eam a materia, meo quidem iudicio, tenui potiùs mordicanteq; quàm crassa viscida; ue; cuius tenuior saltem pars vi paroxysmi per spinam a
 i cerebro ad

cerebro ad nervos thoracis musculis inseruientes transmitteretur. Meâ igitur sententiâ die sequente, quod magna vrgeret necessitas, etiamsi dies coniunctionis Lunæ esset (neque enim, magno imminente periculo, est id obseruandum, quod anti-qui præstantiores Medici non obseruarunt) medicamentum exhibendum esse; vt altera die deinceps statim, ante tertium paroxysmum (alternis enim diebus, vt ceperant, hos insultus futuros metuebamus) sanguis per cucurbitulas mitti posset, & caput demum roborari, ne Rex epilepticus fieret, tantusq; videlicet morbus in eo confirmaretur. Nihil ad hæc respondit Simonius. sed, calamo arrepto, quid ergo illi exhibebimus? inquit. Tum, sic me dictante, scripsit.

℞. pil. cocchiarum ʒ. ij.

Elleb. nigri gr. v.

Verum, hæc deinde iussimus dissolui in aqua liliorum conuallium; quia Regem sciebamus a pilulis abhorreere. Nocte illa parum placida Rex usus est. sed nulla tamen febris aderat. Vterque autem nostrum tota ea nocte apud Regem nostrum vigilauimus.

Die Mercurij. 10. Decembris.

SIMONIVS.

LVII.

Cum itaque manè potionem illam, horrenda odoris ac saporis insuauitate concussus Rex, vno gulæ hiatu haurire uoluisset, non potuit tamen. Residuum itaque deterfis iam è gula & faucibus, deiectisq; austero vino, reliquiis, exhaurire noluit. Eapropter utilis quidem, sed obscura tamen & leuiter conferens, inde sequuta purgatio est. Deiectiones non copia æstimandas esse, rectissimè Hippocrates docuit aph. 23. lib. 1. Ergo quia cum faciibus, crudioreq; illa colluue, quæ in intestinis & circum mesenterium exuperabat, atrii humoris qui morbi fomes erat, deiectum est exiguum aliquid (huc spectat illud Hippocratis: Qualia deici oportet, &c.) non magnopere se ex eo leuatum Rex percepit.

RESPONSIO.

Quia Rex, prædicto medicamento sumpto, nihilominus (quod vino usus esset) denuo paroxismo correptus est, ne vino, vel etiam pharmaco, quod dandum ipse consenserat, hoc adscribatur, culpam in id reijcit, quod totum pharmacum non hauserit. Ait ergo, Regem non magnopere leuatum, quia exiguum tantum atrii humoris, qui morbi fomes erat, euacuatum est. Sed cur exiguum? an quia totum medicamentum non hauserat? non sanè. sed quia in eo medicamento exiguum fuit Ellebori, quod solum ex ijs, vnde compositum est, humorem illum atrii, seu atrabilem eua-

Simonius frustra, totum pharmacum a Rege epotum non fuisse, causari ostenditur.

bilem euacuare valet. non enim ad atram bilem euacuandam fuit medicamentum illud exhibitum; sed ad pituitam potissimum. Miser iste a pilulis cocchijs atrii humoris plurimum euacuari posse putat. miser, inquam, qui nescit cocchias pilulas non hunc propriè humorem, sed crassam pituitam & flauam bilem educere. Ceterum si ideo Rex hoc medicamentum exhaurire totum non potuit, quòd horrendum odore & sapore inuenisset, quomodo id iterum ipsius Regis consensu a nobis repetitum, & ab ipso sumptum fuit? nunquid in toto Regio Pharmacopolio aliud nihil erat, quod atrum euacuaret humorem, quàm pilularum cocchiarum massa? Verùm Rex natura, quemadmodum abhorrebat multum a dulcibus, sic amarum non admodum offendeatur. immo, oblectationis causà, non rarò in vino ipso abstinente, adhuc absinthii viride modicè contusum macerabat. ex quo potio talis fiebat, quam non quilibet gustare potuisset. Sed ipse tamen suauissimè hauriebat. Adhuc prudens ac fortis erat. ut, quicquid semel faciendum decreuisset, intrepidè etiam perficeret ideo, quicquid fingat Simonius, totum Rex medicamentum hausit. & iuuisset non mediocriter, si a vino abstinuisset. Nam consecuta est sitis; quæ, ubi a purgatione existit, non leue absolutæ purgationis (ut ait Hippocrates) indicium est.

1. aph. 19.

SIMONIVS.

Potus, atque is vrgente acrius, quàm vnquam antea siti, liberatus, Aqua. LIIIX.

RESPONSIO.

Vtinam verò aquam bibisset, viueret sanè clementissimus dominus meus. Sed tu, miserrime omnium, tu, inquam, qui quiduis aliud potius, nouisti, quàm ederi, & verum dicere, ipsi, quicquid contrà asseueres, bibendum & suasti & exhibuisti generosum, idq; antiquum, Vngaricum vinum. Hoc omnes norunt; hocq; ego facilimè probare possum. sed tu, quòd aquam ex infusione Cinnamomi die Mercurij Rex biberit, nullo potes testimonio confirmare. Testabitur autem Pharmacopola, pro die Mercurij neque iussam a quoquam, neque acceptam fuisse aquam ex infusione Cinnamomi; sed a me iussam, & a se delatam aquam ex decoctione Saluæ; ex qua cum Rex nihil bibisset, totam retulerit. Testabitur & dominus Andreas Choruat, vinum Regium antiquum certè & generosum, (quod alioqui iniussu Regio haurire, nefas & insolens erat) Regi tunc temporis; aliud verò nobis, & aliud cubicularijs allatum esse. Testabuntur demum cubicularij, non aquam, non decoctum, sed vinum tantum tuo consilio, a Rege fuisse epotum; quæ causa accelerat & mortis ipsius fuit. Consultius omnino fuisset rebus tuis, silere potius, quàm te mendacis excusare, meq; cogere, ut nefandum tuum crimen, & crassam tuam in medendo ignorantiam audaciamq; detegerem. Ego enim lubens abstinuisssem, & nunc permittis id facio. Sed quando meam tu famam, & existimationem

Refutatur commentum Simonii, quod Rex die Mercurij aquam biberit.

oppugnare contendis, non erit iniurium, si me lege utar, & si ea te via cepero, qua me captas.

LIX.

DISPŒÆ CONSULTUM ME AUTHORE, CU CURBITULIS, LUMBORUM POTISSIMUM PARTIBUS, AD QUAS DIAPHRAGMA PERUENIT, & PULMONIS PORTIO, SUBINDE APPLICITIS, VT MALI CAUSA, PROPTISSIME REUELLETUR

R E S P O N S I O.

Quod ad dyspnœam remouendam cucurbitulæ nec applicatæ Regi fuerint, nec, si fuissent quidquam conduxissent.

Hæc verba in manu scriptis exemplaribus *Varſavia* a *Simonio* euulgatis, non habentur. Sed, postquam *Simonius* legit examen *Epistolæ Chiakoris*, in quo doctus ille vir negligentia *Simonium* accusat, qui, cum morbum illum asthma iudicasset, nullo tamen topico medicamento ad asthma leniendum vsus sit, inseruit hæc verba *Simonius*, putans rationibus suis iri consultum, si scriberet, aliquid suo iussu in hunc finem tam administratum fuisse. Ait ergo, cucurbitulas lumbis subinde applicatas fuisse, ad dyspnœæ causam promptissime reuellendam; licet id ita factum non fuerit. Verum expendamus, quæso, quid potuisset hoc remedium iuuare. Dyspnœæ duas causas superius posuit, vnâ tempore præcedentem, adstrictam scilicet pectus (quæ pars ossea & cartilaginea est) frigoris vi, lesis per se alioquin respirationis organis. Alteram verò potiorem, nempe crassum copiosumq; vaporem, ex crassi atriq; humoris in magna arteria cauaq; vena concreti, lentâ, sed continuâ efferuescentiâ, pulmonum arterias obstruentem, & septum transuersum distendentem. Ad primam causam reuellendam, cucurbitulæ lumbis subinde applicatæ nihil potuissent prodesse, immo potius obfuisse. Nam ab anterioribus partibus ad posteriores sanguinem reuocando, anteriores vi frigoris lesas, magis calore denudatas torpentesq; reliquissent, motuq; ineptiores reddidissent. Ad secundam causam reuellendam quæ dyspnœam ob diaphragmatis distensionem intulisse fingitur, in alio quopiam adiuuamento esse fortè potuissent. at in nostro Rege nequaquam; quod carnosum, succi pleno, & vt cunque pingui corpore esset. quid enim in tanta partium distantia extrahere vel reuellere ab ea diaphragmatis portiuncula, quæ versus lumbos exporrecta est, potuissent subinde applicatæ cucurbitulæ? & quanto cum Regis incommodo? a pulmonibus sanè nihil prorsus. At ignarus fabricæ humanæ *Simonius*, cum primum hæc de cucurbitulis addere in animum induxit, *Galenum* de anatomicis administrationibus fortè consuluit; vbi legens de quinto pulmonum lobulo causæ venæ substrato, & versus lumbos exporrecto, putauit se rectè posse adnotare, pulmonis portionem ad lumbos peruenire. sed in simijs in quibus *Galenus*, & ipse fortè *Simonius*, se exercuit, hic lobus adest; ad lumbos tamen vsq; non peruenit. in hominibus verò non adest, in quibus ideo longius distant pulmones a lumbis, qui quàm rarissime iuxta spinam membranæ sub-

cingenti

cingenti adnectuntur. Quapropter in corpore tali carnosio, pingui, millies applicatæ lumbis cucurbitulæ, ne tantillum quidem a pulmonum obstructis arterijs, quæ a basi cordi proueniunt, reuellerentur. At Simonio auctore, egregie, si dijs placet, consultum dyspnœæ fuit, ut mali causa promptissimè reuelleretur, subinde lumbis applicatis cucurbitulis. Verùm, si quidem applicatæ fuerunt, quis quæso eas applicuit? Nō sanè tu. nam cur non etiam die Iouis manè eas, & si in alium usum, applicuisses. Nunquid igitur Ioannes Chirurgus, qui eas die Iouis applicuit, quiq; a Regia Maiestate annum accipiebat stipendium, ut mihi in operationibus hisce chirurgicis inferuaret, num, inquam, is tum fortè applicuit? At enim ipse id constanter negat. Sed si promptissimè morbi causam reuellebant, cur non identidem repetitæ fuerunt die Iouis, & potissimum Veneris, quo die, te teste, suffocatus Rex moriebatur? Non habes sanè quid respondeas. Præterea manè diei Mercurij fuisse appositæ affirmare minimè potes. nimis siquidem graue erratum fuisset, ab exhibitio per os purgante medicamento, antequam purgasset, vel in ipso purgationis tempore, lumbis sæpe applicare cucurbitulas. Sed neque a prandio, nam a prandio dyspnœam Rex non est passus. Et Reuerendissimus Episcopus Premisliensis Regni Procancellarius, qui die Mercurij duas & amplius horas, post prandium, apud Regiam Maiestatem fuit, semper testabitur, Regem id temporis, nulla cum difficultate respirasse; firma voce atque libera, æquè ac sanum, locutum fuisse; & affirmasse præterea, se tantummodo ob impedimentum cruris decumbere. Ergo nec dyspnœam passus est Rex eo tempore. nec cucurbitulæ ei fuerunt applicatæ. quòd si passus fuisset, applicatæ tamen omnino non iuuissent.

SIMONIVS.

LX.

◀ Hora circiter noctis tertia, nouus paroxysmus (erat is quartus) eadem cum animi defectiōne, extremis summisq; partibus corporis frigentibus, fronte ac temporibus frigido sudore madentibus: facie pallente, pulsu raro, obscuroq; nulla vel minima conuulsoria motionis nota, comitatus. Accurrit Bucella cum vase ligneo, aquæ gelidæ pleno: qua immergit Regis brachia, eiusdemq; faciem inspergit (legitima scilicet artificiosaq; fuit hæc Epileptici suscitandi ratio) accurrit & Ferenz Veselinus: qui Regis caput sinistro brachio comprehensum, quasi è corporis trunco euulsurus, hinc inde mirandum in modum succutit atque contorquet: dextra verò manu Regi, quasi sibi nihil esset, confusa voce significanti, ac recusanti, in dè verò & manibus ipsis à se procul arcenti diductis per vim mandibulis, quas Rex ipse volens contrahebat,

aquam Cinnamomi stillatitiam in os indit. Accurro ego cum Lepscenio, linteisq; calentibus artus foueo. Vbi ad se rediisset ipseus Maicstas continere me non potui, quin Ferenz Veselino in os dicerem: modum illum Afinis aut Bobus, &c.

RESPONIO.

Simonius, quod ineptè ipse fecit, Buccellæ tribuisse arguitur, & inter aliorum mendaciorum conuincitur.

Lib. 2. ep. pen.

Ita'ne Simoni, vt quæ tu ipse fecisti, alteri adscribas? O confidentissimum caput. mirum tibi terram non dehiscere. Ecquis audeat cum tam impudente homine agere; qui non solum, quæ facta sunt, neget, & quæ nunquam cogitata fuerunt, facta dicat; sed etiam quæ ipse malè fecerit, alijs imputare audeat? Id mihi, & peius, cum isto accidit, quod Ciceroni cum Bibulo, de quo conquerens in Epist. fam. sic scribit; Nam ad senatum quas Bibulus literas misit, in ijs, quod mihi cum illo erat commune, sibi soli attribuit, quod autem meum erat proprium, id etiam populo se remisisse scribit; quod verò illius erat solius, id mecum communicat. Verùm pulchrè sanè dictum est, Mendacium vitro transparentius esse. Non potuit Simonij falsa narratio eius arte vlla ita latere, quin aliquid quò fidem mendacio conciliaret, ab ipso additum totam eam falsam & fictam esse, proderet. Fingit hic Simonius paroxysmum, eadem quæ, antea fuerat, cum animi defectione; extremis summisq; partibus corporis frigentibus; fronte ac temporibus frigido sudore madentibus. Et inferius notat, quamdiu durauerit; inquit de eo, nec ipse in decimam quadrantis horæ partem, aliorum instar perseuerans. Heus Simoni, si ad tam exiguum temporis spatium perseuerauit paroxysm^o, vt reuera Epilepticis illis paroxysmis semper contingebat quomodo obseruare potuisti, me, interim vt tu quidem fingis, brachia Regis immergente, eiusdemq; faciem frigida inspergente, vt paroxysmi extremas corporis partes friguise; frontem ac tempora frigido sudore maduisse; ac non potius id ex frigiditate & madore aquæ contigisse? In vase ligneo, dicis, aquam me accepisse. Sed vbi istud ligneum vas erat? In Regio certè cubiculo nunquã quidquam tale conspiciebatur. Quid ergo? a ianitoribus ne forte accepi, qui iam dormiebant, quosq; alloqui minimè poteram, vt pote qui linguam cum ipsis non habeam communem? Profectò pudet in his Simonij mendacijs resellendis adeò immorari. Ego sanè, cum de improviso Rex corripere tur, ne que nobis odoramenta & suffumigia suppeterent, cum tractione digitorum, aliarumq; partium vellicatione, simulq; clamore conatus sum reuocare. Sed bonus Simonius, qui primum paroxysmum nihili fecerat, neque putabat, reuersurum die Martis, nec die Mercurij; cum Regem iterum correptum videret, perterritus, nesciuit quidquam aliud agere, quàm (vt ipse de me narrat) aquã manus Regis lauare, & ei fa-

re, & ei faciem inspergere. Id quod agnoscens ineptè factum, nunquam amplius fecit. Nunc verò in me id rejicit; ac de se ait; Accurro, linteisq; calentibus artus foueo. Capitulum lepidissimum calidis linteis fouet artus; magnum sane & memorabile præsidium. O secula, O medicum. Quis te Epilepticos siue Syncope apprehensos, ita excitare docuit? Ineptissime, qui nec primordia artis calles, communiq; in his casibus ab omnibus probata & usurpata remedia nescis. Quod addis de mandibulis a Rege sponte contractis, egregiè quoq; tuam ignorantiam prodit, qui ea, quæ in paroxismo ipso acciderunt, post paroxisum, vt videris, facta fuisse refers.

S I M O N I V S.

Fuit, vt dixi, quartus hic insultus: qui secundo cum molestiæ lenitate, tum \rightarrow accessions hora respondit: tertio & primo mitior (quod tamen non ex periodi ratione: sed ex aquæ vsu accidisse, Veselinus à Magistro Buccella edoctus dictitabat) nec ipse in decimam quadrantis horæ partem aliorum instar perseuerans.

R E S P O N S I O.

Tertius, non quartus hic morbi insultus fuit, qui non ex aqua, (aquam enim Rex non biberat,) sed ex vini generosi potu accessit. Si enim vinum Rex non bibisset, alternis tantum, vt cæperat, vicibus cum morbi insultus impetisset, quod ita Simonium torquet, vt nihil sibi non fingendum duxerit, dum id tenebris quodammodo inuoluat, & implicet. Finxit ideo prius, me die Luna, quæ secunda fuit morbi, Regi non adfuisse, seq; obseruasse, Regem tum secundo insultu, cui iste scilicet respondeat, fuisse correptum. hic vero repetit, quartum fuisse hunc morbi insultum, vt morbum singulis diebus recurrere, magis persuadeat. Verum omnes aulici norunt (vt supra diximus) me die Luna ad aulam accessisse, & ipse probè meminisse potest Simonius, me valde doluisse, cum paroxisum anteuertere animaduertentem, cumq; ipse contenderet, id ex motu nouilunij accidisse, me apertissime ipsi dixisse, non in nouiluniū, sed in vinum, quod Rex biberat, culpam esse rejciendam; & adeò contendisse, vt ipsum tandem in meam sententiam pertraxerim; nempe vt sequente die non vinum, sed aqua ex Hyssopi decoctione, vel alicuius alterius herbæ, quæ caput roboraret, Regiq; placeret, ipsi ad potum exhiberetur.

S I M O N I V S.

Hic vltro placidè Buccellam compello: vrgeoq; vt qualem nam tandem epileptici morbi notam, in quarta ista accessione potuisset animaduertentem, mihi quoque qui nullam deprehendissem, indicare vellet. Respondit: Quòd non dixerit, quòd illa esset Epilepsia perfecta, sed quandam \rightarrow speciem de Epilepsia. Et quòd cognouit

Cur Simonius,
Buccellam Regi
die Luna non ad-
fuisse, finxerit.

gnouit ante multos vnā mulierem (multa ille vbique & semper eiusmodi exempla in promptu habet, quæ ex plenipotentē marsupio suæ phantasiæ, ad empiricos quosque Quodlibetos suos bona fide confirmandos, promere consuevit) quæ per aliquot vices, quando sedebat, & faciebat, aut laborabat aliquid cum manibus, ita paulatine ac paulatine, quasi dormiret, cadebat cum capite super mensa, sine vlla tremolatione membrorum: & postea post paruulinum tempus, iterum resuscitabat, quasi si non haberet nihil.

R E S P O N S I O.

Qui mores Simonij nouit, scit quantopere is dicterijs, scommatis, & iocis delectetur. qua in re tantum profecit, vt multis hoc nomine, magis quam Medicinæ, Philosophiæ uel, aut cuiuscumque alterius facultatis, carus sit. Sed non contentam sanè propterea in his ipsum imitari. Legit forte Simonius in Antidotario Nicolai, in Articella, & eiusmodi libris, quos superior ætas nostra doctior, at minus culta tamen, tulit; Epilepsiæ nomen, & Epilenticos, & Tremolationem, Paulatine, & huiusmodi alias barbaras voces; quas, vt aliquid verisimile dicat, a me, hoc est ab homine verborum cultum minimè curiosius sectante, usurpatas esse, nititur persuadere. Sed quamuis (fateor) haud eleganter, non tamen ita barbare loquor, vt ipse fingit. Et licet orationis ornatum non affectauerim; non tamen prorsus contempsi. nec iure reprehendi quemquam posse putauit, qui, cum Medicus esse cupiat, medendi pluris, quam dicendi artem faciat. quando, vt Celsus ait, Morbi non eloquentiâ, sed remedijs curantur. At enim bonus Simonius, arte neglecta, in verbis substituit; vt propterea minimè mirum sit, si ægrotis nulla præsidia ferre, & nihil nisi verba dare sciat. Huiusmodi eius irrisiombus non conabor amplius respondere, ne frustra tempus conteram. nec, quidquid de me dixerit Simonius, quidquam ero sollicitus. Nam & omnes norunt, me non ita crasse loqui, vt ipse loquentem inducit; & cum ipso, qui Italus est, non est verisimile, cum nulla alioqui eius rei necessitas esset, me hominem Italum, aliâ, quam Italicâ, lingua locutum.

S I M O N I V S.

LXIII.

Tum audiente Lepscenio, disertè ac palàm testatus sum Deum, illiusmodi curandi rationem, quæ secum etiam ipsa pugnaret, in certum vitæ discrimen adducturam Regem, cui maximè opitulari vellemus, Vires aquæ vsu attenuatas, impetum morbi si quis grauius deinde ingrueret (fuit hoc tum meum præfagium, ita mihi familiæq; meæ sit propitius Deus.) minimè perlaturas.

R E S P O N -

SCRIPTI SIMONIL
RESPONSIO.

65

Nihil vnquam tale ex te audisse se, dicit Lepscenius. Sed tu ipsum adhibes in testimonium, quia fore putas vt quomodo res gesta fuerit non omnino recordetur. Nam, vt pote domino suo fidelissimus, in ijs semper totus fuit, quæ erant sui muneris, nec, quales haberentur sermones, attendebat. Cuius vt aucupareris gratiam, in laudem ipsius, huic in paralipomenis periodo, Tertius fuit Stephanus Lepscenius nobilis vngarus, cubicularius Adolescens, hæc sequentia verba in manu scripto exemplari addideras; Regi ob modestiam, quotidianamq; assiduitatem valde charus, qui me hercle serui fidelis ac liberalis, vt alias, ita in hac quoque cura impleuit officium. Quæ postea in impresso, cum videres, eum, pro veritate, contra te stare, omisisti. Verum quale nam erat istud tuum presagium, Vires aquæ vsu attenuatas, impetum morbi non perlaturas? Anne aqua ex infusione Cinnamomi, si a Rege epota fuisset, tã breui tempore ita eius vires attenuare valuisset, vt impetum ferre nequiuissent; cum adeò robustus fuerit, vt, etiamsi, quamdiu ægrotauit, nihil comedisset, nec bibisset, non tamen præ virium imbecillitate mori potuisset? Ac DEVM interim nihilominus obtestatur Simonius; quasi crederet, Deum eorum, quæ sub Luna sunt, curam gerere.

Regii corporis vires potu aquæ nimium attenuari non potuisse.

SIMONIVS.

Materiam morbificam, inde crassiolem, minusq; fluxilem, & pertinaciorlem, morbumq; adeò ipsum crudiorlem reddi: abdomen impleri, ac distendi, (de quo etiam Rex ipse nobiscum conquirebatur) non vrinam promoueri, non sudorem prolici, non conciliari somnum.

LXIV.

RESPONSIO.

Cum materia morbifica, iuxta Simonij sententiam, sit humor ater crassusq; in vena caua, & arteria magna concretus, detentusq; nescio, qua motus ratione, Simonius dixit, eam ex aqua crassiolem & minus fluxilem reddi posse. Nam, & si per accidens aqua simplex, quòd a calore naturali non facile superetur, pituitosos crassosq; in corpore humores videlicet gignere cõsuevit; tamen aqua, de qua lis est, quam semel, die Lunæ, in coena Rex bibit, a Cinnamomo correcta, pituitosos humores gignere non poterat, & ipsum crassum humorem, si in maioribus vasis extitisset, omnino tenuiorlem reddidisset. Et vix non etiam simplex id effecisset. Siquidem, authore Aristotele, subtilissimum omnium humorum aqua est, quæ sola humidorum a calore non increasatur. Epota igitur, simulac vi Cinnamomi ad magnam arteriam per mesaraicas arterias, & ad venam cauam per venam portarum transmissa peruenisset, cum humore crasso atro seruente commista, cum

Materiam morbificam, qualem in Rege fingit Simonius, vsu aquæ, præsertim ex infusione Cinnamomi, nimè crassiolem reddi potuisse.

4. Meteor. 4.
2. de generat. animal. cap. 4.

k prorsus

prorsus tenuiorem reddidisset. nec quisquam ita rerum omnium ignarus est, qui non intelligat, quemcunque crassum humorem, siue mel, siue tartarum, siue etiam terebinthina sit, aquæ vel simplicis admixtione tenuiorem ac fluxibiliorem reddi. Quare aqua, præsertim talis, qualis Regi exhibitæ fuit, eam morbificam materiam attenuasset. Galenus 7. de simpl. medicamentorum facultatibus ait, Cassiam (hæc autem est vulgare nostrum Cinamomum) tenuium admodum esse partium, incidere & digerere, & mulierum mensibus mouendis idoneam esse, cum a copia & crassitie supprimuntur. Hunc ergo fictitium Simonij humorem, atrum, crassum, concretum, mouere & amoliri potuisset. Accedit, quod, cum ponat Simonius, materiam morbificam per certas periodos concepisse feruorem, & tursisse, & malignos in cor halitus transmisisse, aqua multò magis, quàm vinum, conuenisset. Nam, si aquæ nomine simplicem aquam intelligit, cum eiusmodi aqua sit suâ naturâ frigida, feruorem illum hæc, si quæ res alia, extinguere potuisset. Sin verò aquam ex Cinnamoni infusione; neque hæc noxia fuisset. nam & Cinnamomum, cum sit ex odoratis, cor roborat, & in illa infusione aqua Cinnamomum superabat. (nam in quatuor aquæ libris, tres tantum, non autem quatuor, vt Simonius supra affirmavit, Cinnamomi vnciæ erant) vt propterea feruorem illum moderari ac temperare sua frigiditate potuerit. Ex quo non pertinacior crudiorq; sed remissior mitiorq; morbus redditus esset. Verum videri hoc alicui posset Foris sapere: quâdo nec morbus talis fuit, qualem Simonius finxit; & vinum Vngaricum, non autem aquam simplicem, aut ex infusione Cinnamomi Rex bibit; nec, si bibisset, ipse præscripsi, aut monui; sed solus Simonius. cogimur tamen cum isto mendacium Principe sic agere. Sed pergamus.

Abdomen impleri & distendi. (de quo etiam nobiscum Rex ipse conquebatur)

Fabulæ. Aqua, quam ponit Simonius bibisse Regem, accipiebat vnciam Cinamomi in singulas libras & præterea aliquid sacchari; quapropter vi Cinamomi & sacchari penetrans ac facile transiens non potuisset abdomen implere. Ad hæc Rex consueuerat aliàs, per integras septimanas, aquam interdum, in quam minus Cinamomi infundebatur, bibere, id quod Pharmacopola libri testantur; & tamē nullæ vnquam de distensione abdominis querelæ erant. Sed si tamen conquestus nunc est, Simoni, cur nullis inunctionibus, nullis fomentationibus ei opitulatus esset? Verum perpèdamus (quæso te) hæc diligentius. Die Lunæ, et Martis Rex, (sic te ipso Simonio ponente) vinum bibit. Die autem Mercurij, quo medicamentum sumpsit & purgatus est, aquam ex infusione Cinnamomi primùm bibere cœpit, (votinam verò & tunc, & ante, & post bibisset) & nocte ipsa eiusdem diei Mercurij, vis, Regi

vis, Regi vires iam attenuari ceptas esse, & abdomen, de quo etiam Rex conquestus fuerit, impleri ac distendi. Ex medicamento sumpto nihil Rex debilitatus est; ex aqua verò vno modo die epota, tantum incommodorum ei accedit? Pudet sane tuas istas ineptias tractare.

Non vrinam promoueri.

Per se quidem aqua vrinam non cist. Verùm virtute Cinnamomi, si tam largiter eam haussisset, vt Simonius comminiscitur, non solum incidendo ac digerendo, sed quantitate ipsa sua ac pondere vrinam promouere potuisset, et secum attenuatum prius crassum illum humorem Simonij abducere.

Non sudorem prolici.

Optimè. Sed num tuum illud, Simoni, vinum ex Somlio (hoc enim vt biberet, te Regi consuluisse dicis) quod subausterum, & nullarum propemodum est virium, si cum reliquis Vngaricis conferatur, sudorem tum Regi elicere potuisset, cui (vt ipse vis) cutis nimia frigorum vi densata erat, & adstricta occlusaq; venarum oscula; cum idem Rex integra valetudine fruens, in summis aëris caloribus, cum vinum generosissimum biberet, corpusq; continenter exerceret, nunquam sudare visus fuerit?

Non conciliari somnum.

Immo, si talis morbus fuisset, qualem Simonius describit, aqua illius potus somno conciliando haud parum accommodatus fuisset. sua enim frigiditate & humiditate quamuis aliquid Cinnamomi admixtum haberet, sanguinem circa præcordia & in ipso corde aestuantem refrigerare humectareq; potuisset, & vi Cinnamomi corroborandi facultatem habentis vapores quoq; emittere, qui in caput ascendentes, placidissimum induxissent somnum. Si quidem refrigeratio capitis, vt Gal. 3. de locis affectis, & alibi sepe testatur, soporem infert; ardor autem vigilias. Ex dictis apparet, aquam ex infusione Cinnamomi, ex qua interdum aliquantum Rex bibit, si talis morbus fuisset, qualem Simonius ponit, egregie conuenisse. ex quo quisque vel mediocrius iudicij animaduertere potest, Simonium Regis morbum non cognouisse. Cum enim, aquam istam se præscripsisse negauerit, conatusq; sit probare, eam Regi noxiam fuisse; apparet, eum (nisi velimus potius, ipsius aquæ vires ei non fuisse cognitæ) tum non sensisse, talem morbum Regis fuisse, qualem postea finxit; vnde animo hærens eam aquam præscripserit: satius esse arbitratus (vt Celsus ait) anceps auxilium experiri, quam nullum. Atque hæc satis de aqua. De vino, quod a Rege bibendum se consuluisse vult Simonius, sufficiat Oribasium audisse, qui lib. 5. cap. de vino ait. Vinis austeris vtimur, vt citatam aluum sistamus, alioquin non vsuri, quòd neque deducendo alimen-

Vini, quale se probasse Simonius ait facultas & vires.

ro, nec sanguini gignendo, neque succi bonitate, neque ciendis vrinis, neque sudoribus eliciendis, neque verò subducendæ aluo conferant. Hæc Oribasius. Dicat modo Simonius, quamobrem, vinum subausterum Regi exhibendum, consuluerit; præsertim, cum Rex, vt ipse fatetur, aluum haberet adstrictam. An fortè dilatando thoraci visum ei fuit opportunum?

S I M O N I V S.

LXV.

Et sanè velim hîc paulò eruditiores omnes istius empiriæ peruersitatem mecum paulisper expendere. Epilepsiam esse contendit Bucellâ: & epilepticum tamen excitat perfusione frigidæ, nutrit aqua cinnamomi, (cuius dico singulæ libræ, cinnamomi vnciam acciperent) qua tamen non minus quàm vino, quia non minus quoque tentet caput, abstinentum, præter cæteros Rondeletius censuit: nutrit petroselino, cuius vsu à schola tam Græca, quàm Arabica, & Latina interdicitur comitialibus. Vicissim croci modicum vsum reiecit, à quo citra capitis grauitatem omnèq; incommodum, multa expectari, præter commemorata prius commoda poterant: concoctio inquam crudorum felicior, aucto natiuo calore: robur ventriculi ac iecoris: vrinæ promotio: somnus: cibi appetentia.

R E S P O N S I O.

Diximus in superioribus, ex symptomatibus quæ Regi accidebant, aliud iudicari non potuisse, quàm morbum, ex quo Rex cecidit, Epilepsiam fuisse, nec non Simonium impudenter asseruisse, nos, frigida perfusione, conatos Regem paroxismo correptum reuocare; quod ipsemet fecit. Præterea aquam ex infusione Cinnamomi non a me, sed a Simonio Regi fuisse præscripiam, atque ita præscriptam, vt quatuor aquæ libræ tres vncias, non singulæ libræ vnciam, acciperent Cinnamomi. Nunc, his dimissis, cætera expendenda restant, quæ tria sunt, eaq; falsa. Falsum enim est, aquam ex infusione Cinnamomi non minus tentare caput, quàm vinum. Falsum et illud, me petroselino nutrituisse Regem. Falsum denique, Croci vsum citra capitis grauitatem esse potuisse. Iam quòd aqua ex infusione Cinnamomi non periinde caput petere possit, vt vinum, vel ex eo manifestum est, quòd non æquè calefacit ac vinum. Et sanè aqua Cinnamomi a multis generatim Epilepticis conceditur, quibus tamen vinum non nisi dilutum, idq; si vel ventriculum imbecillum habeant, vel caput ita robustum, vt vinum possint absque incommodo ferre, concedere se aiunt. Ioannes quidem Michael Paschalius, quem Pareda commentarijs illustrauit, in sua curandi Meth. cap. de Epil. hæc ipsissima verba habet; Potus erit aqua mellis, vel Cinnamomi. Si vero habuerit ventriculi imbecillita-

Tria falsa, præter alia non pauca superius indicata, in his Simonii verbis

becillitatem, bibat vinum optimum, bene aqua dilutum. Idem fere inquit Nicolaus Piso de cogn. & cur. morb. lib. 1. cap. 19. his verbis; Potus sit aqua mulsa, vel aqua, in qua coriandrorum femina, & Cinnamomum decocta sint, aut vinum tenue aquosum, quod etiam paucū permittitur, præsertim assuetis &c. Nunc ad Rondeletij auctoritatem, quam citat Simonius, respondeo: nihil mirum esse, si Rondeletius aquam ex Cinnamomo interdicit comitialibus, cum et cereuisiam, & zythum potiones multò frigidiores similiter eis interdicit. Præterea per aquam ex Cinnamomo fortè non de coctum Cinnamomi, sed aquam Cinnamomi stillatitiam intelligit. At qui nos decoctum seu aquam ex infusione Cinnamomi intelligimus, quotiescumq; hinc de aqua Cinnamomi verba facimus. De Petroselino porrò, breuiter dico, neque concessisse me vnquam Regi eius vsu, nec vnquam illud a Rege in ferculis, dum ægrotauit, quod sciam, fuisse vsurpatum. Tantum ipse Simonius, eius mentionem a se factam esse memorat in ea consultatione, quam superius examinauimus. De croco deniq; Simonij assertioni Galeni auctoritatem opponimus, qui 2. de comp. medic. per loca, inter ea, quæ in omnibus capitibus vitanda sunt, crocum quoque recenset, inquit; Mentem etiam perturbant Lentisci fructus, Crocum, &c. Non immerito igitur croci vsu reiecimus; cum ex eo non leuis capiti noxa inferri posset.

SIMONIVS.

Affectum quem non esse perfectam Epilepsiam, sed habere tantum aliquid Epileptici consistetur, vini tenuioris, eiusq; etiam non nihil diluti, vsu priuat: quem tamen Græci, Arabes, Itali, Galli, Angli, non ignobiliores artis medicinæ professores, in vera & absoluta permittunt, imò verò etiam præscribunt: id quod ex Aretæo lib. 1. de morb. chron. cur. cap. 4. Aegineta lib. 3. cap. 13. Auicenna lib. 3. fen. 1. tract. 5. (qui certè non sub Arcto: sed sub Austro potius medicinam fecerunt) Leonardo Ioachimo ad lib. 10. Rhafis cap. 14. Nicolao Massa epist. 12. Theodot. Epist. 6. Manardo lib. 13. Epist. vlt. Arnaldo Villanouano qui ante trecentos annos vixit lib. 1. breuiar. cap. 22. Iacobo Syluio in sua cur. Meth. Valeriola lib. 4. Fontanonio lib. 1. de morb. inter. cap. 15. Gilberto lib. 2. prax. & sexcentis aliis (paucos enim quos ad manus habui, eos nunc adduxi testes) cognosci potest. Hi enim omnes, vinum album, tenue, clarum, odoriferum, eo potissimum nomine, quòd vrinam moueat, vel austerum, defæcatum,

vetus, vel citrinum, aromaticum, aut aliàs calidum, affueris potissimum eo citra capitis aut ventriculi noxam vti, ad crudorum presertim & morbificę causę feliciorē coctionem facilioremq; dissipationem, simpliciter nominant, nullaq; addita restrictione in Epilepsię curatione proponunt, & nusquam nisi valde vetustum, crassum, meracum, multum, damnant.

R E S P O N S I O.

En tibi quàm ubique mecum dolose agat Simonius. Non dixi ego Simoni, si bene recordaris, affectum illum habere aliquid Epileptici; sed, non esse vehementem Epilepsiam, asserui. Nam neque euidenter conuellebantur omnes corporis partes, vt in vehemente Epilepsia accidit, neque alia fortis Epilepsię signa aderāt, quod fortē in causa fuit, vt tu eam esse Epilepsiam negares. qui enim a paucis annis medicinam exercere cœpisti, nunquam fortasse, nisi forti Epilepsia laborantes, & confirmatos Epilepticos vidisti. Ideo in hac quoque, spumam oris, seminis & vrinę emissionem expectabas. sed sanē audisse, aut legisse debuisses, miser, non esse ista, nisi fortis Epilepsię, symptomata. sicut etiam, quod omnes corporis partes manifestē conuellantur. Si enim leuis cerebri noxa fuerit, cerebrum contra hetur, expulsionemq; rei infestantis molietur. non tamen omnes corporis partes euidenter conuellentur. Ideo Nicolaus Piso, obseruatum ait fuisse, Epilepsiam factam esse in cerebro, sine vlla partium subiectarum concussionē, sed solius capitis. Et Leonardus Iacchinus, Maximē animaduertere debemus, inquit, ad morbi initia, & cum occultę fiunt notę: sunt enim sæpe accessiones ita leues, vt homines lateant. etenim simulantur maximē vertigini, pedibus vacillantes, nec prorsus in terram proruentes. Simonius ergo quamuis casum Regis, mentis interceptionem, et præterea colli, oris, temporum, brachiorumq; conuulsionem, vidisset; maiora tamen adhuc expectabat symptomata, quę, affectum illum Epilepsiam esse, confirmarent. Ego quidem vbi Regem semel correptum vidi, semper, affectum Epilepsiam esse, indubitanter affirmavi. Cumq; eius originem a vini fortis vsu, potissimum fuisse intelligerem, constanter affirmavi, aquam ex saluie, & hyssopi, vel alicuius alterius herbę, quę caput roboraret, decoctione, magis conducturam, quàm vinum. non, quod vini tenuioris vsum a multis concedi, nescirem; sed quod Rex caput valde repletum et debile haberet, ventriculum autem robustissimum. quodq; esset in morbi initio; quo tempore, si vinum biberet, ne morbus confirmaretur, maioresq; ageret radices, timebam; si verò a vino abstineret, vt natura morbum superaret, vtq; morbus abigeretur, prorsus sperabam. Itaque mirari vehementer subit, quamobrem Simonius vinum

nius vinum Regi concesserit; præsertim in ipso morbi grauisissimi initio. Nam ex spontanea corporis lassitudine, quæ primo se die ostendit, repletionem vniuersi corporis maximam adesse, & ex ipso corporis habitu aliquid, vt ipse quoque fatetur Simonius, potius detrahendum, quàm addendum esse, discere poterat; ac demum illius Hippocratici dicti meminisse, Corpora impura, quòd lædantur magis, non esse admodum nutrienda. Et sanè, præterquam quòd omnibus in ipso morborum, qui a repletionem oriuntur, principio, inedia maximè prodest, quando initia morborum primùm famem, sitimq; desiderant, nec quidquàm magis laborantem adiuuat, quàm tempestiua abstinentia, vt Celsus lib. 2. Galenus, Auicenna, Hippocrates vbique referunt; nullum etiam est Vngaricæ nationi magis accommodatum, magis'ue commune vsitatumq; remedium, quàm abstinentia atque inedia, vt non rarò ex ea gente visi sint, qui duas septimanas, & amplius, absque cibo ægroti traduxerint. Verùm, cum Simonius Græcos, Arabes, Italos, Gallos, Anglos, vinum in Epilepsia permittere, immo præscribere dicat; expendamus, quæso, num res ita se habeat, an potius contrà. Cauendum tamen est, ne Simonij peruersitas nos a vero longius abducatur. ponit enim hic, se vinum tenuè & nonnihil dilutum, Regi concessisse; cum tamen merum & generosum concesserit.

Aphor. 10.

Primò igitur hoc obseruandum, quòd plerique vinum concedunt in Epilepsia forti, & confirmata, non in leui, & inchoata. Ratio est, quia in vehemente morbo absumentur spiritus, & resoluuntur vires. Vno ergo reficiendi spiritus, & vires confirmandæ. Deinde, concedunt vinum quidem; sed corpore purgato. Nam, vt Trincauellius, communis, ni fallor, præceptor noster, Simonii, ait: Vinum in corpore impuro magis auget morbum. Adhæc notandum, quòd in Epilepsia simplici, cui nullum graue symptoma sit adiunctum, vinum tenue dilutum permittitur. at hæc, qua Rex laborauit, grauisimum habuit symptoma adiunctum; nempe spirandi difficultatem, ex qua Rex tandem est mortuus. Cum enim ea fieret ex tenui materia, a ventriculis cerebri per spinam ad neruos thoracis musculis inferuentes transmissa, vinum admodum nocebat; vt pote, quod eam materiam multiplicabat, & ad fluendum parabat. Pulchrè autem Galenus monet, vt, cum plures affectus in vnum cõouint, ad eum, qui magis vrget, primum consiliùm dirigamus. Notandum denique est, vinum concedi ijs, quibus ventriculus est imbecillus, & qui aquàm citra ventriculi grauem noxam vt non possunt. nam in comitiali morbo vitandæ potissimum sunt cruditates. Nunc ad authoritates, quas Simonius citat. Dico Areteum, cõfirmato duntaxat morbo, vinum bibendum consulere. Argumento est, quòd consulit etiam, vt arteriæ omnes ante, & post au-

Ostenditur, Simonium ad suam de vino Epilepticis concedendo sententiam confirmadam, Medicorum testimoniiis absum fuisse.

De ner. affect. lib. 2. sect. 3. cap. 3.

1. ad Glau. cap. 18. Meth. 8. cap. 12.

Lib. 1. de morb. chron. cur. cap. 4.

res incidant.

- res incidantur; utq; capiti ignis inferatur, & Cranium vsque ad secundam laminam perforetur. quæ omnia præsidia in morbo iam inueterato sunt adhibenda. ut enim Hipp. ait, extremis morbis extrema exquisitè remedia adhibenda sunt. Vinum ergo tenuè concedit in longo morbo, ne cruditates generentur, & ne vires imbecilliores fiant. Aegineta, Comitiales potu aquæ continendos quàm diutissimè esse, dicit. Vult ergo, ut in principio morbi, & progressu etiam a vino abstineant. quòd si morbus diutius durauerit, tandem vinum concedatur. Tantum ergo abest, ut vinum præscribat, quemadmodum Simonius ait, ut potius, nisi grauiore imminente periculo, non concedat. quid enim illud verbum quàm diutissimè sibi vult, nisi hoc, ut contineantur, quàm diu, citra grauem ventriculi noxam, contineri possunt? Sed nec alia testimonia fideliter Simonius citauit. Auicenna enim loco ab ipso citato cap. 8. inter alias Epilepsie causas potionem quoque vini puri ponit. Et cap. 10. cum dixisset, Epilepsiam sæpe in hyeme, & in Septentrione excitari, addit, Et assumptio eius (Epilepsiam videlicet causat) quod generat sanguinem vaporosum, feculentum, aut tenebrosum, sicut vinum feculentum, & antiquum, & purum, nocuentum faciens in cerebro. Et ubi de cura Epilepsie agit, Et non multum, inquit, utatur vino, quoniam vehementer replet cerebrum. Præterea idem Auicenna, teste Theodotio Epistolâ 6s. non in principio morbi, sed post debitas purgationes virum concedit. Leonardus Tacchinus (hunc enim fortè intelligit Simonius, licet Ioachimum scribat) in Rhasis cap. 13. non in 10. cap. 14. (sic fere semper aliquid de rebus immutat Simonius) non consulit bibendum vinum forte; sed tenuè tantum concedit, & semper abusetis. Ideo vinum, inquit, minimè caput tentet, & si oxymel bibere vellet, oprimum factu iudicaret Galenus. Quasi diceret, consultius foret abstinere a vino. verum, si egrotus nihil, nisi vinum, bibere velit, concedendum est tale, quod caput non lædat. Nicolaus Massa, lue gallica confecto, & tandem Epilepsia correpto vinum concedit. qui casus longe a nostro diuersus est. neque enim Regis Epilepsia a Gallico morbo manauit, neque viribus iam imbecillis, ut illa, superuenit. ideo aliam victus rationem requirebat. Concedit tamen paucum, idq; lymphatum, & non nisi urgente necessitate. Theodotius iuuenem proponit, qui ventriculi cruditates patitur, & Epilepsia per consensum potissimum laborat; & concedit vinum tenuè, transparent, &c. præstare autem dicit aquam exhibere decoctionis pæoniæ, vel coralliorum rubrorum, cum melle, eo modo, quo mulsa, præparatam. Et alibi, in casu absolutæ Epilepsie, magis quàm vinum, laudat aquam mellis in hyeme, & sacchari in æstate, ex decoctione hyssopi, vel saluie, vel nucis muscatæ. Manardus de comitiali

I. Aphor. 6.

Lib. 2. cap. 13.

Lib. 2. fen. 1. tract. 5.

Tacchinus.

Epist. 12.

Epist. 6.

Epist. 65.

Lib. 13. epist. 6.

comitiali morbo loquitur, qui a casu mulieri aduenerat; & cum trium annorum spatio eam non infestasset vnquam, tandem, validior factus, longioribus & maioribus accessionibus, cum oris spuma inuadebat. Iam cum valde dissimilis a nostro hic morbus sit, & originis, & aliorum accidentium ratione; cumq; multa concurrant, quæ, vinum esse concedendum in eo, non in Regis morbo, probent: Manardus tamen, non, vt statuit Simonius, absolutè vinum concedit; sed vt ventriculo consulat, corpore iam purgato, illudq; tenue & subacerbum. Ex ipsius verbis res fiet magis manifesta. sunt autem hæc; Qualiscunq; verò ccena sit, sine vini potu fiat; sed pro vino melicratum, ex aqua, in qua pæoniæ radix decocta sit, confectum bibatur. Si quando verò ob stomachū vino vtendum, in prandio potius bibatur, quàm in ccena, sitq; colore flauum, clarum, tenue; gustusq; aliquid acerbi habens. Arnoldus Villanouanus, concedit quidem vinum citrinum, subcitrinum, album, & odoriferum. Sed alibi expressè ait, Hydromel Epilepticis potum esse elegantiore[m] quàm vini. iacobus Syluius hæc verba habet; Vinum quoque, quia Epilepsiam facit, vitetur; præsertim multum, paucum autem & aromatite, aut aliter calidum permittatur; præsertim assuetis eo, citra capitis aut ventriculi noxam, vti. Apertè igitur ait, vinum Epilepsiam inducere, & non nisi cum conditione concedit, quæ in Rege nostro non aderat. cum enim caput haberet imbecillum non parum vini potu offendebatur. Vnde eo capitis affectu, quem supra narrauimus, in Transyluania correptus, vini abstinentiâ inter alia est curatus. Valeriola puerperæ, Epilepsiâ laboranti cum sanguinis fluxu, vinum concessit; non quidem vt Epilepsiæ, sed vt viribus consuleret, quæ a sanguinis nimia effusione nimium labefactæ erant. Verba ipsius sunt; Hanc nos rationem secuti, ita in curatione processimus, vt ab eo symptomate a quo nõ leue periculum ægræ mulieri instabat (erat autem nimia sanguinis profusio vires deiciens, quæ præcipuè curam ad se aduocabat) ei primum intenti curando fuimus, accessione Epileptica interim non neglecta. Et postea. Nimirum igitur si viribus destituta ægra miram ab hac sorbitione senserit opem. Potu etiam cõgruo humiditatem exhaustam reficiebam, propinato vino rubro & generoso, probè tamen diluto, tali namque vino egent, qui refectio[n]e indigent, quòd eiusmodi vinis insit & citissimè implere corpora euacuata, quale hoc erat, & exhaustos spiritus reficere, & indigentiam reparare, quæ docta Galeni sententia est. Dionysius Fontanonius, vinum aromaticum, ait, aut aliter calidum

1 permitta-

Lib. I breuiar. ca. 22.

In tract. de Epil. cap. 7.
In sua curat. Meth.

Lib. 4. obser. 6.

G.2 aph. com. 12.
P. lib. 1. de morb. intern. cap. 15.

permittatur; sed paucum: aliàs tenue sit & aquosum, atque etiam dilutum. præstabit autem, si eo ægrotus carere possit, mulsæ uti. Vinum aromaticum in exigua etiam quantitate omnino negandum, cum aëris intemperies calida viget, aut cum citra capitis aut ventriculi noxam ægrotus eo uti non potest. Aperte sanè satis contra Simonij sententiam. Sed Simonius ea tantùm collegit, quæ sibi fauere, ipsi sunt visa. alia spreuit; nimirum veritus, ne suam proderet inscitiam. Gilberti opera non sunt mihi ad manus, neque hoc tempore ea Cracoviæ nancisci possum. Verùm, ni plurimum fallor, & ipse egregiè, scilicet, ut alij omnes, sententiæ Simonij fauet. At enim dicit Simonius, Serenissimus Rex eo carere non poterat. Falsum est. Nam, ut dixi, aliquot menses aliquando abstinuit a vino. At enim aëris frigida intemperies id concedebat. Nequaquam. nam non in frigore iacebat Rex; sed in loco calido; vbi videlicet die, nocteq; ignis in camino perpetuò ardebat. & præterea, ut dictum est, non poterat eo citra grauem capitis noxam uti. Liquidò igitur apparet, Simonium turpissimè grauisimorum virorum authoritate tibus fuisse abusum. Hi enim nec in ipso morbi initio vinum concedunt; nec, quando grauior aliquis affectus, cui vinum aduersetur, Epilepsiæ coniungitur; nec etiam, nisi corpus sit bene purgatum. Concedunt autem perinuiti, cum laborantes vel citra ventriculi noxam non possunt, vel proteruè nihil aliud uolunt bibere, quàm vinum. Et tum non forte, non merum; sed tenue ac dilutum concedunt. quod, non horum modò, sed multorum aliorum testimonio & autoritate, confirmari potest. Nam Aëtius iisdem ferme verbis, atque Aegineta, consulit, ut morbo epileptico affecti quàm diutissimè potu aquæ contineantur. Galenus & Cornelius celsus vinum ponunt inter ea, quæ Epilepticis perpetuò fugienda sunt. Oribasius, & Coelius Aurelianus abstinentiam vini, quoad fieri possit, iubent. Alexander Trallianus vinum, quantum ad affectum attinet, quòd caput repleat, circumcidendum esse ait. Mesues magis laudat mulsam, quàm vinum, licet tenue. Ioannes Anglicus, Michael Paschalius, Nicolaus Piso de cogn. & cur. morb. lib. 1. Fuchsius lib. 1. cap. 29. Gualterus Bruele in sua medicina praxi cap. proprio, & alij innumerum hydromel vino præstare inquirunt. Rhasis 9. ad Alm. cap. 11. Vinum dari prorsus vetat; & iubet exhiberi rob acetosorum fructuum. Similiter Ioan. Damascenus 3. Therapeut. Meth. cap. 23. Octavius Horatianus libro 2. part. 2. cap. 2. vinum exhiberi vetat; & aquam calidam iubet. Guainerius similiter vinum improbat; & eius loco decoctum hyssopi substituit. Alexander Benedictus cum Paulo vinum damnat. Dominicus Leo Lunensis consulit, ut Epileptici abstineant a vino. Victorius Fauentinus omnem vini portionem denegat; & mulsam probat deco-

Lib. 6. cap. 13.

Consilio de puero epilept. lib. 3. ca. 23.

De Epil. lib. 8. cap. 3.

Anglic. cap. 11.

Pasch. cap. 19.

Cap. 15.

Lib. 2. cap. 27.

bat decoctionis hyssopi, & salvia. Rondeletius, Ioannes de Cocoreio, Camillus Tomaius Rauenensis, & M. Gattinaria non aliter, ac Siluius, iubent, vt vinum interdicitur; quia Epilepsiam facit Quid clarius igitur, quàm rei medica peritos tam antiquos, quàm recentiores, contra Simonium sententiam ferre? Et audet tamen miser iste adhuc contendere: & allatis quorundam testimonijs, quæ nostram potius confirmant, ipsiusq; destruunt opinionem, aserere, Græcos, Arabes, Italos, Gallos, Anglos a suis partib. stare, vinumq; præterquam valde vetustum crasum meracum, multum, in Epilepsia, nulla addita restrictione, concedere. O te miserum ac perditum, qui ita præuè insistas. Sed, vt tandem concludam, dico, me vinum in Regis epileptico morbo iure damnasse. Nam vinum, quemadmodum omnes norunt, caput petit; vtq; Aristoteles lib. De somno & vigilia, & alibi testatur, replet caput, & neruos tentat. quocirca comitialibus maximè aduersatur: immo inter causas, quæ a tota specie, Epilepsiam inducunt, vt ait Ioannes Anglicus, adnumeratur.

SIMONIUS.

Eodem etiam die manè, Rex ipse Reuerendissimo Premiscilien **LXVII.**
si Episcopo Regni Procancellario dixerat, urgente quantumlibet ægritudine, nulla se alia re præterquam quòd a Medicis (a Medico vel a non Medico dicere rectius potuit) vino sibi interdictum sciret, angî & sollicitum esse.

RESPONSIO.

Non dixit Rex Procancellario, vinum sibi interdictum a Medicis; sed Medicos nolle, vt biberet. Nam, cum ea die massam pilularum accepisset, quæ vt cunq; purgauerat, præter consuetudinem sitiebat. Et cum in prandio non conuenire inter nos vidisset, de vino, vel aqua exhibenda, non multum vini, instante Simonio, hausit. Vnde, largius bibere cupiens, cum Reuerendissimo Procancellario, ioco tamen, conquestus est; dicens, velle se, vbi sanus esset, eam iacturam sarcire. & hoc quidè a prandio. Nam a prandio Reuerendissimus Procancellarius Regem adiit; non autem manè, vt Simonius scribit. Siquidem manè medicamentum Rex sumpserat. quamobrem neminem admisit. Regniq; Procancellarius optimè recordatur, se non manè, sed a prandio Regem visitasse. idq; omnes aulici testabuntur.

SIMONIUS.

Virium iactura in horas atque horas maior, & oppressio gra- **LXIIII.**
uior, durior, constantior.

RESPONSIO.

Reuerendissimus regni Procancellarius, qui circa vesperam die Mercurij, et Magnificus vicecancellarius Lithuanie, qui vnà cum Magno eiusdem Lithuanie Can-
1 2 cellario, die

cellario, die Iouis postera Regem visitarunt, testari possum, Regem cum ipsis praesente animo, viribus integris, & absq; vlla spirandi difficultate, locutum esse. Et sane non erat ita imbecillo corporis habitu Serenissimus Rex, vt desici statim viribus potuerit. Sed, dimissis contentionibus, placet iam omnia, quae die Mercurij acciderunt, narrare.

Veritas actorum diei Mercurij.

Duabus horis ante lucem diei Mercurij Rex medicamentum, superius dictum, totum hausit. Nam, vt qui prudentissimus erat, quod post maturam consultationem sibi faciendum proponebat, id constanter quoq; persciebat. Eo hausto, mox quieuit, & ter ante, semel verò post prandium vètris commodum habuit. In prandio cum ego ei decoctum salviae proposuissem, gustare voluit, sed cum ei non saperet, recusauit ex eo bibere. Itaq; suadente Simonio, vinum bibit, nullà dilutum aqua; ex quo, et ex sumpto medicamento tota die sitiuit. Cibus idem fuit, qui & die Martis. nec quidquam praeterea nisi malum asatum cum saccharo sumpsit, quidquid Simonius de asatura bouilla, deq; Vngarico ferculo commiscatur, tamen vt maledicat Veselino, & irrideat omnes Vngaros, a quibus tamen tot bona, & commoda habuit. A prandio inuisit Reuerendissimus Procancellarius Regni Serenissimum Regem, & horam vnam atque alteram cum eo contriuit. Fuit Rex hilari ac tranquillo animo, nec, praeterquam de siti, conquestus vlla de re est. Febris nulla; nulla pariter inquietudo corporis; dolor nullus; vires integrae, ac si integrè sanus eset. Interea temporis, dum apud Regem Reuerendissimus Procancellarius adest, quæsiui ego ex Simonio, quamobrem vinum Regi exhibuisset. Respondit Simonius, se, postquam diu multumq; cogitasset, in hanc sententiam venisse, vt morbum hunc non Epilepsiam, sed Asthma esse putet. Nam, cum in comitali morbo ne cese sit, vt omnes conuellantur corporis partes; in hoc vix aliqua conuulsionis signa in capite apparebant, quæ vt cunque ad motum etiam voluntarium impetuosum referri poterant. Oppressionem quandam esse hanc ex materia, quæ ex capite in pulmones irruat, eosq; repleat; vnde talia symptomata fiant, quasi suffocetur; id quod anhelitus, quæ subsequeretur difficultas, facile comprobaret. Dissensã autem sensim materiã calore cordis, & partium vicinarum, frictionibus quoque calidis adiuuantibus, solui paroxysmum. Hæc cum audirem, interrogauit eum, vnde putaret hanc materiam suppeditari. Ipse autem nescio quid mihi de constipatione cutis, & de feruore sanguinis, ob impeditam insensilem transpirationem, ex quo vapores ad caput eleuarentur, narrabat. Excepi, quando talem esse morbum crederet, quamobrem die Lunæ sanguinem non misisset, aut saltem die Martis, praesertim cum id ego faciendum consuluissem. Nam, vt Cornelius Celsus ait

sus ait (idem cum eo probatissimi quique medici docent) Si morbi ratio patitur, sanguinis detractio tempus aptissimum est dies aduersæ valetudinis secundus, aut tertius; si modò non etiam primus. Hic autem maximè hoc præsidio opus esse dicebam, quò illa sanguinis efferuescentia extingueretur; si quidem res ita se haberet. Sed arbitrari me tamen, motus illos epilepticos esse. Nam, si morbus Asthma esset, in paroxifimo Rex aperiret os, non comprimeret; brachia extenderet; neque ita confestim caderet. Non esse mirum si non omnes corporis partes conuellerentur; neque enim esse hanc confirmatam Epilepsiam, sed vix iam inchoatam. Animaduersos etiam fuisse Epilepticos, qui vix concuti viderentur, nec prorsus caderent, & statim ad se redirent; id quod Cornelius Celsus & alij multi passim testarentur. Consulere me tamen, quando venæ sectio omiſsa fuerat, vt apponerentur scapulis cucurbitulæ, quæ a capite reuelerent, deriuarentq; Cum assensus esset meis dictis SIMONIUS admonui quoque, vt mecum Regem a vini vsu dehortaretur. At ipse, vinum omnino concedendum esse, affirmavit, quòd Rex iam etate grauis esset & tempestas rigidissima. Consulturum se tamen recepit, vt vino aquam admisceret; id quod nequaquam fecit. Nam, cum in cœna Rex merum vellet, & ego reclamarem, ipse obmutuit; & si non mihi, certè neque Regi se opposuit. Bibit ergo Rex in cœna merum. Et circa tertiam noctis horâ paroxifimo correptus, & manifestius, quàm antea, conuulsus est; quamuis Simonius id neget. Nam præter capitis partes, quæ, vt antea, conuellebantur, bis quoque brachium sinistrum violenter ad se traxit. Citius tamen ad se redijt; nec pressus fuit graui admodum spirandi difficultate; quæ etiam dorsi, & extremarum partium frictionibus breui sublata est. Paulò post dormire occæpit. Ego cum Simonio illinc recedens, meam illi sententiam aperui; dixiq; Italica lingua, quòd ista accessio præter morem, & præter expectationem nostram anteuerſisset, licèt exhibitum ea die medicamentum purgasset, causam me vino prorsus adscribere. Ipse statim, non vino esse adscribendam; sed quòd tum coniunctio Lunæ fuisset, quòdq; humores a medicamento commoti incaluisſent, turbulentisq; nouum impetum fecissent. Itaque post multas lites, quæ inter nos de morbo, de aqua, & vino, & huiusmodi alijs agitatae sunt, Simonius mecum conuenit, se non contradicturum, si postera die aquam Rex bibere voluerit. Conuenimus quoque, vt Castoreum ex aqua hyssopi cum aliquot guttulis spiritus sulphuris exhiberetur. Ea nocte satis quæta vsus est. Febris nulla. Vrina tincta, ob medicamentum; cæteroqui laudabiles.

Die Iouis II. Decembr.

S I M O N I V S.

LXIX.

Manè quod inquam diei Iouis fuit, placuit Bucellæ Regi exhibere Castorei scrupulos credo duos, ex aqua hyssopi lauendulæq; solutos. Quo id consilio fieret, intelligi facilè potuit. Dixi itaq; non eiusmodi, sed aliusmodi iustioribus præsidii esse opus, Regem his nugis vexatum, fastiditurum deinde necessariora remedia reliqua. Præterquam quod ficcicaret Castoreum, calefaceretq; vehementius, quàm e re nostra futurum esset. Bezoaris potius a liquid, cum nihil aliud ad manus esset, ipsius Maiestati dandum: cuius granorum decem vel duodecim vsus, aduersus omnes qui ab atro humore pendent morbos, cordisq; affectus, mirè cõmendetur. Datum tamen Castoreum. Pulveri Bezoaris, commodius aliud destinatum tempus.

R E S P O N S I O.

Castoreum datum est ex sola aqua hyssopi, non etiam Lauendulæ; licet & ipsa conuenisset. Alia autem præsidia adhibenda fuisse narrat; sed quæ nam, non audeat efferre. nimirum ita præstans in arte est. Castoreum nunc damnat, quod tamen ipse tum probauit. Ait esse calidius & siccius, quàm e re nostra esset; & tamen ex ipsius sententiâ additæ sunt Castoreo aliquot sulphuris guttulæ, quod multò calidius est, & siccius. Sed Castoreum Epilepticis conuenire Mesues cap. de Epil. docet: Aëtius auctoritate Archigenis, Asclepiadæ, & Sereni. Paulus Aegineta similiter: Nonº, Cornel. Celsus, Alexander Benedictus, Victor Trinc. lib. 3. de ner. affection. sect. 3. cap. 3. Oribasius lib. 8. cap. 3. Nicolaus Piso lib. 1. cap. 19. Arnoldus Villanouanus lib. 1. Breuiarij cap. 22. & alij. Bezoaris lapis datus est eadem die; fuit q; a Veselino non a Simonio propositus. Ita vbique miser iste, aliquid confingit, ac falsus est. Sed quàm elegans est, qui ut suam excuset ignorantiam, nihil ad manus fuisse ait. quasi in Regio Pharmacopolio nihil ad Epilepsiam, ad Synocopem, vel ad Asthma curandum esset.

S I M O N I V S.

LXX.

Respondit Bucella (atq; ita tum eum respondisse, æternum ac impostorum & mendacium omnium vindicem D E V M testor) quod Veselinus esset per suam naturam de nullo iudicio: inuidiosus, inflatus, superbus, multum in sua fortuna confidens: & quod quando Rex fuit sanus, non sciuit, nec voluit vnquam sibi facere vnum ami-

Testimonia, quod
Castoreum Epilepti
eis conueniat.

Act. Sermon. 2. ca. 177

& Serm. 6. cap. 16

Paul. lib. 3. cap. 13.

Non. de cur. morb;

omniũ part. cap. 36.

Cor. Cel. lib. 3. ca. 33.

Alex. lib. 2. cap. 37.

SCRIPTI SIMONII.

79

vnum amicū: etiāsi ipse illi diceret semper, facias tibi de amicis, &c.

RESPONSIO.

Verè quidem a Paulo dictum est, finem omnium controuersiarum esse iuramentum. Sed non tamen est, vt vnicique iuranti fides habenda sit. Ideo verè & Antiphones apud Stobæum, insanire eum dicit, qui iusurandum a malo viro postulat. Nam vel sponte solent impostores, vbi fidem suis mendacijs conciliare student, adiurare, Deumq; in testimonium vocare. quod noster quoque Simonius obseruat; idq; eò libentius faciliusq;, quòd (vt nobis a multis relatum est) nullam putat Deum particularium (vt loquuntur) curam gerere. Itaque, cum rationibus veris, & veri narratione non posse se quidquam aduersum me efficere viderit; mendacijs, periurijsq; suis, credulis bonisq; viris imponere, causam suam ruentem fulcire, & me consequenter obruere se posse sperauit. At verò, qui intellexerit, Simonium mihi a duobus & amplius annis semper fuisse insensum, quiq; ipsius meamq; naturã, mores, ingenium perspectum habuerit, is profectò de istius miserrimi hominis in me verbis, huiusq; rei narratione tota, longè secus, atque ipse vellet, iudicabit. Et sanè quilibet, crasso licet & bardo ingenio, intelligere potest, me hæc de Veselino viro mihi, vt omnes norunt, amicissimo, & quem filij loco semper habui, diceri nullo modo potuisse. Præterea, cum liberum vtrique nostrum, Simonio, inquam, & mihi, semper fuerit a Rege discedere & foras exire, & ea die admissus vterq; fuerit Magni Ducatus Cancellarius ad Regem, qui diu etiam cum ipso manserunt, & locuti sunt; cur ita respondiſsem (vt me in ijs verbis, quæ proximè descripta sequuntur, respondentem facit Simonius) quasi dicere voluiſsem, Veselinum neminem admissurum, & furtim quodammodo ipsi Simonio foras exeundum esse, dixiſsem, vt Regni Reuerendissimo Procancellario de Regiæ vitæ periculo indicaret? præsertim cum a me antea, die nimirum Mercurij, per dominum Culinæ Magistrum id ipsum illi iam fuisset indicatum? Sed miser iste, um vera dicere, seriãq; tractare nequeat, confingere, scurram agere, seq; omnibus ridiculum præbere non veretur. vt quando modestiæ, temperantiæ, virtutis demum aut facultatis allicuius nomine bonis non potest, malis saltem scurrilitatis ergò placere possit. Verum ego quidquid is, suum secutus genium, in me euomuerit, parum vel nihil moror.

Hebr. 6.

Serm. 25.

SIMONIUS.

Hoc quidem scio & probè recordor, toto illo die, admissum in Regium conclaue, vel ad nos interrogandos, vel ad Regem videndum fuisse neminem.

LXXI.

RESPON-

Hic mendacij ab omnibus, qui in aula fuerunt, nobilibus conuinci potest Simonius. Nam viderunt Magni Ducatus Lithuaniae Cancellarios ea die, id est pridie quam moreretur, Regem inuisentes, Verum ideo fortè id negat Simonius, quia cum eo die manè discessisset, nec ante vesperam reuersus esset, quemadmodum in suo sub Amadei Curtij nomine edito scripto fatetur eos non vidit. Sed certè dupliciter hac in re falsus est; qui scilicet non modò quos non vidit, nec vidisse potuit, adfuisse neget, verum etiam qui, ne inscitiae vel negligentiae arguatur, quòd die Iouis Reuerendissimum Procancellarium instantis Regiae mortis non admonuerit, sibi non liberum fuisse ex Regio cubiculo exitum, dicat.

S I M O N I U S.

LXXI.

Aquam deinceps puram, in qua diu maceratus & nonnihil extrictus panis esset, exhibere (Bucella) statuit. En tibi alteram & quidem extremam Regiae valetudinis ruinam. Queribundam semper audiebamus ipsius Maiestatem illo aquae potu (siti enim urgente dabatur bibebaturq; liberalius) abdomē impleri nimis atq; distendi: grauari corpus: cibi fastidium induci: omnesq; vel semi-boni medici sciuisent, eius vsu, non vrinam promoueri, quae aliquin parciore redderetur: non sudorem prolici, aliàs per se difficilem satis: non conciliari somnum, vigiliis nihilominus molestè vrgentibus: vicissim autem coctionem omnem interpellari: materiam morbificam, inde minus sequacem, magisq; rebellem, reddi: morbum denique vniuersum fieri potuisse crudiore.

R E S P O N S I O.

Novam rursus instituit Simonius de vino, & aqua contentionem. Sed quia de hoc a nobis est superius exactè disputatum, paucis iam, multis, ipsius nugis et ambagibus satis faciemus. Neque enim opus est ea hic repetere, quae ante de abdominis repletionem ista, cibi fastidio, corporis grauedine, quae omnia ex aquae vsu processisse vult Simonius, dicta sunt. Nam nunquam de his incommodis est Rex conquestus, nec vnquam ei talia contigerunt; neque certè coningere poterant, etiamsi solam aquam ex maceratione Cinnamomi Rex bibisset; quam tamen a me praescriptam fuisse, & a Rege die Mercurij potam, falsò ait Simonius. Caterum ex istius aquae potu, in qua panis maceratus & extrictus esset, nullum incommodum tale accidere posse facile etiam probari potest. nam huiusmodi aqua vi fermenti, quam ex pane accipit, attenuandi ac penetrandi potestatem habet, quapropter non abdomen implere, aut distendere, non grauare corpus, non vrinam prorsus non promouere poterat; sed multò minus cibi inducere fastidium, vigiliasq; aut ne sudo-

Aquam a Bucella Regi exhibitam in eodem modum nullum ex his, quae Simonius est commensus, afferre potuisse.

aut, ne sudor proliceretur, efficere; cum, frigiditatis ratione, soporem afferre potius, & ex imo pectore sudorem cum interno calore foras propellere apta esset. Concoctionem impedire similiter non poterat. non enim erat simplex pura ne aqua, quando panis suxerat facultatem; & præterea Rex ventriculo erat forti robustoq; ; vt si puram etiam aquam bibisset, ipsi non valde tamen nocere potuisset. Qui autem potuit (præsertim vnius diei spatio, vt Simonius ponere videtur) aquæ vel simplicis moderatus potus robustum ventriculum ita deicere, infirmareq; , vt & abdomen impleretur, & corporis grauedo, & cibi fastidium, & huiusmodi alia inducerentur? Quæ si tamen euenissent, cur non potius medicamento ea die sumpto adscribenda fuissent. Quis ergo istius vel imperitiam, vel impudentiam non rideat?

SIMONIUS.

Legantur sanè diligenter, quæcunq; de vino ab Hipp. & Gal. LXXIII. cum alibi, tum lib: de rat. vict. in morb. acutis, nec non ab Oribasio lib: 5. collect: atq; ab aliis classicis authoribus vsquam scripta vel obseruata sunt, nunquam certè proferetur aliquid, quo, si antea commemoratæ circumstantiæ in consilium adhibeantur omnes, non longè plura commoda ex vino, quàm ex aqua, etiamsi Rex fuisset Epilepticus (qui tamen nunquam fuit) a nobis expectari potuisse demonstretur. Esto enim, vt aliæ omnes medicæ obseruationes, a vini vsu nos auocassent: vna certè Regis consuetudo, appetentiæq; , & quod caput est, virium ratio, quarum in quantum fieri a nobis quicquid in re medica facturis, & potissimum victus rationem decreturis, potest, semper expendendum tuendumq; robur, rectissimè scripsit Hippocrates lib: de Alim: repetitq; Galenus lib. I. de arte cur. ad Glauc. cap. 3. vinum nullo modo subtrahendum monebant.

RESPONSIO.

Non seruat questionis nostræ terminos Simonius; sed eos mutat, vt aliàs sæpe. Debisset aquam prædictam, in qua panis maceratus atque extrictus fuerat, & aliquantulum sacchari additum, cum vino simplici vngarico, quantumcumq; tenui, conferre; & in disputationem vocare, vt rum'nam magis conuenisset, vinum tale, an aqua talis, Regi Epilepsiâ primùm laborare incipiti, vel, vt ipse vult, ex interceptione venarum cum febre, quæ lypyriæ mores referret. At ipse, vix eâ nominatâ aquâ, statim ad simplicem aquam transit. quasi vel pura aqua easdem, quas qualiscunq; alterata siue composita, vires haberet; vel quasi nos simplicem aquam Regi exhibuissemus. Aperiè satis superiùs ostendimus auctoritate Gra-

Diluuntur ea, quæ Simonius ad aquam Regi a Buccella paratam, daminandâ, eique vinum anteponendum attulit.

corum, Arabum, Latinorumq; ipsorum, non solum quos Simonius callidè in sui defensionem citat, sed multorum etiam aliorum, vinum Epilepticis minimè conuenire. Et, si conuenit interdum, non certè in principio morbi, neque omnibus; sed ijs tantum, qui eo carere non possunt ob ventriculi imbecillitatem; & id non merum, non forte, sed tenue & dilutum conuenire, vt Donatus ab Altomari, & Bernbardus Gordonus inter ceteros apertissimè testantur. At verò Rex robustissimum (teste etiam ipso Simonio) ventriculum habebat; nec non viribus erat integris. Malè ergo Simonius vinum ei in principio etiam morbi concessit. Idq; eò magis, quòd Epilepsia illi difficultas respirandi coniungebatur, symptoma horrendum, quod vini potu quàm maximè augebatur. Demde vinum ponit Galenus in secundo calefacientium ordine; sed, quod est admodum vetus, in tertio; sicut mustum in primo; & caliditati eius proportione respondere siccitatem ait. quam sententiam secutus est Aëtius, Paulus, alijq; plurimi. Licet autem inter neotericos grauisi mi quidam sint viri, qui vinum interius sumptum non exsiccare, sed humectare affirmant: omnes tamen consentiunt, vinum propriâ naturâ calefacere modò plus, modò minus, prout magis vel minus vinosum fuerit. & consequenter caput replere. & si de tenui aquoso dicunt, ipsum caput non tentare; id comparatione tantum aliorum affirmant. Vnde Hippocrates inquit, In quibus fortem capitatis grauitatem vel mentis læsionem suspicatus fueris, a vino penitus est abstinendum: aquamq; tunc dare opus est, vel vinum aquosum: atque ab ipsius portione, aque exiguum superbibendum. nam hoc modo vini potentia caput mentemq; minus perturbabit. Et Galenus absolutè pronuntiat, vinum inter ea esse, quæ per caliditatem caput replent. Et alibi, omne vinum, inquit, calefacit, & caput halitu replet ijs, qui humido calidoq; temperamento sunt. Adde hanc assumptionem; sed Rex fuit temperamento totius corporis calidiorè humidiorèq; a natura (vt ipsemet affirmat Simonius in principio sui scripti) caputq; habuit imbecillum. Et conclude; Ergo nullo modo Regi vinum conueniebat. Præterea Paulus Aegineta, de facultate vini loquens, ait, Vinum pituitam attenuare. At Epilepsia vt plurimum, a pituita sumit, vt Hippocrates, Galenus, Auicenna, et doctissimi quique testantur. Ergo, si Epilepsia laborauit Rex, vinum, pituitam attenuando, corpore præsertim non purgato, maximè nocere potuit. vt certè nocuit. Nam attenuata illa pituita vi paroxysmorum, in nervos musculorum thoracis inseruientes deinde transmissa est, & eostandem prorsus obstruens, Regem de medio sustulit. Quòd si asthmatica syncopi, obstructione, & interceptione venarum Rex laborasset, vt fingit Simonius; tamen vinum similiter ei plurimum nocuisset. Nam Galenus ijs,

De med hum. corp.
malis. cap. 18.

Lib. 8 de simpl. medic. faculte.

Aëtius lib. 1.
Paulus lib. 6.

3 de rat. vi& acut.
41.

Cons. de puero epileptico.

1. de sanit. tuen.
cap. 2.

Lib. 1. cap. 11.
Hipp. de sacromor.
Gal. 3. de locis aff.
cap. 7.
Auic. lib. 3 fen. 1.
tract. 5. cap. 8.

lenius ijs, qui ex copia dissoluuntur, disertè vinum interdicit, his verbis; His igitur, qui ex euacuationibus dissoluuntur, ita confestim succurrendum est. At, qui ex multitudine, non ita. Verùm in his artus quàm plurimum fricare oportet, calfacere, atque alligare. A vino verò & cibus abstinendum. Quod si præterea ei affectui coniuncta fuisset febris mores lippyriæ referens, certum nimirum indicium in visceribus latentis Phlegmonis siue Erysipelatis, in principio morbi vix aliud quiddam exitiale, iuxta Galeni dogmata, potuerat Simonius Regi exhibere. ait enim Galenus, Si aliquando vnum ex visceribus inflammationem patitur, aut caput vehementius doluerit, &c. in morbo crudo magna & quasi insanabilia ex potu vini in eiusmodi affectibus nocumenta proueniunt. Cum ergo hæc ita se habeant, non pudet tamen Simonium ad Hippocratis de victus ratione in morbis acutis, & Galeni lectionem nos ablegare. Sed colligamus, quæso, summam victus rationem in morbis acutis ab Hipp. descriptam, & a Galeno accuratius etiam examinatam ipsorum temporibus conuenientem. In morbi igitur principio, si aluus suppressa fuerit, vel mittere sanguinem expediat, nihil exhibendum esse censent; nisi debitè prius adhibitè præsijs, mox sorbitionem melicratæ vsq; ad morbi statum concedendam; aut oxymel dilutum, admiscendo etiam interdum aliquantulum puræ aquæ; aut succum ptisanæ; aut integram ptisanam. nihil amplius. Transacto deinde morbi statu, pleniore cibo ægrotum nutrire iubent. Et cum, exempli gratia, vt Galeno placet, Pleuriticum sibi curandum proponit Hippocrates, post multa descendens ad vini considerationem, vinum dulce magis, quàm aliud, sputum promouere, aluumq; subducere, affirmat. At debere dari Galenus notat, morbo iam cocto. Id ipsum præcipit procul dubio in omnibus acutis morbis, quod in vno, qui exempli loco propositus fuerat, præcepit. At verò Simonius, adstrictiore existente aluo, nullis dum euacuatè superfluitatibus, (siquidem & Manna nullas Rex habuit sedes, vt superius diximus) non misso sanguine ex brachio, in acuto morbo (vt ipse vult) ex putrida malignaq; circa præcordia efferuescente materia, ab ipso statim initio, vinum tenue subausterum non dilutum concedit. Quid ergo dicas, nisi Simonium, iuxta suas positiones, si talis nempe fuisset is morbus, qualem descripsit, grauiter errasse, ac contra Hippocratis, & Galeni dogmata fecisse. At respondebit forsitan, non morbi, sed symptomatis ratione, a quo morbus denominatus est, nempe Syncopis asthmaticæ, vinum concedi debuisse. Verùm, bone vir, hæc tua imaginaria syncope vnde? Ex cumulata, inquires, materia circum præcordia in magna arteria, cauaq; vena. Sed Galenus docet, vbi Syncope ex plenitudine contingit cum febre, a vino abstinendum esse; & sufficere me-

1. ad Glac, cap. 14.

4. comm. Aph. 48
7. comm. Aph. 1.

1. ad Glau, cap. 14.

Gal. 1. de vict. rat.
ad part. 33.

3. de vict. rat. ad
part. 2.

1. ad Glau, cap. 14.

licrati, licet deterrimi potum, vel oxymellis. Præterea tu loco victus tenuis, iubes exhiberi carnes, et vini meri subausteriq; potum cœcedis. Galenus verò in Syncopi ex plenitudine, vt a cibo prorsus ægroti abstineant, iubet, & in omni Syncopi, (scilicet quando vinum dādum est) vina naturā calida suadet, & quæ deductionem in corpus promoueant. & de austeris ait, quòd digestionem in corpus non iuuent, fugienda Syncopi prehensis esse, non secus atque aquam. Alibi verò aserit, vinum austum omnes excretiones cohibere. Et quando Simonius Oribasium citat, placet hic iterum referre, quid Oribasius de vino austero, loco ipso a Simonio citato, scribat, Vinis, inquit, austeris vtimur, vt citatam aluum sistamus, alioquin non vsuri, quòd nec deducendo alimento, nec sanguini gignendo, nec succi bonitate, neque ciendis vrinis, neque sudoribus eliciendis, neque verò subducendæ aluo conferant. Porrò, Regem non habuisse citam aluum, satis ex verbis Simonij constat, habuisse autem cutem densissimam, vt nunquam sua sponte sudauerit. Verum iam consideremus, an aqua ex maceratione panis, facta expressione, addito tantillo sacchari, sit utilis potio Epileptico, vel interceptione venarum a feruore atri humoris laboranti, nec ne. Maluissimam equidem, Regem bibisse aquam ex decoctione foliorum saluie, addito aliquantulo succo limonum, quæ iussa delataq; ad Regem fuit, vt Pharmacopola Regius testari potest; vel aquam ex decoctione hyssopi, aut seminum coriandrorum. At quia Rex ad eò abhorrebat a decoctis, vt nunquam nec cereuisiam, nec aquam mulsam, quam vulgò medonem vocant, nec quidquam simile bibere sustinuerit; & si quando abstineret a vino, aquam vel ex maceratione Cinnamomi, vel ex commixtione conseruæ rosarum bibebat; Ego, inter alias potiones, & hanc ex maceratione panis ipsi parauit, quam aliàs optimo cum successu expertus sum, & in Gallia in omnibus ferme morbis vsurpari audiui. Sed ad rem. Vitiourum aquæ capita, inquit Galenus, pendere tantum ex frigiditate eius. cuius frigiditatis culpā in præcordiis diutissimè moratur; aliq; huiusmodi mala inuehit. At alibi de panis fermento loquens, tenuium illud esse partium, ait, & mediocriter calidū. Cum igitur aqua ex panis maceratione, facta expressione, partes subtiliores panis in se recipiat, potissimè fermenti, vt quisque gustu, et olfactu deprehendere potest, ea certè, præsertim si etiam addatur illi aliquid sacchari, potio sit absque vilo vitio, nutrienda, facillè transiens, & grata. Nam aquæ simplicis frigiditas, a qua, vt diximus, Galeno teste, vitia eius omnia pendunt, a fermenti & sacchari caliditate abunde corrigitur, & eiusdem tarditas subtilitate partium vtiusq; emendatur; vt propterea penetrabilis euadat, cumq; saccharum sua dulcedine amicum sit naturæ, & panis, familiarissimus noster cibus,

12. Meth. cap. 4.

3 de vict. rat. ad part. 3.

7. Meth. cap. 6.

6 de simpl. medic. facult.

ster cibus, huiusmodi aqua haud ingrata est, minimè ventriculum grauat, nutrit; nec in ipsa quidquam est, quod caput offendere, vel etiam petere queat. Quin etiam, cum, eodem Galeno teste, fermentum particeps sit cuiusdam aciditatis, quæ vel gustu percipitur, eius vi sitim sedare, os ventriculi claudere, vapores ciborum ne sursum petant, impedire, & faciliùs permeare; vi autem sacchari abstergere, crudosq; humores digerere potest. Laboranti ergo Epilepsiâ & in principio morbi existenti Regi Stephano (quem summa semper cum reuerentia a me nominatum volo) cum nollet aquam ex decoctione saluæ, vel hyssopi (multò minùs autem bibisset cereuisiam, aut aquam mulsam, vel oxymel dilutum) prædicta aqua fuit conuenientissimus potus. Quòd si etiam laborasset interceptione venarum, ex atro crassoq; humore in magnis vasis efferuescente cum febre, hæc potio optimè conuenisset. Siquidem ex aqua exuperante vim habuisset humectandi, & moderatè refrigerandi; ex fermento verò & saccharo incidendi, digerendi, attenuandi, abstergendi, materiamq; peccantem per lotium deducendi. Ad authoritates quod attinet, quis non intelligit, Hippocratem, Galenum, Oribasium, & clasicos alios medicos scriptores, quando pronuntiant, aquam non alere, non incidere, refrigerare, agrè concoqui, non faciliè distribui, non ciere vrinam, non educere sputum, materiam morbificam crassiorem reddere, de simplici aqua, seu sola perse sumpta, loqui? Nam cum locuti sunt de aqua mulsâ, de oxymelite, & de alijs huiusmodi potionibus, in quibus aqua quantitate superat, longè secus pronuntiarunt; vt quisque in ipsorum de eisdem tractatibus videre potest; dixeruntq; huiusmodi potiones abstergere, incidere, nutrire, calefacere, &c. Itaque apparet Simonij vel versutia, si, vt apparet, simplicem aquam cum vino contulit: vel ignorantia, si, compositam qualem nos exhibuimus, non conuenire sensit. Et sanè in hac tractatione semper, aut falsus, aut dolosus est; et præsertim vbi contendit (hoc enim faciliè ex ipsius scriptis colligitur) ex aquæ potu vini vel alterius diei spatium Regi robustissimo ventriculo videnti tot & tanta accidisse mala, quot & quantà vix ex ipsa simplici aqua debilis ventriculi homini, pluribus diebus, accidere potuissent. Ridiculum autem est, quod Simonius subdit, Esto, vt aliæ omnes medicæ obseruationes a vini vsu nos auocassent, vna certe Regis consuetudo, appetentiaq; & quod caput est, virium ratio &c. Vinum nullo modo subtrahendum monebant. Nam primò, quod de viribus ait, vanum prorsus videri possit. Rex enim Stephanus viribus ferme integris vsque ad mortem fuit. hoc autem patet; nam tertia die morbi validissimum medicamentum purgans, consensu Simonij, ipsi datum est, quod facile tulit. Quartadie, eius quoque consensu, missus est sanguis, & teste Simonio melius etiam ha-

7. de simpl. medic.
facul.

buit. Galenus verò inquit; Harum euacuationum neutram ferre imbecillas vires. Quint à illud idem medicamentum repetitum est. Non ergo imbecillis fuit viribus. Sed si etiam non ita firmis fuisset, illud expendendum est, quòd in omnibus acutis morbis, si vires tales, quales accepimus, proponimus seruare vel etiam augere, semper addimus ad morbum; vt Gal. lib. 1. aph. comm. aph. 4. testatur. De consuetudine atque appetentia quod ait, si postpositis veris indicationibus, coindicatio- num, consuetudinis nempe, & appetentiæ ratione, vinum acuto morbo laboran- tibus concedendum esset, in phrenitide, caufonide, angina, pleuritide, peripneu- monia, & in alijs huiusmodi morbis in principio vinum exhibendum esset. & Ita- lis, Gallis, Hispanis, Vngaris; Germanis autem plerisque; non paucis verò Polonis, his morbis laborantibus, nullo modo subtrahendum. siquidem perpetuò assueue- runt vino, & dum ægrotant, quàm maxime vinum appetunt. Verùm sapientis- sime monuit Hippocrates in libello de veteri medicina, ægris eandem dietam non conuenire, quæ sanis; & quæ sanorum sunt, ægris nocentissima esse. Habenda quidem est consuetudinis, & appetentiæ ratio in morbis acutis, & hoc non in lo- cis tantum a Simonio citatis, sed vbique inculcat Hippocrates, Galenus, Auicenna, & doctissimi quique medicorum. Verùm non ex his, quid agendum in morbis profligandis, sumitur; sed a morbo, morbi causa, parte affecta, & huiusmodi. ab his verò, quantum, et quod id expediat, quomodo sumere vel facere oportet, intelli- gitur. Vnde coindicantia merito appellantur. Et ideo Galenus ad Glauc; vbi vi- ctus indicationem a morbo, & a morbi causa sumpsisset, mensuram dixit esse su- mendam a viribus, & a consuetudine, & præterea ab ætate ægrotantis, a natu- rali temperatura, ab anni tempore, regione, & alijs huiusmodi. Verùm fortè Galeni locum istum attulit Simonius, quia ibi Galenus ijs, qui ex lassitudine, fe- bri diaria laborant, vinum potare, quantum possunt conuincere, permittit. Sed nunquid par ratio est ephemerarum, & acutarum febrium? & si in febre vnus dici, calore in spiritibus tantum accenso, vinum conceditur, in acuto morbo, fer- uescente atro, crasso, maligno humore in magnis vasis, etiam concedendum est? Saltem paulo infra legisset idem caput Simonius; vbi Galenus ita scribit; Qui cu- tis foramina habent adstricta, vel refrigerati sunt, si non valde hoc affectu laborent, neque plenum corpus habeant, non sunt a vini potu prohibendi. At, qui pleniore corpore sunt, vel multum refrigerati, prohibere vtile est. En tibi Galenum, Simoni, etiam in diarijs febribus non semper vinum concedere, quantum minus in malignis acutisq; febribus, cruda existente materia. Quare, etiamsi diaria febre Rex laborasset; tamen iuxta ea, quæ a te ponuntur, vinum non conueniebat, nam præterquam quòd re- uera cute den-

uera cute densissima erat, & habitu corporis pleniore, fngis quoq; cum in hunc morbum, ob frigora, quæ tum fuerunt intensissima, incidisse. Nihil ergo ex vsu tuo Galenus 1. ad Glau. cap. 3. scribit. Hippocrates de aliment. nihil de consuetudine appetentia ue, nihil de viribus scribit, nisi in lib. illius sine; vbi hæc verba habet, Et quicumque veloci appositione opus habent, his humidum ad reficiendas vires medicamen optimum. Quicumque verò adhuc velociore indigent, per olfactum. Qui autem tardiore appositione opus habent, solido alimento vtantur. Ex quibus quid, quæ so, efficitur aliud, quàm viriū rationem habendam? id quod omnes norunt. Quod si propterea Hippocratis auctoritatem citasti, Simoni, quia dicit, humidum ad reficiendas vires esse medicamen optimum; ego excipio, humidum non intelligi tantum vinum, sed potius aquas medicatas, & quæ nutriunt, intelligi posse; cum illæ vino humidiores sint. Et præterea dico, alium esse casum nostrum. nam Rex non erat adeò prostratus viribus, vt, ad eas reparandas, veloci appositione opus haberet. immo, vt dictum est, viribus fuit semper prope integris vsque ad mortem.

SIMONIUS.

Consilium ab vtroque nostrum captum de cucurbitulis cum LXXIV.
dorsi lateribus, tum lumbis & cruri dextro affigendis profundeq; bis ter ue scarificandis, sex in totum quò citra virium grauiorem iactui am (iusta præsertim sanguinis copia ex accepto vulnere, ante quadriduum effusa) partes illæ thoracis nonnihil exoneratæ subleuantur: nec reuelleretur tamen, si quem eò fortasse capere impetum vellet, a crure fluxio. Hoc remedium — sectioni venæ, quam Hippocrates allegato iam aliquoties lib. 4. de rat. vict. in hoc morbo proponit, Galeni consilio substituendum, præter expositas antea causas, re bene deliberata duximus. Neq; cessit res infeliciter. Eductis enim ea ratione sanguinis vncijs, plus minus septem, nonnihil respirasse aliquamdiu visus est Rex.

RESPONSIO.

Non lumbis, sed scapulis appositas cucurbitulas fuisse, Chirurgus Regius, qui ap-
posuit, Pharmacopola & ianitores, qui Regium cadauer abluerunt, testari poterunt. At, quàm grauiter Simonius errauerit in postponenda venæ sectione, superius Galeni, & Hippocratis auctoritate probauimus; nec non ratione. nam, et si iusta, vt ipse ait, sanguinis copia ex vulnere effluxisset: tamen non ex debito loco effluerat. Si enim satis ex debito loco sanguinis effluxisset, cur non sublatus fuisset morbus? præsertim, si is esset, quem ipse fingit, videlicet interceptio venarum? si-
Quidem, ut Hippocrates ait, Quicumque morbi ex repletione fiunt, curat eua-

Iterum de venæ sectione; quam stultè omisit Simonius suo ipsius testimonio conuincitur.

rat euacuatio. Grauiſſimè igitur errauit Simonius, ſanguinis miſſionem differens, quam in principio procurare d. abbat. Monet Hippocrates, vt in principio, ſi quid mouendum ſit, moueamus. at iſte in principio ludit, inq; grauiſſimo morbo, qui & purgationem vehementem, & ſanguinis miſſionem poſtulabat, Mannam tantum exhibet. Deinde, vbi iam deſperata ſunt omnia, tandem ſuccurrere cogitat. Sanè pulchrè Seneca ait; Tarde velle nolentis eſt. At excuſatione fortè dignus eſt miſer iſte, id enim fecit, quod ſciuit, & quod potuit. Quòd ſi morbum cognouiſſet, conuenientia fortè præſidia adhibuiſſet, & venam in morbi principio ſecuiſſet, ſi ſanguinis miſſionem profuturam putaſſet, quod nunc primum forſitan animaduertit, quando, detracto ſanguine per cucurbitulas, viſus eſt Rex (vt ipſemet dicit) aliquandiu nonnihil reſpi. aſſe. Animaduertit, inquam, niſi planè eſt ſtolidus, quòd, cum, cucurbitula iuuerint, venæ ſectio multò magis iuuiſſet.

S I M O N I V S.

LXXV. Siti conſultum, toto die, frequenti ablutione oris, ex aqua frigida, in qua diſſoluebatur mali citrii, ex ſaccharo conditi, ſuccus: vel ipſum totum citrium minutim conciſum, eademq; Italorum videlicet, artificum arte delicatiſſimè paratum.

R E S P O N S I O.

Vt hoc loco prætermittam, quòd, cum Rex a dulcibus abhorreret, non veriſimile eſt, quod narrat Simonius, Regem frequenter abluſiſſe os aquâ, in qua citrium ex ſaccharo conditum diſſolueretur; id ſanè ridiculum eſt, quòd Simonius mendacii ſuperius a ſe dicti (omnino, vt ille ait, Mendacem oportet eſſe memorem) oblitus, nimirum, aquam urgente ſiti, datam bibitamq; fuiſſe liberaliùs; nunc ait, Siti conſultum toto die, frequenti ablutione oris, &c. Sanè, qui liberaliùs, cum ſitis vrget, bibit, ei non opus eſt frequente oris ablutione ſiti conſulere. Sed præterea Mag. Lithuanie Procancellarius, qui eo die diu apud Regem fuit, teſtari poteſt, ipſo præſente, nec biſiſſe Regem, neque os abluſiſſe.

S I M O N I V S.

LXXVI. Hora ſexta noctis recurrit paroxiſmus, nullo proſus membro rum ſpaſmo, ſed animi tantum defectiõne, frigore extremorum, leui frontis madore, coq; ſubfrigidò pallore faciei comitatus. Quo mox eadem Bucellæ arte, ac Ferenz Veſelini opera profligato, ſequuta oppreſſio: que tota nocte Regem miſerrimè torſit.

R E S P O N S I O.

Superius dixit, me, aſperſa Regis facie frigidâ aquâ, eum a paroxiſmo reuocare tentãſſe. Cum igitur hic ait, eadem me arte uſum fuiſſe, frigidâ Regis faciem me inſperſiſſe, ſine dubio intelligit, & tamen ſe frontis Regiæ leuẽ ſubfrigidumq; mado-

dumq; madorem tum obseruasse vult. certè maduisse faciem oportet, si frigidâ m-
 spersa fuit. Sed, vt supra sic hoc loco, de me falsa narrat Simonius. qui, leuis vbiq;
 & fallax, tot mendacia ingerere, immo inculcare contendit, quò iniustam suam
 causam defendat, vt ea inuicem quoque sibi contraria sint.

Veritas actorum diei Iouis.

Manè, vt constitueramus, Rex Castoreum sumpsit, ex aqua hyssopi, cum dua-
 bus vel tribus guttulis spiritus sulphuris. Deinde appositæ fuerunt cucurbitulæ
 scapulis, & externa parti dextræ tibiæ, extractæq; ad octo & amplius sanguinis
 vnciæ. Nox datus Bezoaris puluis. In prandio, cum vinum non conuenire, & Re-
 gem a cereuisiâ, & mulsæ potu abhorrere scirem, varias ei obtuli aquas ad biben-
 dum; nimirum ex decoctione soliorum saluæ cum de acetositate citri; ex decoctio-
 ne hyssopi; ex decoctione seminum anisorum, itemq; seminum coriandrorum præ-
 paratorum; aquam præterea, in qua panis triticeus & saccharum bene macera-
 ta erant, & aliam, cui commiscebatur conserua (vt vocant) rosarum, quam Regem
 in summis aëris ardoribus vsurpasse, sciebam. Itaque, cum aliquantulum comedis-
 set, ex ea aqua bibit, in qua panis maceratus & extrictus fuerat; post prandium
 verò ex alia, vbi conserua rosarum fuerat infusa. duas postea horas suavissimè
 dormiuit. Expergefactus autem Cancellarios Magni D. Lithuaniae intromitti ius-
 sit, qui diu cum ipso confabulati sunt. Vesperis cœnare noluit, vt omnem profusus
 reditus accessionis causam amputaret. Superuënit nihilominus tamen paroxysmus
 nocte media, at minima membrorum conuulsione (quare condonandum est Simo-
 nio, si nullam tunc animaduertit conuulsionem) & vix deficere visus, statim ad se
 redijt. Difficilis illico respiratione consecuta; quæ tamen nec tam grauis, vt antea
 fuit, nec tam diu durauit. faciei mador nullus. Quibus incommodus, diæ iam an-
 tea præsidij, prospectum est. Somnus modicus, leuis, & perturbatus; cuius rei
 causam esse putauimus, quòd ieiuno ventriculo somno se tradidisset. Esuriebat e-
 nim, & sitiebat. neque tamen etiam post accessionem comedere, aut bibere voluit;
 dicens, nunquam se media nocte, vel ante lucem comedisse, aut bibisse. Consului-
 mus, quando morbum causam habere fixam, licet plurimum vi præteritæ pugatio-
 nis imminutam, videbamus, vt antea datum Cocchiarum pharmacum exhiberetur.
 nam visum fuerat iuuisse, & a Rege non illibenter (quicquid garriat Simonius)
 sumptū fuerat. Febris nulla, vires constantes; vrinæ naturales, præterquam quòd
 aliquantò plus iusto coloratæ erant; nimirum ob calida, quæ acceperat, medica-
 menta.

Die Veneris 12. Decembris.

n SIMONI.

LXXVI.

Manè summo vrinæ cum exiguis ac fere nullis coctionis signis. Lassitudo ingens. Sequebatur morbi dies sextus: cuius initium sequens diei Veneris nox erat, & qui primus a quarto par est, aliquando inter Criticos incidens: sed quod eo plures pereant, pessimus ac Tyranni nomine à veteribus appellatus. Sanè si attentè legantur eà, quæ a Galeno lib. 1. de diebus Criticis cap. 4. & 11. adnotata sunt, &c. facile intelligetur, diem hunc, vbi præsertim continenter prope apparuerint antea perniciosa signa (cuiusmodi erant oppressio illa fere semper perseverans: sed feruente tamen intus materia grauior, silente mitior: vrinæ turbidæ ac minimum subsidentes: vigiliæ: sitis, cum pulsu languido, ac inæquali) in morbis omnibus acutis, quicquid natura moueat magnopere metuendum esse.

RESPONSIO.

Regem ex vini potu obuisse, & Simonium, si vera essent, quæ narrat, non rectè secundo, vt vehemens pharmacum illi exhiberetur, consensisse.

1. Epid part. 3. par. sic. 13.

1. Epid part. 3. par. sic. 16.

Duo hic conatur Simonius. Vnum est, persuadere, Regem die Veneris non obuisse ex copioso vini potu. Alterum verò, causam reddere, quamobrem eodem die Veneris mane rursus Catharticum idem Regi exhibuerit, quod prius, nam contra Epilepsiam se id dedisse, affirmare non audeat; & aliam causam prætexit. Itaque diei sexti mentionem facit; in quo, quicquid natura moueat, timendum est. Et tacitè infert, sub ingressum sexti diei, Regem mortuum esse, quia natura crism tetauerit, id quod ipse scilicet præuidens, vt huic incommodo, si fieri posset, occurreret, Catharticum illud exhibuerit. Sed imperitè omnia, neque enim erat, quòd diem sextum timeret. Cum enim fingat, Regem accessiones duarum tertianarum habuisse, & illius grauiores fuisse, quæ diebus imparibus adoriebatur; non poterat Crism die sexta expectare. Nam, quemadmodum statuit Hippocrates; Quæ diebus paribus accedunt, (nempe grauiores accessiones) paribus iudicantur. Quorum verò sunt in imparibus accessiones, imparibus iudicantur. Quæ sententia a Galeno aliquoties in commentario repetitur ac laudatur. Itemq; 1. lib. de diebus decretorijs, & in casu Philisci in comm. ait, ad sextum diem Philiscus periit, quòd accessiones paribus diebus haberet. Habebat autem quoque imparibus: nam die primo febris acuta laborauit, dieq; tertio iterum sub crepusculum. Sed tamen accessiones diebus paribus grauiores habebat. Silenus verò febris acuta tertio die grauius correptus est, quàm secundo. Ideo, vt Galenus inquit, die septimo ipsi vita excedendum fuisset; quòd videlicet essent seuiore accessiones diebus imparibus. Sed cum robore virium septimum diem superare potuerit, vndecimo periit, ergo dies sextus, in morbo hoc, a Simonio

Simonio nullo modo timendus fuit; cum diebus imparibus affligeretur Rex, Et cōminūs, quōd quarto die, vt Simonius notat, post appositas cucurbitulas, nonnihil respirauit. Verūm nec die sexto est mortuus. Nam, si singulis diebus horæ 24. assignentur, cum septimā horā noctis, quæ sequuta est diem dominicum, egrotare cœperit & ducubuerit; certē septimā horā, post occasum solis dici Veneris, dies sextus inchoabat. Sin pro ratione paroxysmorum intercidentium, dierum initia & fines æstimentur; si quidem, secunda hora diei Lunæ nocte sequente, vt ait Simonius, primus paroxysmus dierū pariu inuasit, mox secundus tertia hora diei Mercurij similiter nocte sequente; hinc efficitur quartā horā noctis sequentis, diem Veneris expectandum fuisse dierum parium paroxysmū tertium, & non citiūs; quinimmo tardiūs, si tum opportunè datum fuisset purgans pharmacum. Quare nec sexti diei initium ante quartam horam noctis futurum erat. Atqui ante solis occasum obiit Rex. non igitur sexto morbi die, nec eius tyrannide obiit; sed importunitate Simonij, vinum præter rationem concedentis. Quod ad pernicioſa signa attinet, sepe quidem de oppressione mentionem facit Simonius, quæ ui frigoris, læsis per se respirationis organis, accesserit. Verūm neque ui frigoris, neque, ut hic eam nominat, perseverans, illa fuit oppressio. Sed paroxysmum conſequebatur, & frictionibus dorsi potissimū discutebatur. Cum autem velit Simonius, eam ferè semper durasse; nunquam tamen quidquam (hoc enim Pharmacopola libri declarant) vt eam tolleret, exterius applicandum, vel interius per os sumendum, parari iussit. quod ipsum de vigilijs dici potest. nunquam enim ad conciliandum somnum quidquam exhibitum aut iussum est. De vrinis etiā quod scribit, est animaduersione dignum. nam die Mercurij a prandio, notat, se inspexisse vrinas turbidas, minimè subsidentes. Si sic ergo absolute crudæ vrinæ tum erant, nunc verò die Veneris manè dicit, se vidisse vrinas minimum subsidentes, & cum exiguis coctionis signis; ergo iam incipiebat aliqua morbi coctio per Simonium. At Galenus, coctionis signa nunquam male apparere, & lethalia nunquam cum coctionis signis copulari scribit. Malè ergo vrinas minimum subsidentes inter pernicioſa signa collocauit Simonius. Præterea sibi ipsi aduersatur. nam superius, postquam dixisset, se inspexisse vrinas diei Mercurij minimè subsidentes; adiecit, eiusmodi, hoc est minimè subsidentes, perstitisse vsque ad finem morbi. hic verò dicit, minimum subsidentes fuisse. Sed forte bonus iste Grammaticus, inter Minimè, & Minimum, minimè distinguit. quod crederem sanè, ni prius, vrinas fuisse dixisset cum exiguis coctionis signis. Postremò, pulsum languidum & inæqualem fuisse notat, cum igitur iam antea pulsum fuisse intermittentem dixerit, nunc verò pulsi inæqualitatem inter pernicioſa signa recenseat, necesse est vt acutus iste noster

medicus putet; vel, idem esse intermissionem, & inæqualitatem; vel, inæqualitatem grauius aliquid portendere, quàm intermissionem. Vnum autem perniciosissimum omnium signum prætermisit (iuxta ipsius fictiones loquor) frigus extremarum partium cum febre continua, de quo antea meminit. quod vnum ad ægritudinis Regiæ periculum ostendendum satis erat. Nam, vt Hippocrates ait; In febribus non intermittentibus, si partes extremæ frigeant, interioribus verò vrantur cum siti, lethale est. Itemq; In morbis acutis frigus extremarum partium malum. & 4. de vict. rat. in acut. morb. Et in Epid. & alibi, vbi frigoris extremarum partium cum febre continua mentionem facit, id inter exitialia signa ponit.

9. Ap. 43.

7. Aph. 1.

S I M O N I V S.

LXXVII. Ergo visum Bucellæ, visum & mihi, vt priusquam fractæ iam factis grauius debilitarentur vires, Catharticum idem, quod antea, manè repeteretur. (Galenus quoque vsum veratri, in hoc morbo proponit, citato antea loco lib. 4. de rat. vict. com. ad sentent. 29. ipse adeò Rex difficilem admodum & ægrè solubilem habuit aluum) ne in tanta materiæ copia, sexto paroxysmo sæuiter (quod metuebam) vrgente, grauius contingeret aliquid. Sexto sanè ipso, quia esset quasi impar intercicens, septimoq; impari nimirum die, minus tutò catharticum exhiberi potuisse iudicauit.

R E S P O N S I O.

Ad Alm. cap. 11.

Lib. 3. fen. 1. tract. 5.
cap. 4.
Ang. cap. 11.

Consulit Rhasis, vt Cocchia sæpius in Epilepsia exhibeantur. Et quidem iure a nobis sunt exhibitæ, cum morbus adeò contumax esset, cumq; ita vrgeret, vt, nisi statim occurreretur, vel subita mors, vel morbi saltem confirmatio timenda esset. Nam, vt Auicenna, & cum eo Ioannes Anglicus inquit, cum paroxysmi epileptici frequenter existunt, in senè præsertim, periculum est mortis. Tamei si dicere possemus, in Rege non admodum frequentes, nec tamen raros paroxysmos fuisse, cum semel tantum in die, nec vehementer essent. vt potius de morbi confirmatione, quàm de morte, timendum esset; nisi accessisset difficultas illa respirationis, a qua euidentiùs, quàm ab ipsa Epilepsia, periculum imminabat. Itaque, cum materia, vel humor ille, qui epilepticos excitabat insultus, quiq; in accessione discussus, difficultatem illam anhelitus inferebat, primæ purgationi non cessasset; sed tamen imminutus fuisset (etenim insultus eius dici, & oppressio minor fuerat) iteranda, eiusdem boni successus spe, purgatio fuit; vt, quæ morbum faciebat, materia prorsus educeretur; quod, arbitror, ex sententia successisset, nisi vnum Rex bibisset. Ceterum, cum in vniuerso hoc opere Simonius mendacijs tantum suam causam tueatur, mirum certè est, ipsum non ausum fuisse negare, hoc medicamentum ve-

eamentum vehementissimum & minimè conueniens, si eo affectu Rex laborasset, quo laborasse eum dicit, suo nutu & voluntate, repetitum fuisse, immo id vltro factum esse. præsertim cum ea die, qua secundò ei exhibitum fuit medicamentum, Rex Serenissimus mortem cum vita commutauerit. Nam quòd primo, nimirum die Mercurij, suo consensu datum fuerit, negare haud potuit; eo quòd Receptam (vt loquuntur) sua manu scriptam penes Pharmacopolam Regium extare sciret. At si, vt repeteretur, se consensisse, negasset, difficulter sanè id probari potuisset. Sed fortè duæ ille sorores, Ignorantia, & Ambitio, quæ naturali quadam affinitate ita coniunctæ sunt, vt vix eas vnquam aut vsquam seiunctas animaduertas, hoc a Simonio obtinuerunt, vt, licèt id sit omnino præter ipsius ingenium & consuetudinem, veritatem tamen nunc fateretur. Ignorantia, inquam, eum, vt id efferret, adduxit, quia ipsi, quanti id referret, velauit. Ambitio verò, quia, suæ fame & existimationi multum decedere, ei persuasit, si, cum & ipse Regius medicus fuerit, se tamen non annuente, Regiæ maiestati catharticum exhibitum fuisse crederetur. Itaque in ea verba erupit; Visum est Bucellæ, visum & mihi, vt prius quàm fractæ iam satis, grauius debilitarentur vires,

Catharticū idem, quod antea, manè repeteretur. sed quamobrem tibi visum est, Simonii, idem catharticum, quod antea datum fuerat, repetere? Dic quaeso aliquid. Respondet (sic enim, vt vidimus, paulò ante in eius scripto legitur) sequebatur morbi dies sextus: cuius initium sequens diei Veneris nox, erat, & qui primus a quarto par est. sed quid tum? subiungit statim de eodem die sexto, aliquando inter Criticos incidens, fed, quòd eo plures pereant, pessimus ac Tyranni nomine a veteribus appellatus. Hoc sanè vel tyrones artis medicæ norunt. quare non erat, cur Simonius adderet; Sanè si attentè legantur, &c. Nam, siue attentè, siue oscitanter, ab hōine quoq; non medico, legantur, quæ a Galeno loco a Simonio citato scribuntur, intelliget, diem sextum morbi, infidum & pessimum esse; & si die sexto iudicari morbum acutum contingat, præsertim, vbi antea continenter perniciosissima signa apparuerint, magnopere metuendum esse. Verū tamen, si ea similiter legantur, quæ a Galeno in 1. de Crisibus, & in progn., & lib. de præcogn. ex pulsibus scripta sunt, liquidò constabit, mortem Regis, non sexto, sed septimo, vel nono, vel vndecimo, vel quartodecimo etiam die morbi, fuisse expectandam; si modo talis morbus fuisset, qualem Simonius descripsit, taliaq; symptomata mala apparuissent. At verò, etiam si sextus dies Regis morbo tantopere metuendus fuisset, quid inde efficitur? Ergo ne vehementissimum pharmacum die quinto ipsi erat exhibendum? Nequaquam. Ergo ne drachmæ duæ massæ pilularum cocchiarum, eum

granis quinque Ellebori? Minimè gentium. Immo nihil dandum erat. Quandoquidem iam spes salutis deplorata fuisset. id quod ex ipsa narratione Simonij quilibet artis peritus facillè colligere potest. Nam iuxta Galeni præceptum; Deploratos non oportet curare, sed morbi finem pronuntiare. Et quorsum, quæso, tantum medicamentum, desperatis iam rebus, exhibere? medicamentum, inquam, non purgans præcipuè morbi fomitem, nempe atrum crassum humorem, sed pituitam, bilemque; flauam potissimum; easque a partibus longinquis; cum viæ tamen per Simonium essent interclusæ; recipiens colocynthidem atque scammonium aduersantia cordi, spiritusque vitales turbantia. cum tamen cor, per eundem Simonium præcipuè affectum esset, Lipopsychiaque; Rex laboraret, cui adiuncta febris maligna esset. Profectò non possum satis istius hominis ignorantiam demirari. Verum, quod ad veratrum attinet, veratrum nigrum exhibuimus; quod, quemadmodum & Cocchias Epilepticis conuenire, Oribasius, Alexander Benedictus, & alij testantur. Galenus autem, quem iste citat, non de nigro, sed de albo loquitur; neque, ut soluens pharmacum, ipsum commendat, sed, ut vomitorium. Quòd si non intelligit Simonius, veratrum album a nigro differre, & albo sumpto, magis debilitari vires, quàm sumpto nigro, artis medicæ prorsus est ignarus.

S I M O N I V S.

LXXVII. Datum itaque (scilicet medicamentum) summo mane, quod quinti morbidi diei pars altera fuit, ac sumptum. Interea temporis, qui tota illa nocte Regem obseruaueram, & nihil animaduertere poteram, quod non funestum aliquem, & quidem subitum minaretur exitum.

R E S P O N S I O.

Ineptias hucusque multas Simonij demonstrauius; sed multe adhuc supersunt, quas vix recensere animus patitur. deuorabimus tamen hunc laborem ne in itinere subsistere videamur. Quis autem summam Simonij in arte medendi inscitiam hic non demiretur? Commemorat vbique vires Regis fatiscentes; pulsum languidum, inæqualem, intercidentem; vigilias continuas; & alia eiusmodi; hic quoque nihil non funestum se animaduertisse nocte præcedente dicit; & tamen cocchias pilulas sumendas consulit, medicamentum adeò vehemens, idque tam magna dosi. Omnino, si medicus esset, puderet eum, cum finxisset, vires ita imbecillas, fateri deinde suo cõsilio tantum medicamentum fuisse datum. Sed, quia confingere vbique non veretur, in hæc mala imprudens incurrit, & suo indicio miser, quasi Sorex, perit. Verum quomodo nihil, quod non funestum, et quidem subitum, minaretur exitum, animaduertit Simonius, si, ut ipse paulò ante scripsit, urinas vidit cum exiguis cõtionis signis, quæ antea die Mercurij prorsus crudæ erant? Sanè salutis aliqua spes afful-

2. 4ph. comm. 79. &
11. Meth.

Or. lib. 9. cap. 3.
Benedic lib. 8. cap.
37.

Gal. lib. 4. de rat.
vic. ad partic. 29.

spes affulsisset, nec omnia, perinde atque antea, deplorata fuissent, si aliqua in vrinis coctionis signa visa essent. Speranda enim fuisset maior & euidentior coctio die septimo; & die 14. naturæ victoria, restitutiōq; sanitatis. Vt enim ex Galeno De Crisib. cap. 8. audiuimus, Coctionis signa nunquam male appareant. Accedit, quod, ubi funesta ista signa recerret Simonius, planè lethalis signi, quod tamen antea extitisse, his commemorat, prorsus nihil meminit; frigoris nempe partium extremarum cum siti, de quo Hipp. in aphor. & alibi sepe. Et, cum huius pessimi signi non meminerit, immo, cum aliqua coctionis signa apparuisse scripserit; nunc tamen ait, se nihil animaduertere potuisse, quod non funestum aliquem, & quidem subitum minaretur exitum. Quod quidem cum Galeni sententia pugnat, qui coctionis signa 4 Aph. 48. cum lethalibus coire non posse, statuit. 1. de dieb. decret. cap. 16.

SIMONIVS.

Consilium meum ex eundi ex arce indicandiq; Senatoribus Regni, & Magni Ducatus rem omnem clam Bucellæ communico. LXXIIX.

RESPONSIO.

Nihil mecum hac de re communicauit mihi, uel indicauit. quod si fecisset, aperuissem ego ei, die Mercurij, cum ipse affirmaret, morbum nullius periculi esse, & suaderet, vinum exhibendum, me Reuerendissimo Procancellario Regni per domum culinæ Magistrum significasse, Regem non sine sua vitæ discrimine agrotare; & id ipsum me eadem die Mercurij subobscure, & die Iouis apertissime Procancellario Magni Ducatus declarasse. Quapropter minime opus erat, cum Rex propemodum animam ageret, eos adire, ut iam notum eis denuntiaret periculum. id quod propterea Simonius facere cogitauit, quia neque morbum, neque morbi magnitudinem unquam, nisi cum iam iam Rex moriturus esset, cognouit.

SIMONIVS.

Obseruabat omnia Ferenz Veselinus, ne inscio se, quisquam prodiret. (nimirum ex cubiculis Regijs in urbem.) LXXIX.

RESPONSIO.

Falsum est. Nam ipse Simonius singulis diebus ad hospitium suum liberè exibat, & ego interdum a prandio exibam. Hoc autem omnes testari possum. sed ridiculum, quod Simonius hic ita loquitur, quasi timeret sibi a Veselino; superius autem malis verbis se eum increpasse dicit. Ridiculum, inquam, quasi per Veselinum exire non liceret ei, cui Veselinum acriter increpare, Rege audiente, licuit.

SIMONIVS.

Tristi hoc ille, atque inexpectato nuntio perculsus, (Regni videlicet Procancellarius, quàm grauitè Rex agrotaret, audiens) aliquandiu hæsit animo. Tum ductis ab imo pectore suspiriis, ruptoq; silentio, XXC. dixit,

dixit. Pridie quidem illius diei, ac biduo ante, se cum aliis aliquot Senatoribus in arcem venisse ac in anteriore hypocausto, in quod omnibus patebat ingressus, aliquoties fuisse, omnemq; mouisse lapidem, vt ad Regem admitteretur, vel saltem de toto agritudinis ipsius Maiestatis statu, ex Medicis, certum cognosceret aliquid: sed facta ramen a Veselino spe, datis verbis, tractum de die in diem, deq; hora in horam, hactenus fuisse delusum.

R E S P O N S I O.

Non potuit Procancellario Regni inexpectatum hoc esse, qui huius rei a me die Mercurij (vt dixi) fuerat commones factus. neque potuit is verba ista dicere, qui eodem die Mercurij ad Regem fuit admissus.

S I M O N I V S.

XXCI.

Allatus cibus. Sorbuit Rex ouum recens, ex culina Ferenz Veselini allatum. Exin, quid sibi bibendum esset, petiit. Vbi a Bucella & Veselino audiuit, Aquam: grauius indignatus, esculentis reliquis à se procul manu reiectis, nihil quicquam cibi capere amplius voluit.

R E S P O N S I O.

Regem die Veneris satis comedisse, & vinum bibisse, certò scio; interfui enim. & si Veselinus interrogetur, idem dicit. Lepscenij quoque testimonium legi in suis, ad illustrem & Magnificum Ioannem Kiskā Samogitiæ Capitaneum, literis, de morbo Regis nostri (has literas nunc primum habui & apud me seruo) in quibus apertissimè scribit, Regem die Veneris comedisse mediocriter, & bibisse vinum. Et Magnificus Leo Sappieha Lithuanie Procancellarius semper testari poterit, a prandio statim, cum adhuc mensæ absideret, sibi a Nobili Christophoro Morst in Philippouia præfecto meis verbis secretò significatum esse, Regem tum multum bibisse vini, atque ideo vereri me, ne nocte sequente, superueniente paroxismo, vitam finiret. quare, si placeret, Magnifico Castellano Vilnensi hæc indicaret. vt, si quid Regi humanitus contingeret, scirent, quid esset agendum, ne qua in aula seditio aut turbatio fieret.

S I M O N I V S.

XXCII.

Ibi ego Bucellæ dicere: Hippocratem, non Lithuanum, non Vngarum, sed Coum, in eiusmodi morbo, vt cognosci ex citato iam multoties lib. sent. 29. potest, a vacuatione per veratrum, & sectione venæ, refectionem imperare.

R E S P O N -

SCRIPTI SIMONII.
RESPONSIO.

97

Nihil mihi quietquam tale dixit; neque erat, quamobrem hoc mihi diceret. Verum appositè sanè, Non Lithuanus, non Vngarus, sed Couus fuit Hippocrates. Sed in longè etiam diuerso morbo ab Epilepsia, qua Regem laborasse probauimus, refectionem consulit. non quidè ab euacuatione facta veratro nigro per inferiora, sed ab euacuatione albo facta per vomitum; non post appositas cucurbitulas, sed post sectam venam. (Vtinam verò Regi, idq; primo ipso die, secta fuisset vena.) Hec autem magis vires prosternunt, quàm ea, quæ adhibuimus; ideo etiam refectionem magis desiderant. Sed sanè, si talis casus planè fuisset, qualem Simonius descripsit, vt tantus adesset sanguinis feruor, non vino, sed cibus potius reficiendæ vires fuissent. Nunquid aliud nihil est, quàm vinum, quod vires reficere possit? Præterea, cur ab effusione copiosa sanguinis e vulnere, victum tenuem se præscripsisse scribit Simonius? cur, post appositas cucurbitulas die Iouis, refectionem non suavit? Tum enim, prandium & coenam exiguam fuisse refert; & tamen detractus fuerat sanguis per cucurbitulas ad uncias octo. Frustra ergo nunc mihi obstrepit Simonius, & ea facienda fuisse, dicit, quæ ipse, cum posset, non fecit tamen.

SIMONIVS.

Post meridiem igitur, hora plus minus vna, læguentes iam, non **XXCIII.** nihil attollens, & circumferens oculos, ad nos conuersus Rex, submissâ, & vix exaudibili, nec firma iam satis voce, sitienti sibi concidere iam vires, dixit. Ibi tum serò sapiens, rapidis (vt est apud Poetam) accurrens Bucella passibus, aureum poculum, in vicina mensa positum, quo dilutum vinum iam ante triduum a me (sed frustra) paratum, inditis aliquot panis taleolis, continebatur, suis non meis accipit manibus, ipsiusq; Maiestati porrigit.

RESPONSIO.

Mendaciorum plena omnia. Neque Rex de virium imbecillitate conquestus est, neque ego ei vinum exhibui. Stultè etiam de vino, quod in mensa triduum in poculo aureo manserit, comminiscitur. nam singulis diebus pocula auferebantur; & singulis etiam diebus recens adferebatur vinum. Sed hæc omnia fingit, vt, Regem ex collapsis viribus obijße, persuadeat; pro quibus tamen reficiendis nullum vnguam restauratiuum (vt dicitur) præscripsit. Præscripsi ego quidem contusum (vt vocant) sed non datum est. Cum enim animaduertissem, Regem in prandio die Veneris multum vini hausisse generosi; præuidi, paroxysmum multò vehementiorem superuenturum, & difficultatem respirandi, quæ consequebatur, grauiorem multò futuram; vt, si tum vi paroxysmi non moreretur, vires tamen multum colapsuræ

*lapsura essent. At accessionis violentia, non quidem, quod vires adeo labefacta
rit, sed quod aucta a vino morbifica materia esset, eum suffocauit, & ex hac luce
eripuit.*

XXCIV.

SIMONIVS.

Reuerendissimus Episcopus Premisciliensis, verbis quæ a me
audierat, territus, diutius non esse cūctandum ratus, cum Magni-
fico Domino Leone Sappieha Magni Ducatus Lithuania Pro-
cancellario in arce adest. Petit, instat, vrget, vt intromittatur.
Ducitur vterque tandem a Ferenz Veselino in hypocaustum a re-
gio cubiculo semotum longius.

R E S P O N S I O.

*Et hoc apertum est mendacium. non enim Reuerendissimus Premisciliensis Epi-
scopus, verbis Simonij territus, venit in arcem (addo quod fuerat antea a me com-
monefactus) sed iussu Senatus ex relatione Magnifici Sappieha a me de instante
morte Regis admoniti.*

XXCV.

SIMONIVS.

Primus ad eos vocatur Bucella: quo ad Regem reuerso accer-
sor ego.

R E S P O N S I O.

*Et si parum refert, quo pacto hic res se habeat; tamen mirum est Simonium,
qui suam fidem obstrinxit, Deumq; mendacium vindicem obtectatus est, se omnia,
vt fuerunt, quàm verissimè narraturum, non pudere propter ambituinculã quan-
dam, ne dignitas videlicet ipsius, nomenq; obscurum fortè redderetur, si ipso præ-
sente, alius prior locutus esset, fingere, nos non simul, sed separatim alterum ab
altero fuisse vocatos. cum tamen testimonio duorum illorum grauissimorum viro-
rum mendacij conuinci possit.*

XXCVI.

SIMONIVS.

Dum ea non modo repeto, quæ mane dixeram: sed etiam pro-
pe iam certam esse desperationem, artemq; vel potius curantium
inertiam, malo victam affirmo, en qui me ad Regem reuocat. Ad-
uolo.

R E S P O N S I O.

*Ambo Procancellarij testes mihi sum, cum eius rationem, præsentè Simonio, red-
didissem, quamobrem Senatoribus hætenus palàm, Regem grauiter egrotare non
indicassem, me huiusmodi verba addidisse; Faxit Deus, vt res aliter cadat. Ve-
rùm omnino arbitror, Regem breuissimè moriturum. Simonium verò, cum affirmas-
set, morbum Regis nõvacare periculo, dixisse tamen; nec sex horarum, sed ne diè
quidem*

quidem spatio posse quidquam de Regis morte prædici; nisi ut se paroxifmi ostenderent. At miser iste, ut famam suam saltem apud eos tueatur, qui Magnificos Procancellarios interrogare non poterunt, parum curat, si ab ijs, qui rerum omnium sunt conscij, impudens mendacium protulisse deprehendatur.

SIMONIVS.

Veselinus culpam deinde in vinum illud a Bucella, ante duas **XXCVII.** horas consilio meo exhibitum, transtulit omnem.

RESPONSIO.

An consilio Simonij, nec ne, ante duas horas fuerit vinum exhibitum, ignoro. Hoc scio, & ex arte teneo, Regem, nisi in prandio vinum generosissimum idq; largiter, bibisset, vesperi eius diei moriturum non fuisse. Siquidem, cum die Iouis extractus ei esset sanguis per cucurbitulas, & vinum non bibisset, nocte sequente parum, immo vix fuit paroxifmo correptus. Die igitur Veneris, cum, acceptis pilulis, aluus ei quater, vel, ut Simonio placet, quinquies soluta fuisset, eò melius vesperi deinde habere debuisset. Sed, cum multum vini fortis bibisset in prandio, vesperi, bis grauiter correptus, obiit; quemadmodum ipse Magnifico Sappiche prædixeram.

RESPONSIO.

Dum sese ab eo recolligit Rex, resolutis potius, quàm contra **XXCIIIX.** ctis membris omnibus, tanta ac tam subita & graui præcordiorum oppressione corripitur, ut prostrato iam ægritudine, vigiliis aquæ vsu, robore, illius vi, nullis profus apoplecticis aut epilepticis notis (quidquid vnquam aut vsquam, ad suam quoq; crassam Empiriam vtcunq; excusandam, Bucella cum fido suo Achate Ferenz Veselino somniet, ac dictitet) apparentibus, momento, id quod manè (quo inquam tempore vinum imò verò & cibum nondum gustauerat Rex) Reuerendissimo Episcopo Premiscilensi prædixeram, fuerit suffocatus.

SIMONIVS.

Magnifici Procancellarij, qui, Rege mortuo, statim sunt intromissi, eumq; adhuc calentem deprehenderunt; Theaurarij, qui tū Grodnæ aderam, et hora vnâ post mortem ad Regem ingressi sunt; intimi cubicularij; Pharmacopola; & alij qui Regium corpus lauerunt, mihi testes omnes sunt, Regem, contractis, non resolutis, temporum musculus obijisse. viderunt enim hi omnes, Regem ore clauso, non ligato, mortuum. Iam dicat Simonius, an Syncopi, & ex virium imbecillitate defunctus, ore clauso, postquam expirauerit, maneat. Interrogentur sanè omnes. nam non est hoc meum commentum, sed veritas ipsa, ad Simonium mendacij con-

umcendum, qui suâ inficitâ, & petulantia, vinum concedendo, Regem dominum nostrum clementissimum interfecit. Ea verba; Id quod manè (quo inquam tempore vinum, immo verò & cibum nondum gustauerat Rex) Reuerendissimo episcopo Premisciliensi prædixeram, addita sunt a Simonio, postquam literas Secretarij Chiakoris legit, ac postquam a Magnifico domino Leone Sappieha Procancellario Lithuanicæ intellexit, me die Veneris a prandio ei nuntiasse Regi mortis periculum imminere. Scribit igitur, se id prædixisse, antequam vinum biberet; vt inde colligat, si dijs placet, Regem nequaquam ex vino epoto obiisse. Verba autem ista postmodum addita fuisse scripti Simonij manu scripta exemplaria, quæ in Varfauensibus comitijs sunt euulgata, quorum nonnulla etiamnum apud me sunt, satis superq; declarant. & Reuerendissimus Episcopus Premisliensis semper testabitur, non manè, sed a prandio, duabus circiter horis, antequam Rex moreretur, sibi id a Simonio nuntiatum. Cæterum dicat, quæso, Simonius, vnde colligere potuerit, manè, & sic antequam medicamentum suum exeruisset vires, Regem eo die ad vesperam de vita periclitaturam. Nam, si dixerit, ex signis noctu obseruatis. Cur igitur tam validum medicamentum, quod a remotis etiam partibus traheret, Regitantum non animam agenti exhibuit? Absurda nimis hæc sunt, in quæ, vt pessimam suam causam prætextu aliquo tueatur sciens prudensq; illabitur Simonius.

Veritas actorum diei Veneris.

Tribus ante lucem horis Rex massam pilularum cocchiarum, eadem dosi, qua antea, cum granis quinque extracti Ellebori nigri accepit, ex qua ante prandium ter, a prandio verò semel mediocriter aluus ei subducta est. In prandio post acceptum sordibile ouum, vinum petijt. cumq; ego rogarem, vt biduum saltem ab eo abstineret, suasisit Simonius, vt biberet. Itaque, cum satis comedisset, bibit Rex vinum, & largius, quàm vnquam antea, in hac postrema sua ægritudine fecisset. Nam, cum die præcedente non cœnasset, ex ieiunio, & ex accepto medicamento valde sitiebat. A prandio statim decubuit; visiq; sunt eius oculi turbati, & facies præter consuetudinem rubens, & tristis. Ego, placidè admota manu, pulsus explorans, eum inæqualem & febrilem deprehendi, qualem nunquam in toto hoc morbo Rex habuerat. Tum Simonio Regiæ vitæ imminens discrimen & periculum patefeci; & cum in hospitium meum mox me recepissem, per Christophorum Morstini filia sororis meæ maritum, idem Magnifico Sappieha Procanc. Lithuanicæ indicauit. Is a mensa surgens, ad Castellatum Vilnensem illico se contulit, & re ipsi declarata, conuocati sunt ad ipsum Magnifici, qui tum aderant, senatores. Interea temporis, dum hæc fiunt, ad Regem ipse iterum ascendit, & Simonius ad

Reueren-

Reuerendissimum Premisliensem Episcopum abiuit indicatum (vt postea audiui) Regem de vita periclitari. id quod prius minimè fecerat; nec tum fortè fecisset, nisi a me, vt ante dixi, de Regiæ vitæ & discrimine audisset, meq; turbatum & tristem vidisset. Horâ vnâ ante vesperam venerunt in arcem ambo Procancellarij; & vocatis nobis duobus Medicis, vtrumque simul nomine Magnificorum Senatorum allocuti sum, quærentes, quamobrem, cum Serenissimus Rex grauius ægrotaret, id non indicassemus Senatoribus; & quid de eius incolumitate speraremus. Respondi ego paucis, propterea nihil me Magnificis Senatoribus hucusq; indicasse, quòd non putassem, mei muneris id esse (præsertim cum Rex aliter & voluisset, & iussisset) sed Regi domino meo laboranti adesse. Verùm, quando id quærent, significare me illis, Regem ægrotare, & quidem grauisimè, vt breui admodum spatio vitam ipsum ducere iam posse, putem. Simonius deinde incepit suam sententiam dicere. quo tempore a domino Lepscenio vocatus, accurri ad Regem; qui, correptus paroxismo, & tum primum ad se reuersus, grauisimè respirabat. Dum vnâ cum ipso cubiculario frictionibus Regem leuare contendo, sibi peruenit Simonius. qui, vt postea intellexi, similiter quidem dixerat, Regem grauisimè laborare; sed de vita aut morte non posse sex horarum, sed ne dici quidem vnus spatio quidquam certi prædici; nisi, vt paroxismi vel leuiiores vel seniores sese ostendissent. Paulò post aduenit & Veselinus. & ecce, non discussa adhuc difficultate illa respirationis, iterum grauius corripitur; & quidem ita grauius, vt non amplius restitutus, Rex fortitudine, ac iustitiâ siue nostro siue superioribus seculis ferme incomparabilis, vitam cum morte commutarit.

SIMONIVS.

Tristis perpetuò in tota hac ægritudine fuit ipsius Maiestas, **XXCIX.** adeoq; vt faceret etiam atque opportunis iocis, vix ad momentaneam hilaritatem excitari, vnquam fuerit visus: taciturnus: minime querulus, patienti animo ferens quicquid acciderit.

RESPONSIO.

Pergit falsa dicere. Conuinci autem potest Reuerendissimo Premisliensi Episcopo, & Magnifico Magni Ducat. Procancellario, testibus, qui diebus Mercurij, & Iouis Maiestatem Regiam visitarunt, eamq; hilarem cum animi constantia, firmoq; sermone, quasi integrè sanam, inuenerunt.

SIMONIVS.

Quod verò tam subito conciderit, minus mirabitur, qui eius **XC.** modi exitum cõmunem ferme omnibus eius habitus & corporaturæ, vitæq; principium esse animaduertere potuit. Accidit id, magnitudine morborum, symptomatum vehementia, causarum

vi & pertinacia, onere ac labore viscerum maiore, quàm ferre vires possent, difficultate curandi: Quò attinent illa, quæ ab Hipp. lib. 2. Aph. 44. literis prodita sunt.

RESPONSIO.

Expenduntur es, quæ Simonius attulit, ut causas subite Regis mortis exponeret.

2 Aphor. 44.

Regis corporaturam, & habitum superius dixit esse carnosum, inquit; *Habitum corporis bene carnosus. Et infra. Erat in summa Regis corporis salubribus vocatis plurimum, & iis, quæ laudata sunt, sanitate quadam constant, adnumerandum.* Hic autem dicit, commune esse eius habitus & corporaturæ, subitò mori. Sanè, qui bono corporis habitu præditi sunt, subitò mori non possunt. necesse est enim vehementissimam eam causam præter naturam esse, quæ hunc nexum, qui animæ cum corpore intercedit, solvere subitò possit. Nec quicquam eorum est, quæ bonum constituunt habitum, quod exitium etiam inferre possit, nisi per accidens. nam idem, ut aiunt, secundum idem, per se oppositorum causa esse non potest. Quòd si, subitò mori, idem est hoc loco apud Simonium, quod, Non diu viuere; id quoque falsum est. nam, ut Galenus ait, Bene carnosum esse natum, longæ signum est vitæ. Si verò, per Habitum carnosum, Obesum intellexit, huncq; non diu viuere posse voluit, huc quidem spectant, quæ ab Hipp. 2. aph. 44. prolata sunt; nimirum, eos, qui naturâ admodum crassi sunt, citius interire, quàm, qui graciles. Verùm improprie locutus est. aliud est enim, carnosum, aliud, obesum esse. Deinde, licet verum sit, crassiores, eò quòd arterias ac venas angustas, atque adeò parum sanguinis, & spiritus paucos habeant, citius mori (nam in eis insitus calor magis, quàm in gracilibus, qui venas & arterias latiores, atque ob id spiritus, & sanguinem copiosorem habent, extinctioni obnoxius est) tamen aliud est citò, aliud subitò, ut pote quinque dierum spatio mori. Fieri enim facile potest, ut gracilis aliquis, ad centesimum vsque annum perdurans, subitò deinde intereat; obesus autem crassus, uel alius quispiam vix quinquagesimum attingat: & tamen non subitò, sed diuturno confectus morbo, moriatur. Verum est, Regem & carnosum, & obesum fuisse. Sed non ob id tamen sequitur, ut tam subitò concidere debuerit. Causæ, quamobrem crassiores gracilioribus facilius intereant, sunt, quas paulò ante ex Galeno, & ex probatissimis quibusq; autoribus recensuimus. Verùm Andabata iste, qui ubique tamen, se Galeno, Hippocrate, et omni antiquitate oculatiorem sapientiorémq; profitetur, alias causas adfert in medium. Accidit id (inquit) magnitudine morborum symptomatum vehementia, difficultate curandi, causarum vi & pertinacia. Verùm non crassi solum, sed et graciles magnitudine morborum, symptomatum vehementia, causarum vi & pertinacia, difficultate curandi, subitò concidere possunt. Et ex his non minus frequenter accidit, ut graciles, quàm, ut crassi.

ut crassi, moriantur. Quod de onere ac labore viscerum maiore, quam ferre vires possint, recenset, videtur peculiarius aliquid habere, quam cetera. Sed tamen hæc ratio ad spirituum paucitatem potius erat reuocanda, quam ad ipsum viscerum onus. Si enim in istis magna adesset spirituum copia, omnino viscerum onus ferre possent. deinde verum est hoc tantum in valde pinguibus, non in carnosiss & moderate obesis, ut Serenissimus Rex erat. Magnitudo porro morbi non tanta erat, ut curam vinci non posset. Nam etsi conuulsio, præsertim capitis, apertissime conspiciebatur; tamen neque spuma, neque seminis, aut excrementorum aliorum eiectiones unquam adfuerunt; & citò se agrotus colligebat. Symptomata erant vehementia, & cause fortes; sed non ita tamen, ut non auferri potuissent, cum iam vi medicamenti causa imminuta, & symptomata leuiora facta essent, si fomes morbo non fuisset semper ministratus. Onus viscerum tantum non erat, ut vires Regis robustissimas superaret. Ac demum difficultas curandi nulla fuisset, si omnia in tempore præsidia adhibita essent; sectio, nimirum, venæ: purgatio; & quod omnium maxime est, si vinum concessum non fuisset. Hoc enim, chronicum morbum acutum fecit; symptoma, illam nempe inspirandi difficultatem, auxit; causas contumaciores reddidit; & curationem denique omnem subuertit. Hic autem in causis istis subitæ mortis afferendus & enumerandis, Simonij licet conspiciere tum ignorantiam, tum fraudem, & astum. Nam, quid opus erat causas multas subitæ illius mortis emendicare, si interreptione venarum Rex laborasset. Præterea curæ hucusq; clamauerit, ex aquæ potu, & ex virium, imbecillitate obisse Regem; iam, cum ex professo disputat, quamobrem tam subitò interierit, de his ne verbum quidem facit. Causa est; nam animaduertit bonus iste, non coherere hæc, immo absurdum esse, asserere, hominem ætate adhuc firmum, habitu carnosum & pinguem, ex virium languore, ob modicam inediam, subitò obisse. Graciles quidem facile hoc interire modo possunt; pingues autem nequaquam. nam in eis pinguedo, ubi cetera desunt, pabuli loco est. Et videtur omnino in hunc usum in animalibus omnibus, sed in ijs præsertim, quæ in latibulis hyeme degunt, a natura conseruari pinguedo, ut, si pabulum desit, hæc illius locum subeat.

Sectio cadaveris Regii.

S I M O N I V S.

Triduo post Regis obitum placuit Illustrissimis Senatoribus, XCL ut cadaver ipsius, quod iam etiam a longinquo malè olere, præ nimia pinguedine, aperto abdomine ac thorace, intestinis visceribus liberaretur: atque vnâ, quo minus corruptioni obnoxium, integra atque immutata facie, conseruari diutius posset, gratis odoribus sus-

ribus suffitum, & suavi liquore aliquo intus lotum & perfusum condiretur. Eos igitur qui tam tristi ministerio præesse debuerunt, certam quandam, & mihi familiarem, eius rei præstandæ rationem docui.

R E S P O N S I O.

Vt insinuet, se in hoc quoque contemptibili munere esse uersatum, in hæc verba erumpit; Eos igitur qui tam tristi ministerio præesse debuerunt, certam quandam, & mihi familiarem eius rei præstandæ rationem docui: cum tamen præter me nemo lugubri illi ministerio præfuerit, a quo certè (absit arrogantiæ dicto) discere potius, & huiusmodi, & alia multa Simonius posset. Iam cum, qui manum operi adhibuit, in meo hospitio habitantem Chirurgum Regium minimè docere potuit Simonius. Sed nec alios duos Germanos, nam eos tum allocutus non est; & cum eis in Regio hypocausto indicarem, in quem usum vocati essent, ignorare se hæc responderunt, neq; vnquam talia administrasse

S I M O N I V S.

XCII.

Ego qui assiduo dolore ex morte Regis domini mei clementissimi, misere cruciabar, nouæ illius crucis esse spectator nolui. Id ubi Bucella cognouit, quem rei benè ac præclare gestæ conscientia vellicabat, ratus iam commodum se esse nobilis ac magnifice barbati magisterii sui, ostentandi locum ac tempus nactum, quo iudicia hominum præueniret, rogatus ipse comparuit.

R E S P O N S I O.

Simonium parum doluisse ob Regis mortem, demonstratur.

Crucis genus est etiam homicidis eum videre, quem interfecerint. Sed quàm parum doluerit Simonius Regis ac domini sui casum, illud palàm fecit. Nam, cum Cauna non multò post obitum Regiæ Maiestatis, Petrus Pottenhofer Germanus, ciuis Caunensis nuptias filię, quam nuptui dabat, celebraret, quibus Simonius vnà cum Illustr. Principe Radziuilo interfuit, adeò lasciuiebat, ridendo, ludendo, saltando, vt plerisque admirationi & risui fuerit, nonnullis verò etiam nauseam mouerit. Commonefactus autem ab Illustrissimo Principe, non decere in tam recenti Regiæ mortis memoria ita insanire, illud Seruatoris nostri, eleganter & appositè scilicet, vt solet, respondit; Sincerem, vt Mortui suos mortuos sepelirent. Iam, vt ad rem redeamus, ipse non priùs cognoui, Simonium nolle exenterationi adesse, quàm coram Senatu mestuissimè; vbi Simonius mox post me locutus interesse recusauit. An conscientia rei bene (vt Simonij ironiceis verbis utar) ac præclare gestæ me, an verò Simonium potius vellicet, ex innumeris mendacijs, quibus se tutari conatus est, constare liquidius opinor, quàm, vt a me verbis exprimi possit:

S I M O N I.

SIMONIVS.

Vbi ad cadauer ventum est, apprehensam prius dextra manu **XCIII.** barbam, aliquoties mulcens, in hunc modum, atque his ipsis verbis, quæ a multis tum diligenter adnotata fuere præfatus est. Domini ego sum Anatomicus, sed quia sum Physicus, ideo non possum facere manu mea, sed docebo istis quomodo facere debeant. Aderant Doctor & Chirurgus Aulæ: Pharmacopola Regius: Dispensator Regii penus: & ministri quidam alii.

RESPONSIO.

Ita scommatibus, diuersisq; facetijsq; delectatur Simonius, ut hæc ubique inculcare studeat, nulla veritatis ratione habita, nihil ue curans, etiamsi scurræ loco habeatur. At qui ista, licet me petant, tamen me parum mouent. Nam, quanta Simonio fides tribuatur, scio. Me nihil istorum dixisse, neque eiusmodi verba protulisse, omnes hi, qui interfuerunt exenterationi, & ab ipso Simonio, vno tantum excepto, sunt nominati, testimonium mihi præbere possunt; Excellens Goslawski Medicus aulæ; Guilielmus Chirurgus, Angelus Pharmacopola Regius, Dispensator Regius, Franciscus Maffo Organista (ut vocant) & serui quidam. Omnes hi ita licet norunt præter dispensatorem, & Guilielmum Chirurgum, qui neque Latine callet. Quid ergo erat, quamobrem cum eis Latine loquerer. Deinde non erat opus quæ docere: (ut Simonius me voluisse ait) Chirurgus enim Regius Ioannes Zigulitz, qui opus illud suis manibus absoluit, probè nouerat, quid, & quomodo sibi faciendum esset. Nam paucis ante diebus Danielis Moretti cadauer, & Hercules Rosetti exenterauerat.

SIMONIVS.

Ducta igitur sectione, quæ peritonæum quoque penetraret, a **XCIV.** iugulo ad os vsq; pubis, deinde alia vtrinque, ab umbilico ad ilia, disruptis dilaceratisq; vasis omnibus, confestim cadauer exenterant.

RESPONSIO.

Alterutrum ut sit, necesse est; vel, ut hic aliquod monstrum aliat Simonius, velitq; eos carpere (iniuriâ autem id faceret) qui id operis administrarunt; vel, ut anatomicæ administrationis ignarissimus sit; quippe qui putet, humana cadauera, quemadmodum brutorum, exenterari vna nempe sectione ducta, quæ rectâ abdomen, & thoracem aperiat. Credibilis autem hoc est. nam & superius dixerat, placuisse Illustrissimis Senatoribus, ut Regis cadauer, aperto abdomine, ac thorace, intestinis visceribusq; liberaretur. Ita ne humana exenterantur corpora Simonii? Hoc verò esset lanium agere. Nam cum os pectoris, quod sternum vocatur,

P

latum sit

latum sit & firmum; qui a iugulo sectionem ducere vellet, omnino securi opus haberet. immo nec ita in humano corpore succederet, vt in brutorum. In humano enim corpore vtriusq; iuguli ossa robustissima sunt, quæ a pertionem impedirent. Hæc igitur loco saltim mouenda fuissent. & sic cutis, & corpus vniuersum fuisset defædatur; id quod non fuit. Nam Chirurgus, cum tuam istam rationem nesciret, aliam inuit, quæ omnibus, vno excepto Simonio, rerum nouarum semper auctori, & inuentori, familiaris est.

SIMONIVS.

XCV. Tandem verò duobus tribusue in locis per medios pulmones, ducta sectione (Bucella) se nullum in iis deprehendere vitium differtè pronuntiat, deprehensurum procul omni dubio in capite aliquod, si illud quoque aperire liceret. Non potui, vbi ista mihi renuntiarentur, continere risum.

R E S P O N S I O.

Sanè doluisse te potius arbitror, Simoni, vbi pulmones minimè affectos audiui-
sti, & hinc factum esse, vt qui hactenus futiliter contenderas, Regem Asthmate laborasse, alium deinde imaginatus sis morbum, cui tuo consensu administrata præsidia, malè etiam conuenire possunt. & sic, quoquo te vertas, stendi potius, quàm ridendi, causam habes. Ceterum, quid tu ais, me dixisse, deprehensurum me aliquid in capite, si illud quoque aperire licuisset? cur non licebat mihi caput aperire, & cerebrum, quemadmodum & cor, extrahere? Certè in Italia, Gallia, Hispania, vbi frequentius, quàm in hisce frigidis regionibus, hæc administrantur, non minùs cerebrum, vt pote quod celerrimè putrefit, quàm cor, extrahitur. Omnino, quid tum dixerim, non recordor. Sed, et si istud dixissem, non adèò absurdè tamen, vt putas, locutus fuissem. Nam inuentum sorte fuisset in ventriculis cerebri aliquid præter naturam. fuissent forsitan superfluo humore aliquo, vel mucore referti. Narrat Fernelius, aperto defuncti Epileptici Philosophi capite, inter crassorem meningem, & os, in angulo quodam, putris humoris obseruatum fuisse, modicum latere, ac cerebri substantiam humore fædissimo imbutam. Et alibi scribit, Eius, quæ in cerebro sit, Epilepsia, aperto capite, causam interdum deprehendi cerebri abscessum: interdum meningis portionem caluæ adhærentem. Et Hippocrates (vt Auicenna refert) multis dixit, qui Epilepsiam patiuntur, quando a cerebris suis (sic ipse loquitur Auicenna) anatomizantur, inuenitur in eis humiditas mala fetida.

SIMONIVS.

XCVI. Ad pulmones verò quod attinet: quis tam rudis atque imperitus, & in artis exercitatione tam parum versatus est, qui nesciat, pulmonum

De abd. rerum cauis cap. 15.

Lib 3. fen. 1. tract. 5. cap. 9.

pulmonibus etiam non infarctis, aut nullo incluso humore impeditis asthmaticam illam præcordiorum oppressionem, qua Serenissimus Rex momento suffocatus est, sequi posse? Febrium ardentium, per quas, dico, æruginosa bilis, circum cor exæstuat in diuidua comes est, at quæ ibi obsecro pulmonum labes?

RESPONSIO.

Iam de oppressionem illa, qua Rex suffocatus est, non agimus. hæc enim quomodo fuerit, vix potest a se qui Simonius, ita est. artis ignarus. Utinam verò tum intellexisset. Sed nec de qualibet asthmatica oppressionem hoc loco agendum est, verum de ea, quæ tum Regem laborare, contendebat Simonius. Nam, etsi nunc alium finxerit morbum, tum tamen, Regem asthmate propriè dicto laborare, asseuerabat. Nihil ergo est, vt de febribus ardentibus quidquam hic loquatur. scimus enim, crebrum anhelitum, & anginam, & inflammationem septi transversæ, & suppurationem, immo & vehementem corporis exercitationem cõsequi, nulla in pulmonibus labe existente. Scimus etiam, verum Asthma ex tuberculo in trachea arteria fieri posse. Verum non de his, sed de Asthmate propriè dicto, quale Simonius prædicabat Regis nostri morbum esse, lus est, num absque pulmonum vitio fieri potuerit. Nam Asthmatis varias differentias confundit Simonius, videturque negare, Asthma propriè acceptum vitio potissimum pulmonum fieri. quod tamen omnes fatentur. Et quia in re satis manifesta versamur, Auicennam, Galenumque, vt alios nunc omittamus, sufficere audisse. Auicenna decimâ tertij, Asthma, inquit est ægritudo pulmonis, cum qua patiens non inuenit excusationem ab anhelitu frequenti. Galenus autem hæc verba habet; Et Asthma (sic autem Græci vocant crebrum anhelitum, qualis currentibus accidit, aut quouis alio modo ad vehementem ductis motionem) sed in his quidem fit ob exercitium, quod multa indiget animal respiratione. vbi autem non adest exercitium, ob angustiam eorum, qui sunt in pulmone ventriculorum. Hæc verò angustia fit repleto viscere, ab his, quæ desuper veniunt, fluxionibus. Hic apparet, Galenum propriè dictum Asthma a communiter dicto distinguere. Communiter autem dicti vnicam commemorat differentiam; cum infinita tamen sint. Sed satis ipsi fuit dixisse, Asthma pro quouis crebro anhelitu accipi posse; at propriè tamen acceptum aliud significare. Et sanè, si dixisset Simonius, Regem asthmaticè inspirare, vbi crebrum traherat spiritum; facile hoc illi concessissem. Sed morbum ipsum, Asthma vocare, nihil aliud erat, quàm insanire. Nam respiratione illa impedita, alius affectus, quàm Asthma erat; vel potius nõ erat ipsa primarius affectus, sed alium affectum, nempe Epilepsiam consequebatur; vnde & Auicenna diffi-

Asthma propriè acceptum non sine vitio pulmonum fieri

cap 4.

Lib. 3. com. aph. 26.

Lib. 3. fen. 1. traç.
5. cap. 2.

cultatem spiritus, inter signa Epilepsie, quæ malignior est, posuit. Ideo dum eo morbo non vexabatur, liberrimè semper spirabat, id quod omnes, qui cū eo tum locuti sunt, testari possunt. Quòd si asthma, primariùs affectus fuit, et, non priùs Rex cecidisset, quàm difficulter spirasset; & tum non fuisset absq; aliquo pulmonum vitio, quod cum iam neget Simonius, luce meridiana clariùs constat, eum in voce Asthmatis ludere, ab eaq; opinione, quam antea professus est, discedere.

SIMONIUS.

XCVII.

Consequitur etiam humoris copiam (oppressio asthmatica) qui in præcordiis firmatus, per febrem deinde impulsus, diaphragma premit, pulmonibus integris. Est & cum solus (vt supra diximus) aliunde sublatus vapor, pulmonem & diaphragma petens atq; distendens, idem inuehat malum. Asthmatici cuiusdam, inquit Valetius, dissecto corpore, abscessus repertus in arteriosa vena, nullo in fistulis aut cavitatib. pulmonis cõsistente humore.

RESPONSIO.

Quòd Simonius in Asthmatis morbi vel nomine vel re hallucinetur.

Asthmaticæ oppressionis omnes differentias enumerare longum esset. Simonius aliquot enumerat, quæ cū febre accidunt, ex quo apparet, eum morbi Asthmatis nomen improprie accipere. Nam Gal. lib. 6. comm. Aph. 46. & 7. de comp. medicam. per loca, cap. 6. & 3. de morb. Vulgaribus, com. 2. partic. 4. & 6. & alibi inquit, proprie dictum Asthma, quemadmodum & dyspnœam, & orthopnœam, absque febre esse. Verùm nihil mirum, si de Asthmate cum febre coniuncto nunc loquitur Simonius, nam, mutata priore sua sententia, Regis morbum iam non Asthma, sed Syncopem asthmaticam cum febre vocat. Ad Valetium quod attinet, vnusquisque animaduertere potest, eum de Asthmatico illo, qui in fistulis, & cavitatibus pulmonis nihil habebat humoris, vt de re, quæ valde raro accidat, narrare. Sed fuit ne Asthmaticus ille absque ulla pulmonum labe, si in arteriosa vena abscessum habebat? Vbi nam arteriosa vena residet, nisi in pulmonibus, Domine Physice & Anatomice? qui nescis, morbum Asthma sine febre esse, & arteriosam venam in pulmonibus disseminari. Pudet sanè tecum plura verba commutare, quando ne leuissima quidem artis nosti, & nihil aliud studes, quam omnia, siue ad rem, siue præter rem, congerere, tantùm, vt aliquid habeas, quod in me euomas.

SIMONIUS.

XCIIIX.

Sed referunt nihilominus, qui laniatus illius spectatores ac ministri fuerunt, exemptis eo modo visceribus e corpore, discerpisq; vasis omnibus non exiguam atrii sanguinis copiam, in vena caua, paulò

caua, paulò supra renes, qua etiamnum illa saera, inclusam, ab omnibus animaduerti potuisse.

RESPONSIO.

Scirem ego perlibenter, num administrarit vnquam Simonius Anatomem. nam, si administravit, suo sanè testimonio, Lanus dici debet, qui opus illud laniatum vocauerit. Memini quidem, legisse epistolam quandam discipulorum Simonij ab ipso tamen impressam, in qua nescio quid de Anitome conqueruntur. quæ si tum a Simonio ficta est (ut plerique putant) prodit nihilominus, eum, si non fuit, saltem voluisse esse lanium. quod si ita est, quid prohibet, quin lanus dicatur; cum præsertim laniorum instar corpora humana, quemadmodum illi boues, & oves, secto abdomine & thorace, aperiat? Certè Anatomicus dici non potest, qui hæc nesciat, & qui arteriosam venam in pulmonibus nunquam viderit. Nam præterea hic pro maximo argumento ad suam confirmandam opinionem affert, non exiguam atrisanguinis copiam, in vena caua animaduerti potuisse. qua in re non solum se nunquam Anatomem administrasse, declarat: verum etiam ea, quæ vel pueri norunt, ignorare. Quis enim ignorat, sanguinem iam refrigeratum concreescere, nigrescereq; non ne hoc in quocunque cadauere humano iam refrigerato animaduertere licet? Sed fortasse lanus iste noster viua tantum animalia secuit, ut hæc obseruasse non potuerit.

SIMONIVS.

Anatomicus Physicus imò verò & Metaphysicus Bucella, si morbi sedem probe discere voluit, cur aperto cadauere arteriæ magnæ, ipsiusq; ad eam venæ cauæ, atque insigniorum earundem aliquot propaginum: quæ in viciniores ipsi trunco respirationis organorum sedes prodeunt, ductum a renibus ad iecur, ab hoc ad cor & iugulum vsque, nunc protrusis hinc inde manu, aliàs eleuatis e sua sede obuiis visceribus etiamnum integris, sensum, citra sectionem, ac dilacerationem omnem prosequutus, attentè ac diligenter singulas eius partes examinando non contemplatus est?

XCIX.

RESPONSIO.

Non Anatomicus Physicus tantùm et Metaphysicus, sed & diuinus quispiam esse debuisset, si in tridvano cadauere qualis fuisset sanguis ante mortem, exterius venam cauam & arteriam magnam inspiciendo, citra sectionem ac dilacerationem omnem, obseruare potuissem.

SIMONIVS.

Cur Doctorem Simonium quoque ad inspectionem eiusmodi ac demonstrationem accersiri non curauit? Noluit scilicet illum

C

no REFUTATIO

habere presentem, quia studiosè cautum voluit, ne eiusdem operâ, morbus quem ipse nouisse minus potuerat, aliis manifestior fieret.

RESPONSIO.

Ita ne, cur te non accessiri iusserim? Nempe quia coram Senatu, te interesse recusantem audiui, & ipsemet superius fateris, te, quòd asiduo dolore ex morte Regis cruciareris, nouæ illius crucis spectatorem esse noluisse. Nolui, scilicet, te habere presentem, quia tu adesse noluisti. Verebaris sanè, ut nomen & existimationem Doctoris (habet hæc vox emphasim quandam in ore Simonij) sustinere posses. Si enim aliquid docere ac præscribere oportuisset, nesciuisses. Et, si pulmones te presente absque labe reperti fuissent, non habuisses, quomodo te excusares coram Medico aula, & coram Pharmacopola, qui iam aliquoties, ex te, Regem Asthmate mortuum esse, audierant.

SIMONIUS.

CI. Præterea eruditiorum etiam omnium cōsensu, certum est, latiores illas maculas (ἐκχύματα Græci nominant) quæ in recens & vix dum extinctis hominibus, sese plerunque varijs in partibus corporis monstrant, partim ad symptomaticeam quandam ex internis in externas venas, indeq; hiantibus iam ac discessu caloris natiui, quasi resolutis osculis in cutem, vi residui illius, qualiscunq; demum superstes insit, caloris tentatam expulsionem, partim verò ad simplicem sanguinis feruorem & ebullitionem, quam conceptus ex corruptione calor ciet, esse referendam: eaq; potissimum parte primum erumpere cōsueuisse, qua maxime laborauit æger. Iam verò mortuo vix atque etiamnum bene calente Regis cadauere, vniuersum dextrum, qua thorax est dorsi latus, demirante quoque id Bucella, mox atro sanguine longè latèq; reliquis adhuc omnibus partibus, adhuc integris commaculatum est.

RESPONSIO.

Maculae, quæ visa sunt in dorso Regis, communiter omnibus, qui in pluma moriuntur, & in ea aliquandiu post mortem detinentur, accidunt. Nam, dum calor a plumis fouetur, sanguis illuc decumbens eas excitat. Verùm Simonius, quòd firmas non habet vllas, leuissimas quasque se defendendi, meq; oppugnandi causas querit; vel potius occasiunculas frustra captat.

SIMONIUS.

CII. Ex naribus, ex ore, ex auribus Regij cadaueris, nihil tum, aut deinceps effluxisse visum.

RESPON-

60

SCRIPTI SIMONII.

RESPONSIO.

Nihil tum effluxit, quia suffocatus Rex mortuus est. sed postridie eius diei ex ore, & naso copiosus sanguineus ichor sensim effluebat; quemadmodum Magnus Thesaurarius Mlodziciowski mihi primus retulit; & quemadmodum postea ipse vidi, nec non sacerdotes omnes, qui cadauer custodiebant, viderunt. Simonius, qui contrarium scribit, vel hæc nescit, vel potius nescire se, fingit.

SIMONIUS.

Sed neque dolore aut grauitate vlla capitis, neque sensuum mentisq; hebetudine, aut vertigine vel minima, neque ventriculi vellicatione, aut fluctuatione, aut vomitione, nec vllis eiusmodi præcurrentibus epilepticis indiciis, momentanea illa defectione animi primùm, deinde verò ea cessante, molesta diuq; perseuerante opressione, viuens adhuc miserabiliter exercebatur Rex.

RESPONSIO.

De capitis grauedine conquestus est non semel Serenissimus Rex. de alijs verò Symptomatis, cuiusmodi iste recenset, nunquam. Sed cum ista, indicia Epilepsie per consensum, præsertim a ventriculo, sint; dolosè ab ipso sunt insinuata, quasi ego, Regis Epilepsiam fuisse per consensum, iudicauerim. Ceterum, si Medicinæ praxeos gnarus esset, non quidem ab his indicijs argumentaretur; sed ab ijs, quæ apparuerunt, licet non prorsus euidenti bus, morbum agnouisset. Vt enim pulchrè Iacchinus, quem iste citauit, monet, Optimum medicum signa pathognomonica habere conuenit, non tunc modò cum euidentes præsent sui notas, sed tunc, cum adhuc obscuræ sunt & ambiguae, instar boni & exercitati olitoris, q nuper natas herbas distinguere & proprio nomine appellare nouit. Egregium se putat medicum miser iste, quia fingere morbos, & paradoxa defendere, calumnijs potiùs, & maledictis, quàm veris rationibus, possit. At sanè non qui garrire, sed qui mederi scit, Medicus & est, & iure censeri debet.

SIMONIUS.

Verùm esto sanè, leuis quædam, vt Bucella Physicus & Anatomicus voluit, epilepsia fuerit: longè tamen plures asthmatica syncope, quàm graui etiam Epilepsia momento extinctos ac suffocatos videmus.

RESPONSIO.

Quinimmo Epilepsia multos, asthmatica Syncope neminem extinctum vidimus. Concedimus quidem, fuisse qui asthmate, vel orthopnoæa potiùs, laborantes, in Syncopen inciderim, & mortui sim. Sed, qui Syncopi asthmatica, id est tali morbo

CIII.

In 9. Rhas. cap. 7.

CIV.

et ali morbo laborauerint, vt primò Syncopi correpti, asthmate deinde vexarentur, quenquam non modò non vidimus, sed nec etiam legimus. Et, si vocem hanc Syncopem asthmaticam, vt sonat, accipis, nimirum vt morbum significet, ex Syncope & Asthmate compositum, nihil habet tuus iste imaginarius morbus, cum illa Hippocratis idea 4. de rat. vict. acut. commune. Accidit quidem interdum, vt Syncope Epilepsiæ coniungatur; id quod Auicenna & Ioannes Anglicus annotarunt; verum propriè Epilepsiam, non Syncopem fuisse Regis morbum, colli & temporum, qui manifestè conuellebantur, muscoli facilè (quicquid Simonius dicit) declarabant. Quòd si Syncope fuisset ex impedita respiratione, omnino vehemens asthma præcessisset, & ante casum oris apertio, brachiorum dilatatio, præcedere debuissent. Asthma passum esse Regem, difficulter nempe & densè inspirasse, verisimum est; sed Asthmate morbo laborasse, falsissimum. Asthma enim hoc, Epilepsiæ symptoma erat. Et licèt contingat frequenter, vt Epilepsiam difficilis præcedat respiratio, quemadmodum Gualterus Bruele, & alij testantur: tamen paroxismos Epilepticos, quibus Rex laborauit, spiratio impedita subsequuta est, nunquam præcessit; nisi forte vltimum. Sed accidit tamen id ratione prioris, non posterioris paroxismi.

Lib. 3. fen. 2. tract.
5. cap. 8.
cap. 11.

In sua praxi.

CV.

Et potuit nihilominus Buccellæ Physici, atque Anatomici opinionione, vel leuissima etiam Epilepsia, e medio auferre Regem.

R E S P O N S I O.

Non est hoc absolutè a nobis prolatum, vt Simonius ait. sed, vt nostra sententia planius intelligatur, altius ordiendum est. Quid sit Epilepsia, num obstructione, an compressione, an adstrictione fiat; num a flatulento spiritu, an a vapore, an verò ab intemperie simplici vel composita, an a materia, an denique ab aliquo ex quatuor humoribus, vel ab omnibus accidat, quæstio est inter doctissimos quosq; viros; nec dum ab eis est aliquid certi constitutum. Galenus, Epilepsiam dicit esse motum vitiosum cerebri, id quod manifestius est, quàm, vt de eo dubitare quis possit. Motus autem iste vitiosus cerebri, non nisi percepta noxa sit, nam, quemadmodum in sternutatione, sic & in Epilepsia cerebrum se contrahere constat, vt id expellat, quod sibi noxium est. Dum autem sese contrahit, spiritum animalem in neruos transmittere nequit, & inde nerui contrahuntur, & sensus, ac voluntarius motus in vniuerso corpore amittitur. Similis motus est ventriculi, quando a causa aliqua eum mordicante, siue intemperies, siue humor sit, cogitur, singultumq; excitat. Et cor similiter in valida noxa, sanguinem & spiritum ad se reuocat; vnde partes omnes fere ex angustis manent. Quemadmodum ergo, si valida non sit noxa, neque tanta cordis commotio, neque tam impetuofus singultus, neque tam

Buccellæ sententia de Regis Epilepsia, & quomodo ex ea mortuus esse dici possit.

2. ph. 45.

neque tam impetuosus singultus, neque tam vehemens sternutamentum fit: sic eridm, ubi vel quantitate modica, vel, si non modica, qualitate saltem non admodum peccante, causa morbifica fuerit, non tantus erit cerebri motus, ut omnes partes conuellat. Ideo concidere motu epileptico aliquem posse, siue vlla neruorum distensione, testatur Celsus, & Nicolaus Piso de cogn. & cur. morb. cum Epilepsiam ab omnibus morbis frigidis cerebri distingueret, ex vehemente & in a quali concussione corporis, & spuma in ore collecta, dixit tamen, has notas in leuiore Epilepsia non apparere; utpote in ea, quæ a tenuiore materia, & fumo acri excitatur. Et Iacchinus in s. R. h. basis notauit, quosdam Epilepticos tam leui accessione corripi, ut vix concuti appareant; nec cadant, quamuis vacillent pedibus; statimq; ad se redeant. Et signum dicit esse, eorum cerebrum percepta leui noxa contrahi, & expulsionem moliri. Cum ergo leuis in his noxa cerebri sit, & proinde non vehemens concussio partium sequatur, manifestum est, eos, qui tali Epilepsia laborant, ipso morbo per se interire non posse. Verum, dum concutitur cerebrum, materiamq; morbificam discutit, sepe fit, ut eius discussæ materiei ratione alius affectus inducatur; qui tametsi naturâ posterior, facultate tamen potentior sit priore. Ideo quandoque accidit, id quod omnes norunt, ut Epilepsia in Apoplexiam, vel saltem in Paralytim soluat. Leuissimus fuit motus epilepticus, quo Serenissimus Rex Stephanus corripiebatur. nam neque oris spuma, neque excrementorum expulsio, neq; vehemens partium conuulsio, apparebat. At qui non ob Epilepsiam ipsam per se: sed ob symptoma, quod motum epilepticum consequebatur, mortuus est. Ideo, si dicatur Rex leuissimâ Epilepsiâ sublatus, hoc per se falsum erit. Sed si ita intelligatur, ut, cum Epilepsiâ corripereetur, discussa in Epilepsiæ insultu materia affectum inuexerit, ex quo suffocatus sit, verissimum erit. Neque id mirum. nam, ut Galenus ait, fit interdum, ut, cum morbus non sit per se lethalis, symptomatis tamen ratione egrotus moriatur. Exempla huiusmodi in arte Medica non rara sunt. quemadmodum, si quis neruum in digito punxerit, punctura per se non est lethalis morbus; sed superueniente interdum spasmo, qui ita punctus est, moritur. Similiter in febribus, quæ per se lethales non sunt, huiusmodi symptomata, ut hæmorrhoidum vel per nares nimius sanguinis fluxus, superueniunt, quæ egrotum interimunt. Ad rem. Etsi Epilepsia, qua Rex corripiebatur, non tanta aut tam vehemens erat, ut ipsa curari non potuisset, nedum ut quenquam necare debuisset; tamen, dum concuteretur cerebrum, tenuem illam materiam, a qua vexabatur, discutebat, quæ lapsa deinde, vel potius transfusa ad neruos musculis thoracis inseruientes, eos replebat. Vnde difficilis illa inspiratio, vel potius suffocatio, qua Rex defecit, consequatur. Neruos tum

Lib. 3. cap. 23.
L. 1. cap. 19.

Cap. 13.

Auic. lib. 3. fen.
tract. 5. cap. 8.

q obstrui, non

obstrui, non autem cor aut pulmonem affici, fortes dorsi potissimum frictiones, quibus anhelatio illa discutiebatur, amplum satis præbebant testimonium. Cum igitur & Epilepsia, & obstructioni neruorum, quæ sequebatur, iisdem præsidijs occurrendum esset, dedi ego quidem operam, vt a principio & vena brachij secaretur, & vniuersum corpus conuenienter purgaretur, & quod caput erat, ne noua materia morbo suppeditaretur. Sed mihi Simonius in his omnibus reluctatus est. Atque, vt multa præteream, non solum sectionem venæ, & purgationem tempestiuè adhibere noluit; sed etiam, me dehortante, Regem semper hortatus est, vt vinum biberet. quod, cum, vt Aristoteles & Medici omnes pronuntiant, caput repleat, & neruos tentet, materiam morbificam frustra renitentibus medicamentis semper auxit, & curationem omnem peruertit. Sic potuit vnus Simonij, hominis ignarissimi, petulantia de medio auferre Regem.

Lib. de somno, &
vigilia.

AD SIMONII PARALIPOMENA.

QUAE causa Simonium mouerint, ut suo scripto appendicem hanc adiungeret, si quis & eius perspectum habeat ingenium, & ea, quae hucusque ab ipso scripta sunt, accuratè perpenderit, facillè intelligere poterit. Neque enim est, quòd ei ita simpliciter credatur, quòd ait, Velle se de Medicis, & adstantibus aliquid delibare. Consuevit enim ipse saepe aliquid monstri alere, & aliquo semper prætèxtu dolosum suum animum tegere. Nam & propterea, cum animo gladiatioro ad ipsum scriptum conscribendum se accinxerit, ut odium videlicet virusq; suum in me, & in Veselinū euomeret, eiusq; criminis nos reos faceret, cuius ipse reus est; suum hoc propositum quasi velo obducens, dixit, se hanc prouinciam scribendi de Regis morbo, & morte, ut Senatus proceres negligentiae sugillatos ab omni labe vendicaret, suscepisse. At verò, quia *Prima* prae animi impotentia non potuit ita latere, ut non appareret, omnia haec fulmina esse in me, & Veselinum (in me autem praesertim) directa, absoluto iam scripto, cum se recolligeret, animaduertens non praestitisse se id, quod a principio receperat, hanc appendicem adiecit, ut aliquid in Senatorum illorum excusationem adderet. Haec igitur appendicem hanc suo scripto adiungendi Simonio vna causa fuit. Verum non tanti hoc illi erat, quanti, quòd sibi quoque opus esse excusatione *Secunda.* videbat. Nam multi rescierant, me duos & amplius annos, ante Serenissimi Regis mortem conquestum esse, quòd mihi Simonius collega contigisset, homo sibi nimium tribuens, & praecios medicinae omnino ignarus; ut, si Regem aegrotare contineret, ab ipso commodum nullum, immo incommoda multa essent mihi expectanda; & idcirco, desiderare me tertium collegam; atque ut doctus industriusq; aliquis Medicus adscisceretur, cum ipso Rege, cum Magno Cancellario, cum Episcopo Premisliensi, & alijs egisse. Ideo Simonius, ne quis ipsius petulantia Regem extinctum diceret, ac ne, ut verum est, dicere ipse possem, me, quae euenerunt, mala omnia prauidisse; cum de his agere in scripto suo incautè praetermississet, nouam instituit rationem, ad quam ea nihilominus possit referre, ipsq; per occupationem occurrere. Atque haec altera causa fuit, quae Simonium ad appendicem istam conficiendam impulit. Tertia adhuc est causa, nam, cum se ad eum, quem sibi morbum finxit, nulla vel pauca praesidia attulisse animaduerteteret, quòd ipsius existimatio integra apud eos quoque maneret, qui eum adhuc ignorant; necessarium iudicauit aliqua verisimili saltem excusatione huic incommodo obuiam ire, suaq; fa-

Causae tres huius Simonianae appendicis.

Prima

Secunda.

Tertia.

ma et existimationi prospicere. idq; nimirum hoc pacto. Non plura a se nec exquisita iora administrata fuisse praesidia, quia non fuerint alia in promptu. Etenim arculam quandam argenteam, ubi praestantissima aseruentur remedia, fuisse apud Veselinum, qui eam, praeparata auaritia, nobis dare noluerit.

Ad tertiam.

Verum, ut sigillatim ad omnia respondeamus, si cui hoc verisimile videtur, Veselinum hominem non solum diuitem, sed etiam a Rege Stephano ditatum, a quo si multa habuerat bona, plura tamen sperare poterat, Regi ac domino suo grauissimè laboranti ipsiusmet medicamenta negasse, is hoc certò sciat, nunquam talem arculam visam fuisse; & quae pretiosiora medicamenta Regis fuerunt, ea penes Regem, non penes alium vllum fuisse. Sciat quoque, Angelum Corbot, Pharmacopolam Regium, ita instructam tum, & semper habuisse officinam, ut quisquam alius, si non extra Poloniam, saltem in Polonia habere possit. ut omnino pudere debeat Simonium tam stolidæ immo tam putidæ excusationis. Mei non est institutum Veselinum hoc loco defendere, & si scio, ipsum & animam suam pro suo Rege fuisse daturum, si ita res tulisset, ne forte, nos tradere nobis ipsis operas mutuas, diceret Simonius; sed veritas ipsa per se eum cumulatè defendet.

Ad secundam.

Altera causa, quamobrem ad hæc scribenda Paralipomena Simonius animam appulit, erat, ut occurreret ijs, qui, cum me, adhuc viuente Rege, de ipso Simonio conquerentem, & alium præter ipsum collegam postulantem audissent, suspicari poterant, quæ euenerunt, quemadmodum ipse prædixeram, eius culpa euenisse. Occurrit igitur ea repetens, quæ ante in scripto de me negatus est, nimirum me in Italia fuisse merum Chirurgum; ex Italia in Transyluaniam aufugisse; ibi primùm elegantiorē medicinæ partem profiteri cœpisse; ac tandem, me, quorundam tantum opinione, non reuera, medicum esse. Ad hæc ferè in superioribus respondi. Sed addam tamen aliqua. Primæ ergo obiectioni sic paucis respondeo, quemadmodum & antea, Cupere nimirum me, ut Simonius oblatam a me sponsonem accipiat. Sic enim verbis non erit opus. Et, si non probauero, me Patuij partem alteram Medicinæ, quam vocat elegantiorē, honorificè exercuisse, referret meæ pecuniæ tria & quatuor etiam, si placuerit, millia florenorum. quod si id probauero, det ipse suæ audaciæ ac petulantiaæ pœnas; & discat in posterum accommodatiùs mentiri. Ad aliam obiectionem de fuga, neque etiam multis opus est. Nam dixi, quomodo in Transyluaniam ex Italia venerim; nempe a Principe Stephano maiore stipendio, quàm Simonius ab eodem Rege huc fuerit vocatus. Iam, quod attinet ad artis exercendæ principium, quamuis, si tum etiam primùm cœpissē, artem exercere, quando ex Italia in Transyluaniam me recepi, eam tamen multò ante, quàm Simonius, exercuissem: tamen dico, eam me in Italia, annos plus minus sedecim, optimo cum successu exercuisse, id quod vel ex multis meis discipulis,

discipulis, qui iam magistri atque (vt vocant) Doctores sunt, & atate graues, probare possum. Dicat iam Simonius, quando elegantiozem hanc, immo quando Chirurgicam, vel aliam Medicinæ partem exercere ipse cœperit, certum est quòd non, cum eset in Italia, (nam noster iste cuculus non in suo, sed in alieno tantum nido parit) sed neque, cum eset in Gallia, vbi Rhetoricæ & Logicæ quæstiones tractabat. Neque etiam, postquam fuit in Germania, nam scimus, ipsum ibi decennium & amplius eiuſmodi (vt de medio termino Demonstrationis, deq; subiecto Logicæ) tractandis, contra Schegkium, & contra Carpentarium, contriuisse, idq; Simonij libelli, qui tum impressi sunt, facile declarant. vt sum. ma quædam Logicæ; Prodrromus Antisimonij de ente contra Schegkium; Libri priorum analyticorum Aristotelis, Simonio interprete; Commentaria Simonij in primum Ethicorum; & huiusmodi alia opuscula, quorum iam vix nomen resciri potest. Itaque paucis tantum annis, antequam ex Germania se amoliretur, Medicinam satis infeliciter exercere aggressus est. Nam statim lites habuit cum omnibus Lipsiæ Doctoribus, præsertim verò cum Nauio, quem ad Senatum detulit (astute scilicet, vt solet) ne ipse ab eo deferretur. Lipsiâ ad aulam Cæsaris se contulit, vbi locum Medici aulæ obtinuit. Sed ita exiliter & præcipitanter (vt audio) medicabatur, vt breui omnibus inuisus, nisi dimissionem ipse petisset, omnino tamen dimittendus fuisset. A Cæsaris aula in hoc Regnum, ad Regem nostrum perdendum venit, & his quatuor annis tot errata in arte commisit, vt ingens de re hac volumen verè conscribi possit. Itaque iustam causam collegam alium postulandi habui. & cum id sibi Simonius, vt suam tueatur famam, adscribat, facit hoc sanè immeritò. Nam ego id solus postulauit, & mihi soli alium medicum conducendi provincia erat de mandata, id quod multi sciunt, & nos superius diximus; præterquam quòd ab alijs quoque publicè editis scriptis commemoratum est. Et hæc satis superq; pro nostra, a Simonij calumnijs, defensione dicta sunt.

Reliqua ex tribus causis, quæ Simonium ad hæc Paralipomena conscribenda adduxit, ad quam tamen, tanquam ad scopum, omnia referri vult, quæ ab ipso scribuntur, excusatio Senatorum erat. Nam, cum in principio proposuerit Senatores excusare, qui tamen nunquam, quòd sciam, sumi negligentia in simulati, cumq; velit, sibi vt credatur, se totum hunc tractatum in eorum defensionem scripsisse, & nunquam tamen, vt ante diximus, hucq; mentionem eorū fecerit, addendum fuit aliquid, cum quo & hæc miseri consideratio posset. Instituit igitur hanc appendicem scribere de Medicis & adstantibus Regijs; in qua, dum de istis iterum insanè loquitur, & nobis ad nauisam & vomitum vsque conuiciatur, de Senatoribus quoque aliquid addit. sum. ma autem excusationis hæc est, atque his ipsis verbis a Simonio prolata; In arcem quotidie, imò verò singulis fere

horis seruos mittebant suos, aut ipsimet conueniebant Senatus Polonici ac Lithuanici proceres, & aulae Regiae nobiles primores aliquot: orantes, petentes, instantes, vt sibi de Regis valetudine certum aliquid cognoscere, aut illum etiam videre, visere, alloqui, in quo Reipub. ac fortunarum communium sita esse videretur salus, liceret. Verum hac etiam in parte fatali illa Regis fortuna, vsi sumus iniquiore. Vix enim tunc primum sunt in conclave Regium introducti Senatores, cum iam Rex reddito spiritu, clausisq; in aeternam (vt Poeta loquitur) noctem oculis, Regnum vnà cum fragili hac atque caduca vita deposuerat. *Sed quisnam huius causa fuit, Simon, quando non ipsorum negligentia hoc factum est? Vnus (inquit) quem frequentius quam vellem nominare cogor, Ferenz Veselinus Vngarus, qui Regi ad nullum adhuc Principatus gradum euecto, priuatamq; paternae domi suae vitam agenti, a puero seruiuit, Hoc falsum est. nam eum Rex tum primum ad se recepit, cum princeps Transyluaniae fuit declaratus. non magni iudicii inuenis, nullius eruditionis, nullo tractandarum aut gerendarum rerum vsu praeditus, nulla demum ingenii, nulla sermonis, nulla morum gratia, ab vlllo (quod ego quidem audiuerim) vsquam aut vnquam ex animo commendatus, inuisus (nescio quam obrem, sed fortasse immerito) nepotibus ipsis Regiis, atque Vngaricae nobilitati, quae in aula erat, & quod sibi vni natus, suiq; vnus commodis seruiens, si quae vnquam aut vsquam caduca haereditas vel possessio vacua esset, eam quasi perpetuo famelicus atque insatiabilis lupus inhiare vulgo putaretur, (quod ego tamen vt credam vix adduci possum) Polonis ac Lithuanis quoq; nobilibus, odiosus ac ingratus. Cui tamen Simonius, vt supra vidimus, Regem paroxismo correptum ad se reuocare conanti, caputq; quasi e corporis trunco euulsuro, hinc inde, vt Simonius vult, succutienti ac contorquenti, continere se non potuit, quin in os diceret. Modum illum Afinis aut bobus, quam hominibus & Regibus exsuscitandis aptiorem esse: plusq; importuna & barbara illa immanitate (non humanitate) exasperari, quam leniri malum: permitteret ista medicis, ipse quae sui essent officii ea curaret. Hic inquam talis tantusq; vir, (vt ait Simonius,) fuit in causa, quominus amplissimi Poloniae & Lithuaniae Senatores, ante fores cubiculi Regij praestolantes, orantes, petentes, instantes, intromissi fuerint, & quominus de Regis valetudine aliquid cognoscere potuerint. Ceterum haec ac est vera tantis Senatores excusandi*

excusandi ratio, qui sibi a tali honuncione timuerint, & se ab homine omnibus in-
 viso, nullius iudicij, eruditionis, vsus, illudi, seq; ludibrio haberi passi sint; qui, in-
 quam, propter hunc, nihil prius certi de Regis aegritudine cognoscere potue-
 rint, quàm Regem fato functum viderint? Annon intus aderat Doctor Simonius,
 a quo si eum euocassent, discere omnia potuissent? Quem cum Veselinus rogaret,
 vt de Regis valetudine rogatus, morbum non euulgaret; sed potiùs dissimularet,
 protestatus est, se certè, neque Deum, neque fidem Regi, atque ipso
 iam extremè laborante, Reipublicæ Polonorum debitam, vllius
 causa nunquam, multò etiã minus in tanti momenti negotio
 proditurum. Certè nimis frigidam Simonius excusationem reperit, vt Senato-
 res excusaret. cum autem in eis excusandis frigidior fuerit; in me tamen & Ve-
 selino accusando vehementior, quàm par erat, fuit. vt ipse vel hac ratione prodi-
 derit, se potiùs hæc scripsisse, vt se defenderet, vtq; culpam suam in nos reijceret,
 quàm, vt alios, qui nunquam culpati sunt, defendendos susciperet. Et sanè, modò
 ipse siluisset, per me potuisset in vtramq; aurem dormire; neque fuisset, qui ipsius
 euulgasset erratū. Nam etsi non deerant, qui Regem veneno a Simonio sublatū esse
 dicerent; & Veselinus quoque, ijs ipsis diebus, quibus Rex interijt (id quod fortè
 tantarum turbarum Simonij in Veselinum causa fuit) dixerit, Regem in sua aegri-
 tudine vinum bibisse, fuisseq; inter me & Simonium de vino controuersiam; nemo
 tamen erat, qui vel apertè eum accusaret, vel rem hanc magis patefaceret, erro-
 remq; Simonij omnibus aperiret. Si quidem ego statim a morte Regis, Simonij pre-
 cibus adductus, recepi, me illi futurum amicum, & omnes præteritas iniurias o-
 bliuioni traditurum. Vnde etiam, mea fide & facilitate fretus, suam uxorem
 cum pecunijs, & meliore suppellectili ea ipsa nocte, qua Rex obiit, in mea bona
 misit. Verùm paulò post, siue ex animi morbo impotentia ue, siue, quòd a sua con-
 scientia accusatus, fidem me ei non seruaturum putaret, qui tot ab ipso contume-
 lijs, summā iniuriā, toties affectus essem, œstro liuoris maleuolentiæq; percitus,
 iterum me apud obuios quosque conuicijs lacerare cœpit, huncq; commentarium
 mendacijs vndequeque refertum conscripsit. quo dum se excusare, me autem accu-
 sare nititur, se interim tamen reum esse prodidit. & si nihil quicquam aliud e-
 gisset, certè mihi suos grauissimos errores, suum inscitia petulantiæq; audax
 horrendumq; crimen patefaciendi euulgandiq; occasionem dedit. Atque hæc
 sunt, quæ ad Simonij Paralipomena summatim vobis
 dicenda occurrerunt.

FINIS.

Errata sic corrigenda.

Pag.	lin.	6.
4.		ac cogitans, cum
8.	1.	eset
	2.	Turcarum
14.	2.	postremò
18.	7.	partes
19.	31.	inappetentia
21.	28.	sculptura
27.	26.	Rex fecit
31.	6.	intensissimis
35.	11.	erigere
36.	30.	purgauerint
39.	27.	visæ
44.	21.	fortem, quibus existentibus, aphoniam ab inter- ceptione venarum minimè contingere, ait Hippocrates, Simonius complexus est,
46.	34.	misione per cucurbitulas
48.	26.	instiit
50.	28.	oblectatur
56.	13.	existente
	15.	necare
	31.	Simonius
73.	14.	Epilepticis Hydromelis potum
79.	27.	cum vera
85.	23.	si simplicem
91.	1.	a Simonio confecto

Leuiores lector per se emendabit.

